

LUNDS UNIVERSITET

GRUND- OCH FORSKARUTBILDNINGEN I HUMANEKOLOGI VID LUNDS UNIVERSITET

En självvärdering

HUMANEKOLOGISKA RAPPORTER 2

Humanekologiska avdelningen, Lunds universitet

**GRUND- OCH
FORSKARUTBILDNINGEN I
HUMANEKOLOGI
VID LUNDS UNIVERSITET**

En självvärdering

2006

Humanekologiska avdelningen, Lunds universitet

Human Ecology Division, Lund University

Denna rapport finns tillgänglig på:
http://www.humecol.lu.se/docs/sjalvvardering_06.doc
http://www.humecol.lu.se/docs/sjalvvardering_06.pdf

Humanekologiska avdelningen
Finngatan 16
223 62 Lund
Tel. 046 – 222 36 96
Fax 046 – 222 36 95
E-post humecol@humecol.lu.se

Rapporten har sammanställts av
Alf Hornborg, Thomas Malm och Magnus Wikdahl

Redaktör: Thomas Malm

Collage, omslagets framsida: Jenny Samuelsson
Bild, omslagets baksida: Kristina Anshelm

Humanekologiska Rapporter 2
ISSN 1650–0364

© Humanekologiska avdelningen, Lunds universitet, Lund 2006

INNEHÅLL

INLEDNING	9
Ämnets historik vid Lunds universitet	9
Allmänt om den ekonomiska situationen	9
Forskningsprofil	10
Självvärderingens genomförande	13
Del 1. BASFAKTA	15
Tabell 1a: Lärare, ht 2005	15
Tabell 1b: Lärare, vt 2006	15
Tabell 2: Studenter i humanekologi och MKU, budgetår	16
Tabell 3a: Lärarledd undervisning, ht 2005	17
Tabell 3b: Lärarledd undervisning, vt 2006	17
Tabell 4: Antal examinerade kandidat- o. magisteruppsatser	17
Tabell 5: Forskarstuderande, vt 2006	18
Tabell 6: Sökande och antagna till forskarutbildning	18
Tabell 7: Examina i forskarutbildningen	18
Del 2. GRUNDUTBILDNINGEN	19
2.1 Förutsättningar	19
2.1.1 Organisation	19
2.1.1.1 Ämnets organisatoriska hemvist på lärosätet	19
2.1.1.2 Beslutsstruktur och ledning	20
2.1.1.3 Studentrepresentation	21
2.1.1.4 Relation till fakultet, område och rektorsämbete	21
2.1.2 Utbildningens mål och lokala profil	22
2.1.2.1 Allmänt	22
2.1.2.2 Kursutbud	23
2.1.2.3 Samarbete med andra utbildningsprogram	24
2.1.3 Ekonomi	24
2.1.4 Studenter	26
2.1.4.1 Behörighet, söktryck, rekrytering	26
2.1.4.2 Köns- och åldersfördelning	28
2.1.5 Lärare	29
2.1.5.1 Lärargruppens sammansättning	29
2.1.5.2 Lärarnas kompetens och kompetensutveckling	30
2.1.5.3 Lektorers forskningsutrymme	30
2.1.6 Jämställdhet och mångfald	31
2.1.7 Infrastruktur	32
2.1.7.1 Lokaler och arbetsplatser	32
2.1.7.2 Biblioteksresurser	32
2.1.7.3 ICT och övrig service	33
2.2 Process	33
2.2.1 Forskningsanknytning och kritiskt tänkande	33
2.2.1.1 Forskningsanknytning i utbildningen	33
2.2.1.2 Kritiskt och självständigt tänkande	34
2.2.1.3 Undervisning i teori och metod	34

2.2.1.4	Perspektiv rörande genus och hållbar utveckling	35
2.2.2	Utbildningens uppläggning	35
2.2.2.1	Introduktionen av studenter i utbildningen	35
2.2.2.2	Kursernas inbördes relation	35
2.2.2.3	Distansutbildning	36
2.2.3	Undervisningsmetoder och examinationsformer	37
2.2.3.1	Förändringar i undervisnings- och examinationsmetoder	37
2.2.3.2	Skriftlig och muntlig färdighetsträning	38
2.2.3.3	Lärlarledd undervisning	38
2.2.3.4	Studentaktiviteter	39
2.2.3.5	Informationsteknik i undervisningen	39
2.2.4	Samverkan och internationalisering	40
2.2.4.1	Samverkan med det omgivande samhället	40
2.2.4.2	Internationella inslag i utbildningen	40
2.2.4.3	Nationellt utbyte och samverkan	41
2.2.5	Utvärdering, utvecklings- och kvalitetsarbete	41
2.2.5.1	Utvecklingsinsatser	41
2.2.5.2	Kursutvärderingar och andra former av studentinflytande	42
2.2.5.3	Uppföljningar	42
2.3	Resultat	42
2.3.1	Uppsatser på kandidat- och magisternivå	42
2.3.1.1	Teman för uppsatser	42
2.3.1.2	Tidsåtgång	44
2.3.1.3	Arbetsformer (inkl. MFS-uppdrag)	44
2.3.1.4	Bedömningsprocess och bedömningskriterier	45
2.3.2	Genomströmning	46
2.3.3	Uppföljning av studenter	48
2.3.3.1	Studenters väg efter examen	48
2.3.3.2	Studieuppehåll och studieavbrott	49
2.3.3.3	Övergång till forskarutbildning	49
2.3.4	Måluppfyllelse och sammanfattande analys av grundutbildningen	50
2.3.4.1	Starka sidor/möjligheter	50
2.3.4.2	Goda exempel	50
2.3.4.3	Svaga sidor/problem	50
2.3.4.4	Angelägna förändringar inför framtiden	51
2.3.4.5	Allmänt slutord om grundutbildningen	51
Del 3.	FORSKARUTBILDNINGEN	53
3.1	Förutsättningar	53
3.1.1	Utbildningens mål och organisation	53
3.1.1.1	Organisation	53
3.1.1.2	Beslutsstruktur/ledning	53
3.1.1.3	Doktorandrepresentation	53
3.1.1.4	Koppling mellan grund- och forskarutbildning	54
3.1.1.5	Forskarutbildningens mål och profil	54
3.1.2	Ekonomi	54
3.1.3	Antagning	55
3.1.3.1	Antagningskrav	55
3.1.3.2	Rekrytering och söktryck	55
3.1.3.3	Könsfördelning	56

3.1.4	De forskarstuderandes studie- och arbetssituation	56
3.1.4.1	Finansiering	56
3.1.4.2	Undervisningsskyldighet och övrig institutionstjänstgöring	56
3.1.4.3	Individuella studieplaner	56
3.1.4.4	Särskilda villkor vid externfinansiering	56
3.1.5	Jämställdhet och mångfald	57
3.1.6	Infrastruktur	57
3.2	Process	57
3.2.1	Kurser, undervisning och examination	57
3.2.2	Seminarier och konferenser	58
3.2.3	Handledning	58
3.2.3.1	Total handledningsresurs	58
3.2.3.2	Extern handledning	58
3.2.3.3	Handledarutbildning	59
3.2.4	Avhandlingar och avhandlingsarbete	59
3.2.4.1	Relation mellan licentiat- och doktorsavhandling	59
3.2.4.2	Riktlinjer för avhandlingens utformning	59
3.2.4.3	Samarbete forskarstuderande emellan	59
3.2.5	Samverkan och internationalisering	59
3.2.5.1	Tvärvetenskaplig nationell och internationell samverkan	59
3.2.5.2	Samverkan med avnämare utanför universitetsvärlden	60
3.2.6	Utvärdering, utvecklings- och kvalitetsarbete	60
3.3	Resultat	60
3.3.1	Genomströmning	60
3.3.2	Färdiga doktorsavhandlingar	60
3.3.3	Arbetsmarknaden för doktorer	61
3.3.4	Måluppfyllelse och sammanfattande analys	61
3.3.4.1	Starka sidor/möjligheter	61
3.3.4.2	Goda exempel	61
3.3.4.3	Svaga sidor/problem	62
3.3.4.4	Angelägna förändringar inför framtiden	62
	AVSLUTNING	63

Kursplaner, grundutbildningen	67
Bilaga 1 HEK221, 1-20 p. (gavs t.o.m. vt 2004)	67
Bilaga 2 HEK212, 21-40 p. (gavs t.o.m. vt 2004)	68
Bilaga 3 HEK233, 41-60 p. (gavs för sista gången ht 2003)	69
Bilaga 4 HEK224, 61-80 p. (gavs för sista gången vt 2004)	70
Bilaga 5 HEK241, 1-20 p. (ges fr.o.m. ht 2004)	72
Bilaga 6 HEK242, 21-40 p. (ges fr.o.m. ht 2004)	74
Bilaga 7 HEK243, 41-60 p., kandidatkurs (ges fr.o.m. ht 2004)	76
Bilaga 8 HEK253, 41-60 p. (ges fr.o.m. ht 2004)	78
Bilaga 9 HEK254, 61-80 p., magisterkurs (ges fr.o.m. vt 2005)	80
Bilaga 10 HEK264, 61-80 p (ges fr.o.m. vt 2005)	81
Bilaga 11 MKU101, 1-20 p. (gavs för sista gången vt 2004)	83
Bilaga 12 MKU111, 21-40 p. (gavs för sista gången vt 2004)	85
Bilaga 13 MKU125, 41-60 p., kandidatkurs (sista gången ht 2004)	87
Bilaga 14 MKU121, 41-60 p. (gavs för sista gången ht 2004)	89
Bilaga 15 MKU131, 61-80 p., magisterkurs (sista gången vt 2005)	91
Bilaga 16 HEK111 (som distanskurs HEK151), 5 p.	92
Bilaga 17 HEK112 (som distanskurs HEK152), 5 p.	93
Bilaga 18 HEK113 (som distanskurs HEK153), 5 p.	94
Bilaga 19 HEK114 (som distanskurs HEK154), 5 p.	95
Bilaga 20 HEK115 (som distanskurs HEK155), 5 p.	96
Bilaga 21 HEK116, 5 p.	97
Bilaga 22 HTX050, 5 p. (gavs sista gången ht 2005)	98
Bilaga 23 HTX070, 10 p. (ges fr.o.m. ht 2006)	99
Bilaga 24 GLO103, 5 p.	100
Litteraturlistor, grundutbildningen	101
Bilaga 25 Vt 2004	101
Bilaga 26 Ht 2004	110
Bilaga 27 Vt 2005	120
Bilaga 28 Ht 2005	129
Bilaga 29 Vt 2006	137
Studieplaner för forskarutbildning	145
Bilaga 30 Allmän studieplan för forskarutbildning i humanekologi (t.o.m. vt 2004)	145
Bilaga 31 Allm. studieplan för forskarutbildn. i humanekologi (fr.o.m. 2004-06-10)	150
Bilaga 32 Publikationer utgivna av Humanekologiska avdelningen	155

INLEDNING

Ämnets historik vid Lunds universitet

Från tidiga 1970-talet till början av 90-talet använde zoologen Torsten Malmberg (1923–2003) beteckningen ”humanekologi” för den undervisning och externfinansierade forskning som han bedrev kring mänsklig rumsanvändning, betraktad som revirbeteende. Malmberg hade ej anställning vid universitetet men erhöll docentkompetens i kulturgeografi, slutligen också professors namn samt ett tjänsterum vid Historiska institutionen. Huruvida det formellt existerade en Avdelning för humanekologi vid LU under denna tid är oklart, men Malmberg lät i alla händelser montera en skylt med denna innebörd vid sitt tjänsterum. Hans biologiska/etologiska perspektiv på mänsklig rumsanvändning präglade de publikationer och enstaka kurser som verksamheten utmynnade i under denna tid.

När riksdagen 1991 beslöt att inrätta två ordinarie professurer i humanekologi förlades den ena vid Göteborgs universitet, som sedan tidigt 70-tal haft en Avdelning för humanekologi, och den andra vid Lunds universitet, förmodligen som ett erkännande av Malmbergs i stor utsträckning ideella insatser. Även om etiketten var densamma, definierades ”humanekologi” vid denna tid på väsensskilda sätt i Göteborg resp. Lund. I Göteborg hade ämnet grundlagts av professorn i antikens kultur och samhällsliv Emin Tengström, i samverkan med representanter för bl.a. vetenskapsteori och fysisk resursteori, med målsättningen att utifrån ett tvärvetenskapligt arbetssätt nå en helhetsförståelse av miljö- och resurshushållningsproblem. Malmberg var åtminstone i Sverige ensam om att ge humanekologin en biologisk/etologisk inramning.

Förmodligen till följd av Malmbergs anknytning till Historiska institutionen förlades den nya professuren vid humanistisk fakultet. Det dryga tiotalet sökande representerade ett brett spektrum av vetenskaper från flera fakulteter, som uppenbarligen alla ansåg sig motsvara den ämnesbeskrivning som användes i utlysningen 1991:

”Humanekologi studerar mänskligt liv och mänsklig verksamhet i olika ekosystem och skilda kulturer i nuet och i det förgångna med syfte att nå ökad förståelse för samspelet mellan människa och miljö. För att nå en helhetsbild krävs ett integrerat synsätt som överskrider de traditionella gränserna mellan humaniora, samhällsvetenskap, naturvetenskap och teknik.”

Professuren tillsattes 1993 med nuvarande innehavaren Alf Hornborg, som disputerade i kulturanthropologi vid Uppsala universitet 1986. Humanekologiska avdelningen inrättades 1994 och förlades vid Etnologiska institutionen.

Allmänt om den ekonomiska situationen

År 2005 omslöt institutionen drygt 23 miljoner kr., varav 8,6 miljoner (37%) gällde externfinansierade forskningsprojekt. Ser man till Humanekologiska avdelningen så var omslutningen förra året 6,3 miljoner, varav 1,8 miljoner (28,5%) gällde externa forskningsprojekt.

I vår planering har vi varit noga med att särskilja de olika avdelningarnas ekonomier. Likaså är vi skyldiga att hålla isär de olika verksamhetsgrenarnas räkenskaper. I praktiken handlar institutionens ekonomi om flera separata ekonomier (beträffande organisationen, se avsn. 2.1.1).

Institutionen som helhet har idag en ansträngd ekonomi. År 2005 gick institutionen trots en strävan efter nollresultat med ca 160 tkr minus efter korrigerat bokslut. Framför allt var det Etnologiska avdelningen som svarade för detta minus. För Humanekologiska avdelningens del var 2005 ett år med positivt resultat, ca 140 tkr.

Institutionen bär också med sig ett negativt myndighetskapital, som vid årsskiftet låg på ca 1,6 miljoner. Detta negativa myndighetskapital hör i huvudsak till den etnologiska avdelningen, som under flera år själva finansierat en professorstjänst med egna resurser. Efter avtal med områdesledningen kommer dock den etnologiska avdelningen att kompenseras för detta de kommande åren, och därför är denna skuld ur institutionens perspektiv inte så anmärkningsvärd som den kan te sig vid en första påsyn. För Humanekologiska avdelningens del var situationen efter budgetåret 2005 bättre. Vi räknar med att avdelningen har ungefär 300 tkr i positivt myndighetskapital inför detta budgetår. En del av detta kapital är dock redan in-tecknat av eftersläpningen personalskulder som kommer att realiseras under 2006.

Inför 2006 och närmast följande år är vår bedömning att både institutionen och Humanekologiska avdelningen får räkna med en kärvare ekonomi. Institutionens omslutning kommer att minska från 23 miljoner till ca 18 miljoner, framför allt genom ett minskat inflöde av externa forskningsmedel. Vi räknar f.n. med en sammanlagd extern finansiering på 3,7 miljoner för budgetåret 2006 (jfr 8,6 miljoner för 2005), vilket betyder att den statsfinansierade verksamheten kommer att få bära en större börda när det gäller att täcka årets universitets-, områdes- och institutionsgemensamma kostnader.

För Humanekologiska avdelningen handlar denna minskning om ett tapp från 1,8 miljoner till budgeterade 0,3 miljoner för 2006. Beräkningen av externa medel är dock alltid osäker. Det reella utfallet av externa medel är alltid högre än det budgeterade, och vår förhoppning är att en del av minskningen kommer att reduceras genom att nya medel flyter in under året. Avdelningens lärare och forskare ligger ute med flera ansökningar som kan ge nya resurser före årets slut eller nästa år, och samma sak gäller forskarna vid den etnologiska avdelningen.

En annan faktor som påverkar vår ekonomiska prognos är ett vikande söktryck både i etnologi och i humanekologi. Det finns en risk att båda ämnena förlorar studieplatser nästa år, vilket gör att vi redan i år måste göra vad vi kan för att anpassa oss till ett mindre utbildningsuppdrag de kommande åren. Vi återkommer till detta när vi presenterar grundutbildningen.

Slutsatsen är således att minskade externa resurser och risken att förlora utbildningsplatser tvingar oss till besparingar i årets budget. Årets sparbetning för Humanekologiska avdelningen ligger på mellan 150 och 200 tkr. Framför allt måste personal- och driftskostnaderna ses över, men vi behöver också öka våra externa intäkter och stabilisera vårt utbildningsuppdrag.

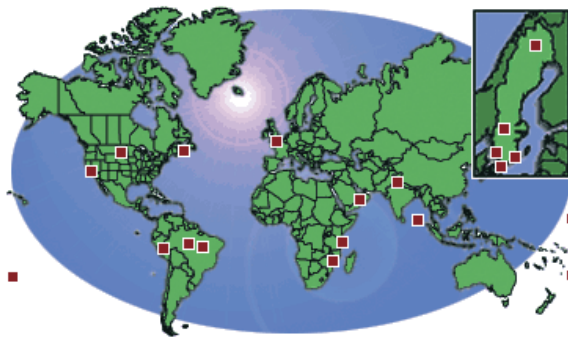
Forskningsprofil

På nästa sidas karta har de regioner markerats där Humanekologiska avdelningens disputerade och icke-disputerade forskare har eller har haft projekt.

I konsekvens med ovan citerade ämnesbeskrivning (och tillsättningen av en antropolog som ämnesföreträdare) har humanekologin i Lund utvecklats i en globalt jämförande, kulturalanalytisk riktning, för vilken den tvärvetenskapliga amerikanska miljöantropologin (med inslag av såväl samhälls- och naturvetenskap som humaniora) står som förebild. Även om det i Sverige har rätt (och fortfarande råder) delade meningar om hur fältet skall definieras finns det god grund för denna tolkning.

Den enda internationella vetenskapliga tidskriften med titeln "Human Ecology" grundades 1972 (och redigeras fortfarande) av antropologer, och har utgjort en medlemsförmån för dem som anslutit sig till "Anthropology and Environment Section" inom *American*

Anthropological Association. Sambandet mellan antropologi och humanekologi kan även utläsas ur åtskilliga amerikanska och engelska universitetsinstitutioner och professurer med beteckningen "Anthropology and Human Ecology", exempelvis vid Rutgers University, New Jersey, samt University of Kent, Canterbury. Vidare finns ett antal klassiska engelska och amerikanska volymer skrivna av antropologer och med beteckningen "Human Ecology" i titeln, t.ex. av Ingold (1986), Bates & Lees (1996), Campbell (1983) och Krader & Palerm (1957). Den amerikanska *Library of Congress*-katalogen ger också flertalet miljöantropologiska verk just nyckelordet "Human Ecology". Det bör framhållas att merparten av denna forskning utgör grundforskning om förhållandet mellan olika kulturer och deras naturomgivningar, snarare än miljövetenskaplig ingenjörskonst. Humanekologi skall således inte förväxlas med miljövetenskap, naturresurshushållning eller "*sustainability studies*".

Regioner inom vilka Humanekologiska avdelningen har eller har haft forskningsprojekt.

Att ta miljöantropologin som utgångspunkt för humanekologin betyder inte att ge avkall på det tvärvetenskapliga uppdraget. Detta blir tydligt om man besöker hemsidan för den ovan nämnda tidskriften *Human Ecology*, som egentligen heter *Human Ecology – An Interdisciplinary Journal*. Den välkomnar bidrag från "*such diverse fields as anthropology, geography, psychology, biology, sociology, and urban planning*". Inte desto mindre är den förlagd vid Department of Anthropology, Hunter College, New York, och har alltså sedan tillkomsten för 35 år sedan redigerats av antropologer.

I vidaste bemärkelse kan humanekologin utifrån ett antropologiskt perspektiv definieras som studiet av "förhållandet mellan människa och natur i olika kulturer". Fokus har i Lund lagts på den globala miljöproblematikens humanvetenskapliga (kulturella, historiska, politiska, kunskapsteoretiska och sociologiska) dimensioner, men med ständiga anknytningar till dess biofysiska/ekologiska aspekter. Det upplevs här som av högre prioritet att kunna anlägga ett kulturvetenskapligt perspektiv på miljöförändringar än exempelvis ett växtekologiskt.

Trots att landets två avdelningar för humanekologi är förlagda vid samhällsvetenskaplig (Göteborg) resp. humanistisk (Lund) fakultet, finns det fortfarande de som hävdar att humanekologi inte bör luta mot humanvetenskap i högre grad än mot naturvetenskap. Därför kan det finnas skäl att presentera ytterligare argument för en humanvetenskaplig utgångspunkt. Högskoleverket har exempelvis i samband med de nationella

ämnesvärderingarna klassificerat miljövetenskap och humanekologi som skilda vetenskapliga fält, där det senare grupperats med det s.k. Hum/Sam-blocket. Även hemvisten hos en rad svenska företrädare för ämnet genom åren (Tengström, Sörlin, Hornborg, Glaeser, Jiggins) talar för att tonvikten torde ligga på "human-" i "humanekologi", vilket förutsätter en gedigen humanvetenskaplig grund. Detta avspeglas också i urvalet av sakkunniga vid tre av de fyra senaste professorstillsättningarna i humanekologi i Sverige (Lund 1993, SLU 1995, Göteborg 2005), varvid åtta av sammanlagt nio sakkunniga varit humanvetare.

Härvidlag verkar det även råda samstämmighet mellan de i övrigt skilda definitioner av ämnet som dominerar i de tysk- resp. engelskspråkiga delarna av världen. De schweiziska humanekologerna D. Steiner och M. Nauser slår exempelvis fast att "*a general human ecology should be centred in the social sciences and the humanities rather than in the natural sciences*" (D. Steiner & M. Nauser, red., *Human Ecology: Fragments of Anti-Fragmentary Views of the World*, Routledge, 1993, s. 16).

En annan viktig humanvetenskaplig komponent i humanekologin, som också kan härledas ur ämnesbeskrivningen ovan, är *miljöhistoria*. Det starka släktskapet mellan humanekologi och miljöhistoria har i flera texter betonats av professorn i miljöhistoria Sverker Sörlin, som har redigerat den viktigaste svenska läroboken i ämnet (*Humanekologi – Naturens resurser och människans försörjning*, Carlssons, 1992). Den världsledande amerikanske miljöhistorikern Donald Worster har i flera böcker (som av *Library of Congress* regelmässigt har klassificerats som "Human Ecology") i sin tur betonat det nära sambandet mellan miljöhistoria och antropologi (se A. Hornborg, "Miljöhistoria, humanekologi och ekologisk antropologi", M. Johansson, red., *Miljöhistoria idag och imorgon*, s. 105-123, Högskolan i Karlstad, 1998).

Ett mera specifikt tema som har utkristalliserat sig i Lund, och som återkommer i flera av avdelningens forskningsprojekt och doktorsavhandlingar, skulle kunna benämnas "det ojämna utbytets miljöhistoria". Denna inriktning, som förenar samhälls- och naturvetenskap i studiet av totala *socio-ekologiska system*, har redan hunnit kvalificera sig som en s.k. "stark forskningsmiljö" genom att ingå i en av de ansökningar om s.k. Linnéstöd som Lunds Universitet har inlämnat till Vetenskapsrådet. Den kommer vid 2006 års utgång att ha avkastat sju doktorsavhandlingar (Gössling 2001, Lisberg Jensen 2002, Ouis 2002, Singh 2003, Borgström Hansson 2003, Brolin 2006, Nordlund 2006; se avsn. 3.3.2) och ett stort antal internationella publikationer. Den har attraherat medel från flera svenska forskningsråd och även Rectorsämbetet vid LU för att anordna internationella konferenser på detta tvärvetenskapliga tema (se avsn. 3.2.2). Den första av dessa konferenser har utmynnat i två stora konferensvolymerna under utgivning i USA: *Rethinking Environmental History: World-System History and Global Environmental Change* (red. A. Hornborg, J.R. McNeill & J. Martinez-Alier) och *The World System and the Earth System: Global Socio-Environmental Change and Sustainability since the Neolithic* (red. A. Hornborg & C. Crumley), vardera med drygt tjugo kapitel av forskare vid den internationella frontlinjen. Dessa volymer ringar väl in det tvärvetenskapliga fältet som humanekologin i Lund vill integrera och utveckla: skärningsområdet mellan miljöantropologi, miljöhistoria, miljösociologi och ekologisk ekonomi.

Humanvetenskaplig miljöforskning kan utformas på tre olika sätt:

(1) Inom humanistiska discipliner som etnologi och idéhistoria är det vanligaste förhållningssättet konstruktivism, varvid de ekologiska systemen ("naturen") endast behandlas i termer av subjektiva mänskliga föreställningar om dem. Forskningsobjektet är således begränsat till de sociokulturella projektioner genom vilka idéer om naturen konstrueras. Naturvetenskapernas rön uppfattas av sådan humanistisk forskning som exempel på dylika konstruktioner snarare än som ett objektivet facit, vilket knappast inbjuder till tvärvetenskaplig kommunikation på lika villkor.

(2) Samhällsvetenskaper som statsvetenskap och nationalekonomi förnekar i regel inte existensen av en objektiv natur, men överlämnar beaktandet av de ekologiska systemens objektiva egenskaper till naturvetenskaperna, för att i stället ägna sig åt de samhälleliga förhandlingar och institutioner som på ett eller annat sätt berör kunskapen om dessa objektiva egenskaper. Detta förhållningssätt behöver inte innebära en "dekonstruktion" av naturvetenskaplig kunskap, men det innebär heller inte en tvärvetenskaplig korsbefruktning mellan human- och naturvetenskap, eftersom de två fälten framställs som kunskapsteoretiskt separata.

(3) Humanekologin förordar en genuint tvärvetenskaplig forskning som försöker integrera humanvetenskaplig och naturvetenskaplig kunskap på lika villkor i syfte att förstå socioekologiska system. De avhandlingar och övriga publikationer som Humanekologiska avdelningen har producerat (se Bilaga 32) kännetecknas av denna ambition, som förenar humanioras insikter om kunskaps teori och symbolsystem, samhällsvetenskapernas insikter om makt och fördelningsaspekter och naturvetenskapernas insikter om biofysiska aspekter som energi- och materialflöden.

Självvärderingens genomförande

Ämnesföreträdaren professor Alf Hornborg och avdelningschefen docent Thomas Malm representerade Humanekologiska avdelningen vid möte med Högskoleverket i Stockholm den 26 oktober 2005, varvid instruktioner rörande självvärderingens innehåll erhöles. I samband med sammanställandet av rapporten har vi även haft nytta av Etnologiska institutionens självvärderingsrapport från 2003 samt följande rapporter:

- Grundutbildningsnämnden vid HT-området, 2005. *Rapport: Förändring av kursorganisationen inom HT-området*. (8 juni 2005.)
http://www.ht.lu.se/intranet/public/remisser/Rapport_andrad_kursorganisation_8juni05.pdf
- Hansen, Povl A; Nilsson, Anders; Severin, Göran. 2003. *Miljösektoren i Øresundsregionen – en analyse af forskning, uddannelse og erhverv*. Del 1-2. Roskilde Universitetscenter.
Del 1: http://www.oresund-environment.org/Files/Filer/Forskningsrapp_del1.pdf
Del 2: http://www.oresund-environment.org/Files/Filer/Forskningsrapp_del2.pdf
- Hansson, Angela, 2003. *Humanekologi – och sen då? En undersökning om humanekologistuderenter och miljöengagemang*. Utdrag ur en kandidatuppsats i humanekologi (HEK233). http://www.humecol.lu.se/hek_och_sen.doc
- Utvärderingsenheten, Lunds universitet, Rapport nr 2002:217. *Humanistiska studier och arbetslivet: Uppföljning av studenter efter avslutad utbildning*.
<http://www3.lu.se/evaluat/publ/Hum%20Alumni.pdf>
- Utvärderingsenheten, Lunds universitet, Rapport nr 2003:221. *Studentbarometern: humaniora*. <http://www.evaluat.lu.se/publ/RappHUMbar02003.pdf>

Koordinator för självvärderingen och övergripande redaktionellt ansvarig har varit Thomas Malm, som har ställt samman de tabeller och det textmaterial som rör grundutbildningen samt tabellerna för forskarutbildningen, med visst bidrag av biträdande prefekt Magnus Wikdahl och med hjälp av diverse sifferuppgifter (ur LADOK) som tagits fram av högskolesekreterare Kerstin Helgesson. Delen om forskarutbildningen har ställts samman av Alf Hornborg. De avsnitt i rapporten som behandlar ekonomi har skrivits av Magnus Wikdahl. Rapporten som helhet har dock diskuterats gemensamt. Vi vill även nämna att kartan på s. 11, diagrammet med tabell på s. 27 och tabellen på s. 43-44 har hämtats från vår hemsida, vars webmaster är

Carl Nordlund, samt att omslagets framsidescollage har utförts av Jenny Samuelsson och vår logo på dess baksida av Kristina Anshelm.

Då vi inte haft några extra resurser för att genomföra självvärderingen, har vi valt att låta arbetet löpa parallellt med ordinarie verksamhet och det har diskuterats på avdelningsmöten. Före distributionen till Högskoleverket har rapporten varit på remiss till samtliga verksamma vid Humanekologiska avdelningen ifråga om undervisning, doktorandhandledning och administration, samt doktorander och kursombud. Inkomna synpunkter har beaktats inför den slutgiltiga sammanställning som inlämnats till Högskoleverket i juni 2006.

Till *alla* som bidragit med text, uppgifter, material och synpunkter riktar redaktören härmed ett varmt tack.

Som ett led i vår strävan att ha en öppen dialog inte bara i lärarkollegiet utan också med våra studenter, liksom med olika instanser inom utbildningsväsendet, rörande möjligheterna att förbättra såväl grund- som forskarutbildningen har vi valt att låta denna sammanställning ingå som volym 2 i vår serie "Humanekologiska Rapporter" samt tillhandahålla den elektroniskt via vår hemsida:

http://www.humecol.lu.se/docs/sjalvvardering_06.doc

http://www.humecol.lu.se/docs/sjalvvardering_06.pdf

Del 1. BASFAKTA

Med en poäng (1 p.) avses genomgående *en veckas heltidsstudier* (ej ECTS-poäng).

Tabell 1a: Lärare i humanekologi, höstterminen 2005.

Nr	Kön	Anställning (anst.form)	Akademisk titel o. inriktn.	Anställningens omfattn. (%)	Uppskattad tj.g. i % av heltid GU/FU/Fo/Adm	Antalet forskarstuderande i humanekologi som handleds under perioden	
						Huvudhandl.	Biträdande hdl.
1	m	professor	professor	100	25/20/50/5	2	0
2	m	univ.lekt.	docent	100	28/5/20/47	2	0
3	k	fo.ass.	FD	100	17/3/75/0	1	1
4	m	vik. univ.lekt.	FD	100	62/0/27/35	0	0
5	k	vik. univ.lekt.	FD	80	22/0/40/18	0	0
6	k	vik. univ.lekt.	FD	25	25/0/0/0	0	0
7	k	timlärare	FD	2,5 (20 h)	2,5/0/0/0	0	0
8	m	timlärare	docent	1,5 (12 h)	1,5/0/0/0	0	0
9	m	doktorandtjänst	FM	100	15/0/80/5	0	0
10	m	timlärare	FL	2 (16 h)	2/0/0/0	0	0
11	k	timlärare	FM	10 (86 h)	10/0/0/0	0	0
12	m	timlärare	civilekonom	17% (144 h)	17/0/0/0	0	0
13	k	timlärare	docent	7 (60 h)	7/0/0/0	0	0
14	m	timlärare	FD	4 (32 h)	4/0/0/0	0	0
15	m	timlärare	docent	75	8/0/67/0	0	0
16	m	timlärare	FD	2 (16 h)	2/0/0/0	0	0

Tabell 1b: Lärare i humanekologi, vårterminen 2006.

Nr	Kön	Anställning (anst.form)	Akademisk titel o. inriktn.	Anställningens omfattn. (%)	Uppskattad tj.g. i % av heltid GU/FU/Fo/Adm	Antalet forskarstuderande i humanekologi som handleds under perioden	
						Huvudhandl.	Biträdande hdl.
1	m	professor	professor	100	25/20/50/5	1	0
2	m	univ.lekt.	docent	100	25/8/20/47	3	0
3	k	fo.ass.	FD	100	24/1/75/0	0	1
4	m	vik. univ.lekt.	FD	100	25/0/40/35	0	0
5	k	vik. univ.lekt.	FD	19	19/0/0/0	0	0
6	m	timlärare	docent	1 (8 h)	1/0/0/0	0	0
7	m	doktorandtjänst	FM	100	15/0/80/5	0	0
8	m	timlärare	FL	1,5 (12 h)	1,5/0/0/0	0	0
9	m	utb.bidr.	FM	2 (16 h)	2/0/0/0	0	0
10	k	timlärare	FM	15 (130 h)	15/0/0/0	0	0
11	m	timlärare	civilekonom	14 (122 h)	14/0/0/0	0	0
12	k	timlärare	docent	7 (60 h)	7/0/0/0	0	0
13	m	timlärare	FD	4 (32 h)	4/0/0/0	0	0

Tabell 2: Studenter i humanekologi och MKU, budgetår. HST: siffror inom parentes anger antalet studenter. HPR: siffror inom parentes anger antalet studenter med slutbetyg. Streck = kursen gavs ej, el. inga poäng togs. * = siffran har halverats eftersom kursen delas finansiellt med Etnologiska avd. ** = siffrorna från 2005 avser studerande ht 2004 vilkas betyg lagts in i LADOK i januari 2005.

HST och HPR inom grundutbildningen	2004	2005
HST		
HEK221, 1-20 p. (kodbyte ht 2004)	20.5 (41)	0.5 (1)
HEK241, 1-20 p.	17.0 (34)	37.5 (75)
HEK212, 21-40 p (kodbyte ht 2004)	7.0 (14)	2.0 (4)
HEK242, 21-40 p.	6.5 (13)	22.0 (44)
HEK233, 41-60 p. (kodbyte ht 2004)	4.5 (9)	2.0 (4)
HEK243/253, 41-60 p.	–	7.0 (14)
HEK224, 61-80 p. (kodbyte vt 2005)	3.0 (6)	1.5 (3)
HEK254/264, 61-80 p.	–	1.0 (2)
MKU101, 1-20 p.	12.5 (25)	–
MKU111, 21-40 p.	6.0 (12)	0.5 (1)
MKU121/125, 41-60 p.	10.5 (21)	4.0 (8)
MKU131, 61-80 p.	1.5 (3)	0.5 (1)
HEK111, 5 p.	2.5 (20)	2.2 (18)
HEK112, 5 p.	2.6 (21)	2.3 (19)
HEK113, 5 p.	1.6 (13)	2.0 (16)
HEK114, 5 p.	2.5 (20)	1.5 (12)
HEK115, 5 p.	2.6 (21)	1.0 (8)
HEK116, 5 p.	0.3 (3)	2.0 (16)
HTX050, 5 p.*	0.3 (3)	0.6 (5)
GLO103, 5 p.	2.1 (17)	7.1 (57)
HEK151, 5 p. (IT-baserad distanskurs)	2.5 (20)	1.5 (12)
HEK152, 5 p. (IT-baserad distanskurs)	1.2 (10)	–
HEK153, 5 p. (IT-baserad distanskurs)	1.6 (13)	1.0 (8)
HEK154, 5 p. (IT-baserad distanskurs)**	2.0 (16)	1.6 (13)
HEK155, 5 p. (IT-baserad distanskurs)	4.1 (3.3)	4.0 (32)
<i>Totalt antal uppnådda HST:</i>	<i>114.9</i>	<i>105.3</i>
<i>Totalt utbildningsuppdrag i HST för ämnet:</i>	<i>140</i>	<i>130</i>
HPR		
HEK221, 1-20 p. (kodbyte ht 2004)	11.0 (30)	0.1 (0)
HEK241, 1-20 p.	7.9 (0)	20.3 (29)
HEK212, 21-40 p (kodbyte ht 2004)	2.5 (7)	0.5 (4)
HEK242, 21-40 p.	3.1 (0)	14.5 (21)
HEK233, 41-60 p. (kodbyte ht 2004)	2.3 (8)	0.9 (4)
HEK243/253, 41-60 p.	–	3.8 (1)
HEK224, 61-80 p. (kodbyte vt 2005)	1.9 (3)	0.6 (3)
HEK254/264, 61-80 p.	–	1.0 (2)
MKU101, 1-20 p.	4.8 (19)	–
MKU111, 21-40 p.	5.4 (12)	0.1(0)
MKU121/125, 41-60 p.	3.3 (12)	2.3 (8)
MKU131, 61-80 p.	1.5 (3)	0.5 (1)
HEK111, 5 p.	2.3 (18)	2.1 (17)
HEK112, 5 p.	2.4 (21)	2.4 (19)
HEK113, 5 p.	1.6 (13)	1.9 (15)
HEK114, 5 p.	2.4 (19)	1.5 (12)
HEK115, 5 p.	2.5 (20)	1.0 (8)
HEK116, 5 p.	0.4 (3)	2.0 (16)
HTX050, 5 p.*	0.4 (3)	0.7 (6)
GLO103, 5 p.**	2.1 (17)	0.5 (4)
HEK151, 5 p. (IT-baserad distanskurs)	2.5 (20)	1.5 (12)
HEK152, 5 p. (IT-baserad distanskurs)	1.3 (10)	–
HEK153, 5 p. (IT-baserad distanskurs)	1.6 (13)	1.0 (8)
HEK154, 5 p. (IT-baserad distanskurs)**	2.0 (16)	1.6 (13)
HEK155, 5 p. (IT-baserad distanskurs)	3.4 (27)	3.8 (30)
<i>Totalt antal uppnådda HPR:</i>	<i>68.6</i>	<i>64.6</i>
<i>Totalt utbildningsuppdrag i HPR för ämnet:</i>	<i>98</i>	<i>97</i>

Tabell 3a: Lärarledd undervisning, höstterminen 2005 (timmar i genomsnitt per vecka och student). Siffror inom parentes avser antalet timmar beräknat på fyra veckors heltidsstudier, dvs. den femte veckan ägnad åt hemtentamen/paperskrivande ingår ej i beräkningen. * = kurs arrangerad i samarbete med Etnologiska avd.

Kurs o. poäng	Föreläsningar	Seminarier/grupp- undervisning	Uppsats- handledning	Exkursioner/ studiebesök	Summa
HEK241 1-20	4.8 (6.0)	0.3 (0.38)	0	0.1 (0.12)	5.2 (6.5)
HEK242 21-40	4.1 (5.12)	0.85 (1.06)	0	0.2 (0.25)	5.15 (6.44)
HEK243 41-60	3.2	1.45	2.0	0	4.05
HEK253 41-60	3.2	1.25	0.4	0	3.05
HEK111 1-5	5.2 (6.5)	0.8 (1.0)	0	0.4 (0.5)	6.4 (8.0)
HEK112 1-5	5.2 (6.5)	0.4 (0.5)	0	0.4 (0.5)	6.0 (7.5)
HEK113 1-5	4.4 (5.5)	0	0	0.6 (0.75)	5.0 (6.25)
HEK114 1-5	4.4 (5.5)	0.8 (1.0)	0	0	5.6 (7.0)
HEK116 1-5	3.2 (4.0)	1.2 (1.5)	0	0	4.4 (5.5)
GLO103 1-5*	4.8 (6.0)	0.8 (1.0)	0	0	6.0 (7.5)
HTX050 1-5	4.2 (5.25)	1.0 (1.25)	0	0.8 (1.0)	6.0 (7.5)

Tabell 3b: Lärarledd undervisning, vårterminen 2006 (timmar i genomsnitt per vecka och student). Siffror inom parentes avser antalet timmar beräknat på fyra veckors heltidsstudier, dvs. den femte veckan ägnad åt hemtentamen/paperskrivande ingår ej i beräkningen.

Kur o. poäng	Föreläsningar	Seminarier/grupp- undervisning	Uppsats- handledning	Exkursioner/ studiebesök	Summa
HEK241 1-20	4.8 (6.0)	0.3 (0.38)	0	0.1 (0.12)	5.2 (6.5)
HEK242 21-40	4.1 (5.12)	0.85 (1.06)	0	0.2 (0.25)	5.15 (6.44)
HEK254 61-80	0	1.25	1.4	0	2.65
HEK264 61-80	0	1.25	1.2	0	2.45
HEK111 1-5	5.2 (6.5)	0.8 (1.0)	0	0.4 (0.5)	6.4 (8.0)
HEK112 1-5	5.2 (6.5)	0.4 (0.5)	0	0.4 (0.5)	6.0 (7.5)
HEK113 1-5	4.4 (5.5)	0	0	0.6 (0.75)	5.0 (6.25)
HEK114 1-5	4.4 (5.5)	0.8 (1.0)	0	0	5.6 (7.0)

Tabell 4: Antal examinerade kandidat- och magisteruppsatser, budgetår.

	2004	2005
Antal examinerade kandidatuppsatser	8	7
Antal examinerade magisteruppsatser	7	5

Tabell 5: Forskarstuderande, vårterminen 2006.

Kön	Finansiering	Studievillkor	Studietakt (%)	Institutionstjänstgöring (i % av heltid)	År för antagning
Man	saknas	avbrutit	0	0	2001 (ht)
Man	doktorandtjänst	slutfas	100	20	2001 (ht)
Man	egen finansiering (pension)	egen tid	10	0	2001 (ht)
Man	utb.bidrag	nyantagen	100	2	2005 (ht)

Tabell 6: Sökande och antagna till forskarutbildningen, budgetår.

	2004		2005	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Antal sökande till forskarutbildningen i ämnet	0	0	1	2
Antal forskarstuderande som har antagits	0	0	0	1

Tabell 7: Examina i forskarutbildningen, budgetår.

	2004		2005	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Antal licentiatexamina	0	0	0	0
Studietidens längd fram till licentiatexamen	–	–	–	–
Antal doktorsexamina	1	0	1	0
Studietidens längd fram till doktorsexamen	3 år*	–	7,5 år**	–

* Denna doktorand hade projektarbete vid annat universitet före antagningen till FU hos oss.

** Denna doktorand fick vänta länge på försörjning och var den sist antagna vid avdelningen enligt det gamla systemet.

Del 2.

GRUNDUTBILDNINGEN

2.1 Förutsättningar

2.1.1 Organisation

2.1.1.1 Ämnets organisatoriska hemvist på lärosätet

Etnologiska institutionen tillhör Humanistiska fakulteten som är underordnad Områdesstyrelsen för humaniora och teologi samt Historisk-filosofiska sektionen.

Institutionen består av tre förhållandevis självständiga avdelningar. Dessa är Etnologiska avdelningen, Folklivsarkivet samt Humanekologiska avdelningen. Relationen mellan de två utbildningsgivande avdelningarna i etnologi och humanekologi under 2005 framgår översiktligt av nedanstående tabell.

Resurser 2005	Etnologi	Humanekologi
Grundutbildning		
Budget	4,1 milj. kr.	3,1 milj. kr.
Utbildningsuppdrag i HÅS	187 HÅS (varav 128,5 ordinarie + 20 extra + 38,5 uppdrag)	123,75 (varav 120 ordinarie + 3,75 extra)
Antal lärare i undervisningen	21	14
Fasta lärartjänster i heltid	6,5 heltidstjänster (varav hälften tjänstlediga för annan verksamhet)	1 heltidstjänst (varav hälften tjänstledig för annan verksamhet)
Forskarutbildning		
Budget	1 milj. kr.	0,3 milj. kr.
Rekryteringsprofessorer	2	1
Fasta lärare med docent- eller professorskompetens	7	2
Antal aktiva doktorander	19	5
Doktorander med studiestöd från fakulteten	6	2
Doktorander med externt studiestöd	4	0
Doktorander med annan finansiering eller som saknar studiestöd	9	3
Antal huvudhandledare	8 (5 män, 3 kvinnor)	3 (2 män, 1 kvinna)
Lärare/forskare med docent- eller professorskompetens	7	1,5
Antal doktorexamina senaste femårsperioden (2001-2005)	14	8
Antal licentiatexamina senaste femårsperioden (2001-2005)	1	0

2.1.1.2 Beslutsstruktur och ledning

Tanken bakom vår organisation är att fördela ansvaret på många händer för att skapa större delaktighet i det administrativa arbetet. Därför finns flera definierade ledningsfunktioner med avgränsade ansvarsområden på olika nivåer.

Institutionen leds av en prefekt med stöd av en biträdande prefekt. På prefektens lott ligger övergripande ansvar för de strategiska frågorna, ansvar för institutionsstyrelsens arbete, personalfrågor samt lokaler och arbetsmiljö. Biträdande prefekten står för verksamhetsplanering, ekonomi, anställningar samt ansvaret för den institutionsövergripande servicen. De båda prefektfunktionerna är vardera på 20% av en heltidstjänst. Det finns även avdelningschefer på de tre avdelningarna med vardera ca 5% av heltidstjänst för denna funktion plus en ekonom på 100%. Till detta kommer studierektor, studievägledare, forskningsledare, koordinator för forskarutbildning och studierektor för forskarutbildningen. Man kan ändå tycka att 40% för prefektfunktionerna är litet och ambitionen är att öka detta inom de närmaste åren, om det är ekonomiskt möjligt.

Institutionens styrelse består av 13 ledamöter. Förutom prefekten ingår fem lärare och forskare i styrelsen (tre från etnologiämnet och två från humanekologi) samt en representant för såväl Folklivsarkivet som den tekniskt administrativa personalen. Utöver detta har studenterna på grundutbildningen tre platser och doktoranderna två. Institutionsstyrelsen sammanträder normalt en gång per månad under terminerna.

Humanekologiska avdelningen omfattar tre separata verksamhetsgrenar: grundutbildning, forskning och forskarutbildning. Det övergripande ansvaret för avdelningen vilade t.o.m. ht 2003 på en avdelningschef, en professor som för detta hade 20% av heltid. Under 2004 och vt 2005 delades denna funktion upp i 15% för avdelningschefen och 5% för en biträdande avdelningschef. Sedan ht 2005 har avdelningschefsfunktionen (på alla tre avdelningarna) av besparingskäl krympts till totalt 5% av heltid. Professorn, som tidigare var avdelningschef, leder därefter forskningsarbetet på 5% av heltid, medan avdelningschefskapet delegerats till studierektorn. Avdelningschefen har övergripande lednings- och informationsansvar samt bistår prefekten i personalfrågor. Som stöd finns också en webmaster (2,5%) och en ansvarig för hemsidans innehåll (2,5%)

Grundutbildningen leds av en studierektor som är docent och har innehaft detta uppdrag sedan vt 2001. För denna funktion har han under 2004 haft 40% av heltid och under 2005 37,5%. Studierektorn ansvarar i första hand för planering, rekrytering av lärare, kursutveckling, kompetensutveckling inom lärargruppen, kontakter med studenter, kursutvärderingar samt kontakter utåt mot avdelningsmöte, institutionsstyrelse och områdesledning. Till detta kommer handläggning (2%) av ärenden inom MFS-programmet ("minor field studies"; se 2.3.1.3). I studierektorns sammanlagda tjänstgöring ingår förutom nämnda avdelnings- och studieadministrativa uppdrag (5+37,5+2%) också ansvaret för hemsidans innehåll (2,5%) samt undervisning och handledning på grund- och forskarnivå. Han representerar även området för humaniora och teologi i LUCSUS (f.d. MICLU), Lunds universitets centrum för studier i uthållig samhällsutveckling.

Vid sidan av studierektorn finns också en studievägledare. Denna funktion omfattar under 2006 39% av en heltidstjänst, men var under 2004 och 2005 35%. Under vt 2004 innehades funktionen av en icke-disputerad kvinna, som studerat humanekologi och som även var studievägledare vid Filosofiska institutionen. Under ht 2004 och vt 2005, då hon befann sig utomlands, var hennes vikarie vid Filosofiska institutionen, en i filosofi disputerad man, även verksam som studievägledare vid vår avdelning. Under ht 2005 och vt 2006 har studievägledaren varit en i humanekologi disputerad man, som även varit vikarierande universitetslektor. Hans uppgift är att ge studievägledning och stöd till studenter i allehanda studiesociala frågor. Han ansvarar även för information till allmänheten om

utbildningsmöjligheter, deltar tillsammans med studierektorn i möten med kursombud och bistår studierektorn i olika administrativa ärenden.

Registrering av studenter och deras studieresultat handhas av en högskolesekreterare, som är verksam vid avdelningen. Hennes tjänstgöring vid avdelningen motsvarar 25% av heltid, varav 10% är reserverat för arbetet med LADOK.

Påpekas bör också att alla kurser har kursansvariga lärare, vilka ofta direkt – ev. efter samråd med studierektor/studievägledare/sekreterare – kan lösa diverse frågor som uppkommer i samband med studierna.

Studierektor och studievägledare intar en förhållandevis självständig roll gentemot institutions- och avdelningsledningen. Vår uppfattning är att administrationen av grundutbildningen fungerar mycket bra och att verksamheten är smidig och flexibel. Den enda nackdelen har varit att vi under perioden, som framgått, har varit tvungna att byta studievägledare ett par gånger.

2.1.1.3 Studentrepresentation

Samarbete med studenterna sker på många olika plan, framför allt genom kursombud och institutionaliserade kursutvärderingar. Studenterna i humanekologi väljer i början av varje termin eller fristående kurs två kursombud per kurs. Praxis, i överenskommelse med Humanistkåren, är att detta sker genom de kursansvariga lärarnas försorg. Listan på kursombud ställs samman av studierektor och vidarebefordras till såväl Humanistkåren som prefekten och studievägledaren.

Kursombuden representerar terminens grundutbildningsstudenter dels i institutionsstyrelsen (dit alla ombud är välkomna för att lyssna och delta i diskussionen men där de sinsemellan kommer överens om vem som är representant i röstningsärenden) och dels i en grundutbildningsgrupp som även innefattar studierektor och studievägledare. Den senare gruppen sammanträder i regel efter varje avslutad delkurs samt i mån av behov vid andra tillfällen. Kursombuden ansvarar för att samla in ifyllda kursutvärderingsblanketter, lämna dem till studierektor och för därtill fortlöpande diskussion med sina kurskamrater. Vissa terminer bildar de även tillsammans med studenterna i etnologi ett studentråd vid institutionen och förmedlar information mellan detta och grundutbildningsgruppen. I grundutbildningsgruppen diskuteras mera informellt såväl kursutvärderingar som kursplanering, litteraturlistor, studiesociala frågor och annat, och allt som sägs behandlas konfidentiellt. Grundutbildningsmötena kan också bereda och/eller initiera ärenden för institutionsstyrelsemötena. Kursombuden kan vid behov få kallelse till avdelningsmöten, men deltar annars inte som sådana i dessa. Däremot är alla studerande på kandidat- och magisternivå välkomna till forskarseminarierna.

Samarbetet med kursombuden i grundutbildningsgruppen fungerar enligt vår mening bra. Intresset för att delta i institutionsstyrelsemötena varierar. I sammanhanget kan nämnas att intresset vissa terminer uppenbarligen varit stort för att delta i Humanistkårens aktiviteter, eftersom vi har noterat att våra studenter varit aktuella för styrelsuppdrag där.

2.1.1.4 Relation till fakultet, område och rektorsämbete

Formellt sett har grundutbildningen i humanekologi under den aktuella perioden varit underordnad områdesstyrelsens och fakultetsrådets beslut och rekommendationer. Under senare år har i allt högre grad arbetsuppgifter lagts över från område/fakultet till institution, dessvärre sällan utan kompensation för den ökade arbetsbördan.

Inom området sker fortlöpande informationsmöten inom kategorierna högskolesekreterare, studievägledare, studierektor och prefekt.

Centre for Educational Development (CED, tidigare UCLU) har till huvuduppgift att stödja den pedagogiska utvecklingen av undervisningen vid Lunds universitet. Detta görs bl.a. genom att institutionens personal erbjuder utbildning, rådgivning och olika utvecklingsinsatser.

2.1.2 Utbildningens mål och lokala profil

2.1.2.1 Allmänt

Till de vanligaste frågor som vi får på Humanekologiska avdelningen hör de om varför man ska läsa humanekologi och vad man sedan kan göra med den kunskap man tillägnat sig, t.ex. hur den kan komma till nytta i arbetslivet. Kursutbudet är stort vid Lunds universitet, och om man även tar de andra universiteten och högskolorna i beaktande finns det åtskilliga valmöjligheter för den som är intresserad av miljöfrågor. Få av dessa erbjuder dock en verkligt *tvärvetenskaplig* syn som går över de traditionella fakultetsgränserna och ännu färre rymmer benämningen "humanekologi". I en studie av miljöutbildning och miljöforskning i Öresundsregionen (Hansen et al., Roskilde Universitetscenter 2003) konstaterades exempelvis (Del 1, s. 200) att det år 2002 fanns 15 miljöutbildningar i Skåne vilka alla var tvärvetenskapliga såtillvida att en rad olika ämnen ingick, men att merparten hade en *naturvetenskaplig* tyngdpunkt. Det är just i detta avseende som humanekologin utgör ett viktigt undantag och erbjuder ett, som vi menar, viktigt kompletterande alternativ. Att läsa humanekologi är därför att satsa en tid av sitt liv på något mycket speciellt, och vi har under åren haft glädjen att se hur en stark humanekologisk identitet har kommit att prägla många av våra studenter. Denna identitet kommer till uttryck i allt från personliga engagemang i olika organisationer till en känsla av samhörighet med andra humanekologistuderande och vår forskargrupp. Vad som i hög grad har bidragit till detta är säkert den öppenhet och det personliga engagemang som kännetecknar den allmänna stämningen på avdelningen och förhållandet mellan lärare och studerande.

I en kandidatuppsats av Angela Hansson från 2003, "Humanekologi – och sen då? En undersökning om humanekologistuderande och miljöengagemang", söktes svaren på frågorna om vad det är som har fått studerande att söka vår utbildning, hur de upplevt den och hur de på olika sätt har fått användning av den. Det är ingen tvekan om att många sökt sig till oss p.g.a. sitt miljöengagemang, och många har även kommit att få ett starkt sådant engagemang efter att ha tagit del av de insikter vi förmedlat. Att humanekologin är ett vetenskapligt fält som långt ifrån enbart handlar om att belysa just miljöengagemang är dock något som bör understrykas. Humanekologins tvärvetenskapliga ambition att studera förhållandet mellan kultur och miljö rymmer även andra möjligheter när det gäller forskning och undervisning, något som framgår av bredden i våra kurser och forskningsprojekt.

De generella målen för vår grundutbildning anges av högskoleförordningen, vilken stipulerar att utbildningen ska ske på vetenskaplig grund och nära aktuell forskning inom vårt kunskapsområde. Verksamheten skall vidare hålla hög kvalitet och bör leda till att studenterna får ett kritiskt och självständigt förhållningssätt till den kunskap de möter. Viktigt är att verksamheten är studentvänlig och att studenternas inflytande över utbildningen främjas. Vi förväntas även att så långt som möjligt samverka med det omgivande samhället och ha en öppen och informerande inställning mot allmänheten. Det bör också finnas en strävan efter en bred rekrytering som främjar mångfald och jämställdhet mellan könen.

Utöver dessa generella mål finns mera lokala mål som styr just vår verksamhet, t.ex. genom kursplanerna. Varje kurs har sina specifika kunskapsmål, men en genomgående målsättning är att den studerande skall uppnå god förmåga i språkbehandlingen vad gäller såväl skriftlig som muntlig presentation.

Det finns också lokala mål som inte är nedtecknade i kursplaner eller olika föreskrifter, utan snarare finns uttalade hos ledningen och i lärarylaget. Det handlar t.ex. om att stimulera studenter till att intressera sig för miljöfrågor även utanför Sverige så att de kan söka stipendium för s.k. MFS-projekt (se avsnitt 2.3.1.3) eller att söka stärka gemenskapskänslan såväl studenterna emellan som mellan dem och avdelningens personal för att därigenom öka entusiasm, kreativitet och möjligheterna till kontakt mellan grundutbildning och forskning.

Metodologiskt syftar vår utbildning till att främja studenternas analytiska förmåga ifråga om förhållandet natur-kultur och göra dem bekanta med såväl kvalitativa som kvantitativa arbetsätt. Vi vill också skola studenterna i ett öppet och aktivt förhållande till aktuell teori samt främja deras intresse för den vitala och aktuella tvärvetenskapligt teoretiska diskussion som förs inom humanekologins kunskapsfält.

Till vår målsättning hör också att göra vårt bästa för att underlätta studenternas arbete på olika nivåer genom att vara öppna och tillgängliga för de som söker idéer och svar på praktiska frågor i samband med sina studier. Vår strävan är att kunna erbjuda biblioteksfacilitet, datastöd och utlåning av teknisk apparatur i den mån ekonomin medger.

Förutom de mål som berör innehållet i utbildningen och studiemiljön så har vi också vinnlagt oss om att söka främja ett större och mera intensivt engagemang hos lärare, forskare och doktorander för frågor rörande grundutbildningens innehåll och pedagogik. Vår ambition är här att arbeta för en kontinuerlig förnyelse av befintliga kurser samt att satsa på att utveckla nya kurser för att möta nya kunskapsbehov och för att kunna erbjuda en intressant och attraktiv utbildning i enlighet med de utmaningar som den aktuella "Bolognaprocessen" ger.

2.1.2.2 Kursutbud

Humanekologiska avdelningen har hittills ej haft någon programutbildning, utan kursutbudet består av en rad fristående kurser.

I Tabell 2 (Basfakta) förtecknas avdelningens kursutbud under 2004 och 2005, och kursplanerna återfinnes som bilagor. Kursutbudet kan indelas i (1) utbildningarna 1-80 poäng i humanekologi samt MKU, (2) fristående 5-poängskurser som hålls i sal, samt (3) fristående Internet-baserade distanskurser à 5 poäng vardera.

Man kan läsa humanekologi upp till 80 poäng. De första 40 poängen går bra att läsa vår som höst, medan kandidat- (41-60 p.) och magisterkurserna (61-80 p.) är periodiserade och bara kan läsas under höst- respektive vårterminer. I sammanhanget kan nämnas att Områdesstyrelsen för humaniora och teologi har beslutat att (p.g.a. anpassningar rörande "Bolognaprocessen") inga magisterkurser i meningen "D"-kurser kommer att ges fr.o.m. ht 2007.

Höstterminen 2002 inleddes ytterligare en utbildning som kunde läsas upp till 80 poäng, kallad "Miljö, kultur och utveckling" (MKU). Den var från början tänkt som ett utbildningsprogram, men kom istället av olika skäl att bli en utbildning som kunde väljas som alternativ till den allmänna grundutbildningen i humanekologi. MKU anordnades av Humanekologiska avdelningen i samarbete med mer än ett dussin andra humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnen som tillhandahöll lärare, däribland etnologi, ekonomisk historia, rättssociologi, genusvetenskap och statsvetenskap. Denna utbildning gavs endast under två år. (Vi återkommer till detta i avsnitt 2.2.2.2.) Nämnas här bör dock att benämningen "Miljö, kultur och utveckling" finns kvar, men fr.o.m. ht 2004 endast såsom undertitel i utbildningen i humanekologi – detta därför att miljö, kultur och utveckling är vad kurserna i vår grundutbildning har som "röd tråd".

De fyra delkurser som tillsammans bildar utbildningen i humanekologi 1-20 p. kan även läsas såsom fristående 5-poängskurser: HEK111 Naturuppfattningar i tid och rum, HEK112 Ekologiska och fysiska förutsättningar för mänsklig försörjning, HEK113 Icke-industriella försörjningssätt, samt HEK114 Industrisamhällets förutsättningar och begränsningar:

Perspektiv på ”hållbar utveckling”. Tillsammans ger dessa kurser kompetens motsvarande 1-20-poängsutbildningen och behörighet att läsa vidare på nivån 21-40 p.

Samtliga hittills nämnda kurser har getts på helfart.

Utöver dessa fanns under 2004-2005 ytterligare fyra fristående 5-poängskurser som ges i sal, och det har varierat huruvida de erbjudits på hel-, halv- eller kvartsfart. HEK115 Global miljöretttvisa har funnits sedan vt 2002 och ger en tvärvetenskaplig överblick över miljöproblematikens globala fördelningsaspekter. Den har också ingått som delkurs på 41-60-poängsnivå i utbildningen MKU. Under ht 2004 och 2005 ersattes den dock av en kurs med samma innehåll, men anordnad inom universitetets internationella utbud: GLO103 Global Environmental Justice. Kursen HEK116 Människans natur, där temat som ryms i benämningen ges såväl biologiska som idéhistoriska och kulturvetenskapliga perspektiv, har erbjudits sedan vt 2004 och samtliga terminer t.o.m. ht 2005. Kursen HTX 050 Etnobiologi presenterar forskningsfältet om folklig biologisk kunskap med dess kognitiva, kosmologiska, folkloristiska och utnyttjandemässiga aspekter. Den ges enbart på höstterminer med början ht 2004. Från och med ht 2006 omfattar denna kurs 10 poäng.

I avdelningens kursutbud finns även fem Internet-baserade distanskurser. Fyra av dessa (HEK151, 152, 153 och 154) har ett innehåll som är gemensamt med det i de fyra fristående kurser som ges inom salskursernas 1-20-poängsblock. De har gått på halvfart och ger också motsvarande behörighet för att läsa vidare på 21-40-poängsnivå. Dessutom har kursen Global miljöretttvisa gått som distanskurs (HEK155). Av ekonomiska skäl har dessa kurser inte kunnat erbjudas under hela perioden. Vi planerar att av dessa framdeles enbart ge kursen om global miljöretttvisa.

Nämnas bör också att vi under ht 2005 och vt 2006 har arbetat med förslag till en mastersutbildning i samverkan mellan de etnologiska och humanekologiska avdelningarna, kallad ”Culture, Lifestyle and Sustainability”. Enligt beslut i Områdesstyrelsen för humaniora och teologi kommer den att ingå i den fortsatta planeringen för program. Det är således möjligt att vi kommer att kunna erbjuda detta program fr.o.m. ht 2008.

2.1.2.3 Samarbete med andra utbildningsprogram

För Etnologiska institutionen, och därmed även Humanekologiska avdelningen, har de senaste årens kraftiga högskoleutbyggnad i Sydsverige medfört betydande konsekvenser. Utbyggnaden har skapat en växande marknad för etnologer och humanekologer med undervisningserfarenhet, men också en konkurrens om de lärarresurser som varit knutna till institutionen. Några lärare, eller f.d.lärare, från Humanekologiska avdelningen har rekryterats till att undervisa inom nya utbildningar anordnade vid bl.a. högskolorna i Malmö och Kristianstad eller Institutionen för service management vid Campus Helsingborg. Flera lärare vid Humanekologiska avdelningen har även medverkat inom andra utbildningar vid Lunds universitet, framför allt såsom föreläsare, handledare och opponenter inom mastersutbildningen i miljövetenskap, LUMES. Vår studievägledare eller studierektor deltar också årligen i informationsmöten för studerande på miljövetarprogrammet vid Institutionen för miljövetenskaplig utbildning, där humanekologins fyra fristående kurser HEK111, 112, 113 och 114 ingår som möjliga s.k. utbildningsspår att komplettera med.

Ett ökande antal tvärvetenskapliga kontakter visar en likaledes ökande efterfrågan på humanekologiska perspektiv inom olika utbildningar och discipliner. Detta vill vi fortsätta arbeta med.

2.1.3 Ekonomi

Inledningsvis presenterades en överblick över institutionens och avdelningens ekonomier. Ser man till de ekonomiska förutsättningarna för grundutbildningen är dessa främst relaterade till intäkter från statliga utbildningsanslag. Varje registrerad student/studieplats ersätts med en

summa pengar, s.k. helårsstudieplats (hås), som i sin tur är uppdelad i en fast del, helårsstudent (hst), och i en rörlig del, helårsprestation (hpr). Den rörliga delen är relaterad till studenternas studieresultat, alltså till den genomströmning som utbildningen kan prestera. Inför varje år erhåller vi av området ett ordinarie utbildningsuppdrag angett i hst (antal studieplatser vi skall fylla) och ett prestationskrav, hpr, angett i procent av maximalt studieresultat.

Inför 2004 var detta utbildningsuppdrag för institutionens del 285 hås varav 132 låg på Humanekologiska avdelningen. Prestationskravet låg då på 70%. Av Tabell 2 (BASFakta) framgår det vilka kurser som ingick i detta uppdrag. Inför 2005 var institutionens ordinarie uppdrag reducerat till 255 hås varav humanekologi svarade för 120 hås med prestationskravet 75%. I år är både utbildningsuppdrag och prestationskrav samma som förra året.

Utöver detta ordinarie uppdrag kan avdelningarna erhålla extra uppdrag med särskilda resurser från området. Ofta handlar det om kurser som riktar sig till internationella studenter. För Humanekologiska avdelningen omfattar detta extra uppdrag såväl 2005 som 2006 4 hås (GLO 103).

En tredje form av utbildningsuppdrag är då externa intressenter köper kurser eller större läraruppdrag från oss. Några sådana uppdragskurser finns dock inte för närvarande vid Humanekologiska avdelningen

En fjärde form av uppdrag utgör de läraruppdrag som enskilda lärare vid avdelningen utför som föreläsare vid andra institutioner inom fakulteten eller Lunds Universitet. Under 2005 omsatte sådana enskilda lärarinsatser av avdelningens personal ca 30 tkr eller omräknat i tid 100 klocktimmar.

Humanekologiska avdelningens grundutbildning omslöt år 2005 sammanlagt 3,1 miljoner. Ersättningen för varje hås från området var 12.100,- och för varje hpr 9.075,- (75%).

Analyserar man 2005 års bokslut finner man att kostnaderna fördelar sig på följande huvudposter:

- * Direkta personalkostnader (studieadministration, lärarlöner) 64%,
- * Direkta driftskostnader 8% (varav hyror av externa undervisningslokaler 3%),
- * Finansieringsbidrag till områdes- och universitetetsgemensamma kostnader 18 %.
- * Bidrag till institutionens gemensamma kostnader 10%.

Inför 2006 är den budgeterade omslutningen för Humanekologiska avdelningens grundutbildning 3 miljoner. Ersättningen per hst har höjts till 13.800,- medan ersättningen per hpr har sänkts till 7.176,- (52%). Denna sänkning gäller för Humanekologiska avdelningen och skall ses som en "bestraffning" för att man enligt området inte uppnått det föreskrivna prestationskravet under föregående år. Tanken bakom denna typ av reglering är att ämnen som inte uppfyller prestationskravet ett år i efterhand får betala tillbaka genom sänkt ersättning nästa eller kommande år. (Våra synpunkter på områdets bedömning av genomströmning och prestationskrav redovisas särskilt i avsnitt 2.3.2.)

Reduktionen av ersättningen för hpr betyder i praktiken en minskning på ca 250 tkr av de ordinarie resurserna för grundutbildningen i jämförelse med år 2005. För att motverka alltför drastiska effekter har dock området kompenserat avdelningen för bortfallet med extra tilldelade medel på 150 tkr. Reduktionen betyder alltså att grundutbildningens ekonomi försvagas inför 2006 med 100 tkr och vi räknar därför med att samma summa måste sparas under året.

Avslutningsvis kan man säga att den ekonomiska situationen för avdelningens grundutbildning är ansträngd och att besparingar är nödvändiga. Till detta kommer, som tidigare nämnts, ett hot om ett reducerat utbildningsuppdrag på grund av vikande söktryck. Mot bakgrund av detta är det därför viktigt att göra vad vi kan för att stabilisera vårt uppdrag, dels

genom bättre marknadsföring av kurserna och dels genom att öka studenternas intresse att läsa ämnet mer än en termin.

2.1.4 Studenter

2.1.4.1 Behörighet, söktryck, rekrytering

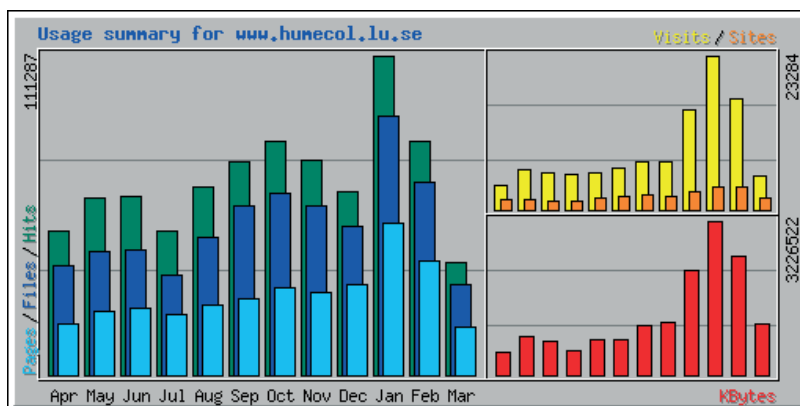
En betydande förändring inom humaniora (dit vår tvärvetenskapliga utbildning ju räknas administrativt) som skett på senare år är att kursantalet har ökat trots att det totala utbildningsuppdraget inte har utökats särskilt mycket, dvs. det har generellt blivit färre studenter per kurs. När det gäller möjligheten att söka de kurser vi erbjuder så begränsas denna endast av det allmänna kravet på behörighet till högskolestudier. Någon särskild behörighet krävs inte. Några specifika betygsnivåer är egentligen inte heller aktuella, eftersom vi inte ansett oss stå inför någon platsbrist och därför i princip har kunnat låta alla som sökt komma in.

Rekryteringen sker i första hand via universitetets anmälningsskatalog, till vilken vi har en länk från vår hemsida, och vi annonserar även lediga studieplatser på universitetets hemsida. Genom att avisera vår utbildning via hemsidor knutna till "Öresundsuniversitetet" räknar vi också med att kunna rekrytera fler studenter från Danmark. Vår uppfattning är dock att studenters eller blivande studenters intresse för ämnet i hög grad väcks via kamrater som läst hos oss. Viss rekrytering sker också tack vare de informationsdagar som universitetet anordnar för gymnasieskolor i södra Sverige liksom vid informationsmöten med bl.a. miljövetenskapliga programmet. Vi sänder ut affischer till studievägledare med ett följebrev där de ombedes sätta upp dessa på aktuell anslagstavla. Vi sätter även själva upp dessa affischer, i synnerhet på olika anslagstavlor inom universitetet. Hemsidan har också visat sig fylla en viktig roll när det gäller att väcka intresse för vårt ämne och vårt kursutbud, något som vi bl.a. kan se av att den används i ökande utsträckning vid de perioder då ansökan görs. Statistik för användningen av hemsidan under perioden april 2005 t.o.m. mars 2006 framgår av sammanställningen på nästa sida (aktuell statistik finns på hemsidesadressen <http://www.humecol.lu.se/statistik/>).

I Tabell 2 (Basfakta) redovisas inte bara fördelningen av helårsstudenter och helårsprestationer mellan olika kurser, utan även de faktiska siffrorna för hur många studenter som registrerats på respektive kurs. Under vt 2004 gavs MKU101 för sista gången och samkördes med HEK221. Antalet registrerade på denna 1-20-poängsnivå var då 25 (MKU101) + 41 (HEK221), dvs. totalt 66 stycken. Under ht 2004, när HEK221 ersatts av HEK241 och MUKU ej längre gavs, var totala antalet studenter på denna nivå 34 stycken. Året därpå var det totala antalet studerande på nivån 1-20 poäng 75. Under innevarande termin (vt 2006) har vi ca 25 aktiva registrerade på nivån 1-20 p, vartill för vardera delkursen kan räknas ett mindre antal studenter som går motsvarande fristående kurs. Det bör noteras att de högre siffrorna under 2004 och 2005 torde inkludera studenter som registrerat sig utan att ha för avsikt att verkligen gå kurserna. Såsom nämns i avsnitt 2.3.2 har detta haft negativa konsekvenser för genomströmningssiffrorna. En mer restriktiv efterregistrering i kombination med uppföljning av icke-aktiva studenter kan komma att resultera i att vi visserligen får färre registrerade studenter, men å andra sidan en bättre genomströmning. Det finns dock en oroväckande tendens inom fakulteten till vikande söktryck på baskurserna. Rent pedagogiskt försöker vi s.a.s. vända det låga antalet kursdeltagare till något positivt, bl.a. så att vi får en ökande diskussion i gruppen, och på så sätt blir följderna förhoppningsvis inte negativa för studenterna, även om så riskerar bli fallet för avdelningens ekonomi.

På nivån 21-40 poäng, liksom på kandidat- och magisternivåerna, märker vi att det stora flertalet studenter haft för avsikt att verkligen delta i utbildningen. Antalet studenter på kandidat- och magisternivåerna har normalt legat kring vardera ett dussin, och så är f.n. fallet

på magisterkursen. Vi skulle gärna se fler, men antalet är i alla fall hanterbart med tanke på handledarresurser. Antalet studenter på nivån 21-40 p. är emellertid alltså betydligt lägre än vad vi skulle önska, f.n. (vt 06) 14 stycken. På fristående kurser varierar söktrycket och antalet aktiva deltagare visar sig tyvärr ofta bli lågt, men vi har sett dessa kurser såsom en möjlighet att genom ett breddat utbud också kunna öka ingångsvägarna till ämnet i dess helhet, dvs. via någon specialkurs rekrytera studenter till hela kursen på 1-20-poängsnivå. (Vi planerar att fr.o.m. ht 2007 även göra det möjligt att gå kurserna inom 21-40-poängsblocket såsom fristående kurser.) Intressant att notera är att i synnerhet den engelskspråkiga kursen Global Environmental Justice har rönt ett ökande intresse, senast (ht 2005) med 57 registrerade deltagare, varav 40 (70%) tenderade med minst godkänt resultat.

Summary by Month										
Month	Daily Avg				Monthly Totals					
	Hits	Files	Pages	Visits	Sites	KBytes	Visits	Pages	Files	Hits
Mar 2006	2798	2235	1176	370	1789	1084329	5184	16472	31295	39182
Feb 2006	2913	2405	1422	601	3431	2491042	16852	39843	67346	81575
Jan 2006	3589	2909	1704	751	3544	3226522	23284	52825	90181	111287
Dec 2005	2062	1680	1009	485	2687	2187191	15060	31303	52080	63946
Nov 2005	2498	1957	956	240	2111	1116045	7222	28689	58712	74942
Oct 2005	2623	2049	984	233	2192	1036228	7244	30520	63546	81321
Sep 2005	2482	1962	890	211	2053	750767	6347	26702	58886	74485
Aug 2005	2112	1541	778	181	1757	738967	5617	24138	47783	65480
Jul 2005	1611	1124	682	175	1217	519584	5452	21152	34855	49956
Jun 2005	2065	1452	771	189	1397	695205	5690	23147	43574	61955
May 2005	1994	1384	720	196	1603	795491	6084	22329	42910	61840
Apr 2005	1681	1264	591	119	1612	478215	3589	17746	37934	50435
Totals						15119584	107625	334866	629102	816404

När det gäller studenternas förkunskaper så finns det ett särskilt problem förknippat med humanekologins tvärvetenskapliga karaktär. Vissa studenter har läst en hel del naturvetenskap tidigare, medan andra som snarare är samhällsvetenskapligt eller humanistiskt skolade känner sig tämligen främmande för utpräglat naturvetenskapliga resonemang – och vice versa. I vilken mån de har nödvändiga förkunskaper beror därför i hög grad på vilken kurs eller delkurs det gäller. Detta är en viktig faktor för att förstå varför vissa upplever en del av kursinnehållet som elementärt och andra som svårt. En annan viktig aspekt är det faktum att en del studenter har god studievana från andra universitetskurser, medan andra – och det är ofta påfallande många – kommer direkt till vår utbildning såsom den första vid universitetet eller efter en termin i annat ämne. Studie- och livserfarenhet från arbetslivet, resor och annat är naturligtvis en extra tillgång för studenterna i förståelsen av situationer de möter i kurslitteratur, undervisning, diskussioner och arbetsuppgifter, och inte minst när det gäller att skriva uppsatser. Vi har inte gjort någon mer djupgående undersökning av detta och ej heller av de språkliga färdigheterna. Klart är hur som helst att skrivvana och språklig förmåga varierar avsevärt i studentgruppen. Vi märker dock att den tyngd vi lägger vid den rent språkliga framställningen i hemtentamina och via individuella papers till kandidat-och magisteruppsatser gör att många studenter under utbildningens gång övar upp färdigheten i språket (som kan vara svenska, danska, norska eller engelska). Detta är på sikt inte bara viktigt för anställningsbarhet, utan vi menar att färdigheter och vilja att skriva, berätta och diskutera är en förutsättning för ett självständigt kunskapsökande och en aktiv dialog mellan lärare och studenter om perspektiv och kunskapsresultat.

2.1.4.2 Köns- och åldersfördelning

Könsfördelningen bland registrerade studenter på våra kurser framgår av tabellen på nästa sida. Kvinnor är generellt sett i majoritet bland de studenter som söker sig till ämnets allmänna kurser och specialkurser. Totalt har under perioden 2004-2005 ungefär två tredjedelar av studenterna varit kvinnor och en tredjedel män. Könsfördelningen är därmed i linje med vad man noterat även i den etnologiska grundutbildningen vid institutionen, där man under år 2002 (enligt självvärderingsrapporten 2003) i genomsnitt hade 70% kvinnor och 30% män.

Under 2004 och 2005 utsågs totalt 28 studenter i humanekologi och MKU av sina kurskamrater till kursombud. Av dessa var 20, dvs. drygt 71%, kvinnor. Den allra starkaste kvinnliga majoriteten finner vi emellertid ifråga om intresset för MFS-programmet. Sedan vt 2002 har totalt 14 MFS-stipendier utdelats vid avdelningen, vartill kommer två externa vilka tilldelats våra studenter av annan institution innan vi hade egna MFS-stipendier att utdela. Av stipendierna har endast *ett* tilldelats en man (ht 2003), och vi har t.o.m. vt 2006 endast haft två manliga sökanden. Samtliga MFS-stipendier, 10 stycken, under 2004–2006 har tilldelats kvinnor.

Majoriteten av studenterna är genomgående unga på våra kurser, med en dominerande åldersgrupp 20-26 år. Under ht 2005, exempelvis, var de studerande på nivån 1-20 poäng i åldern 19 till 48 år, med medelåldern 27 år, medianen vid 23 år och två tredjedelar av studenterna inom åldersgruppen 20-26 år. Under vt 2006 finner vi de studerande på motsvarande kurs i åldersgruppen 20 till 36 år, med medelåldern 24 år, medianen vid 23 år även här och 88% inom åldersgruppen 20-26 år. Vi noterar emellertid så gott som varje termin att vi även får äldre studenter, och det händer att vi har pensionärer bland dem. Å ena sidan upplever vi det som mycket positivt att unga människor söker sig till ett ämne som så tydligt hänger samman med idéer om att påverka världen till det bättre. Å andra sidan förtjänar det ännu en gång att påpekas att studie-, rese- och annan livserfarenhet självfallet är en extra tillgång ifråga om undervisning och uppsatsskrivande.

Könsfördelning bland studenter i humanekologi och MKU. Totalt antal registrerade studenter: kvinnor + män.

Kurs	2004	2005
HEK221/241, 1-20 p.	75: 55 (73%) + 20 (27%)	76: 56 (74%) + 20 (26%)
HEK212/242, 21-40 p	27: 15 (56%) + 12 (44%)	48: 31 (65%) + 17 (35%)
HEK233/243/253, 41-60 p.	9: 4 (44%) + 5 (56%)	18: 9 (50%) + 9 (50%)
HEK224/254/264, 61-80 p.	6: 5 (83%) + 1 (17%)	2: 1 (50%) + 1 (50%)
MKU101, 1-20 p.	25: 16 (64%) + 9 (36%)	(Gavs ej)
MKU111, 21-40 p.	12: 10 (83%) + 2 (17%)	1: 1 (100%) + 0
MKU121/125, 41-60 p.	21: 11 (52%) + 10 (48%)	8: 7 (88%) + 1 (12%)
MKU131, 61-80 p.	3: 3 (100%) + 0	1: 0 + 1 (100%)
HEK111, 5 p	20: 15 (75%) + 5 (25%)	18: 13 (72%) + 5 (28%)
HEK112, 5 p.	21: 11 (52%) + 10 (48%)	19: 13 (68%) + 6 (32%)
HEK113, 5 p.	13: 9 (69%) + 4 (31%)	16: 10 (62%) + 6 (38%)
HEK114, 5 p.	20: 12 (60%) + 8 (40%)	12: 6 (50%) + 6 (50%)
HEK115, 5 p.	21: 12 (57%) + 9 (43%)	8: 4 (50%) + 4 (50%)
HEK116, 5 p.	3: 3 (100%) + 0	16: 8 (50%) + 8 (50%)
HTX050, 5 p. (halverad siffra, delad kurs m. Etnol.)	3: 2 (67%) + 1 (33%)	5: 3 (60%) + 2 (40%)
GLO103, 5 p.	17: 12 (71%) + 5 (29%)	4: 3 (75%) + 1 (25%)
<i>IT-baserade distanskurser:</i>		
HEK151	20: 13 (65%) + 7 (35%)	12: 8 (67%) + 4 (33%)
HEK152	10: 6 (60%) + 4 (40%)	(Gavs ej)
HEK153	13: 8 (62%) + 5 (38%)	8: 6 (75%) + 2 (25%)
HEK154	16: 10 (62%) + 6 (38%)	13: 10 (77%) + 3 (23%)
HEK155	33: 22 (67%) + 11 (33%)	32: 25 (78%) + 7 (22%)
Totalt:	388: 254 (65%) + 134 (35%)	317: 214 (68%) + 103 (32%)

2.1.5 Lärare

2.1.5.1 Lärargruppens sammansättning

Tabell 1a-b (Basfakta) visar lärarkollegiets sammansättning under ht 2005 och vt 2006.

Under ht 05 var totalt 16 lärare engagerade såsom föreläsare eller handledare på de olika kurserna. Endast tre av dessa hade fasta tjänster vid avdelningen (nr 1-3). Ytterligare fem (nr 4-8) var disputerade vid avdelningen men hade tidsbegränsade förordnanden eller timarvode. Två lärare (handledare/granskare av uppsatser) var doktorander i humanekologi (nr 9-10). En lärare (nr 11) hade magisterexamen i humanekologi, och en annan (nr 12) var civilekonom verksam som frilansande lärare. Fyra lärare (nr 13-16) var disputerade i andra ämnen och verksamma vid andra institutioner (varav en, en vikarie, i USA).

Under vt 06 var totalt 13 lärare verksamma såsom föreläsare eller handledare. Tre av dessa hade fasta tjänster vid avdelningen (nr 1-3). Ytterligare tre (nr 4-6) var disputerade vid avdelningen men hade tidsbegränsade förordnanden eller timarvode. Tre lärare (handledare/granskare av uppsatser) var doktorander i humanekologi (nr 7-9). En lärare (nr 10) hade magisterexamen i humanekologi, och en annan (nr 11) var civilekonom verksam som frilansande lärare. Två lärare (nr 12-13) var disputerade i andra ämnen och verksamma vid andra institutioner.

Att avdelningen under perioden, förutom professuren, bara haft två fasta lärartjänster, båda halva lektorat, har varit ett administrativt bekymmer, i synnerhet eftersom den ena lektorn fått en forskarassistenttjänst och därmed inte har kunnat delta i undervisningen lika mycket som tidigare. Tjänstestrukturen vid avdelningen är klart underdimensionerad och har så varit i flera år. För att klara undervisningsuppdraget har vi behövt anlita externa lärare mot

timarvode eller egna disputerade lärare som erbjudits tidsbegränsade anställningar. Vi har även låtit doktorander delta i undervisningen – något som givetvis även är positivt för dem genom att ge undervisningserfarenhet.

Vår strävan under dessa år har varit att i möjligaste mån förordna alla disputerade lärare under den period som undervisningen varar, antingen på lektorsvikariat eller inom ramen för ett forskningsförordnande. Sådana engagemang är emellertid inte en lösning på lång sikt för den enskilde lärarens sysselsättning. Lagen om anställningsskydd (LAS) anger nämligen att den som har en tidsbegränsad anställning som lärare hos en och samma arbetsgivare kan vara anställd i samma anställningsform sammanlagt 36 månader under en femårsperiod innan kravet på tillsvidareanställning träder i kraft. Institutionens ekonomi möjliggör dock inte automatisk tillsvidareanställning, och andan i högskoleförordningen är att sådana anställningar i första hand bör utlysas och tillsättas i konkurrens. De som får undervisningstjänst som universitetslektor, universitetsadjunkt eller studievägledare såsom ett tidsbegränsat lärarförordnande kan därför, oberoende av anställningens procentuella omfattning, inte räkna med att bli anställda mer än i 35 månader under en femårsperiod, inte ens som timlärare. (Dessa regler kommer att skärpas nästa sommar.)

Under slutet av vt 2006 har vi dessbättre tillåtits utlysa ett tredje halvt lektorat, denna gång med humanistisk inriktning som komplement till de två tidigare besatta halva lektoraten med samhälls- resp. naturvetenskaplig inriktning. Samtidigt har områdesledningen beslutat att omvandla ett av de halva lektoraten till en heltidstjänst. Tjänstestrukturen kommer således under den närmaste tiden att anta mer rimliga proportioner i förhållande till avdelningens undervisningsuppdrag.

Fördelarna med lärarlaget, såsom det hittills varit sammansatt, är att det möjliggjort en viss flexibilitet i arbetsplaneringen och att det främjat vår gemensamma interna diskussion kring kursinnehåll, uppläggning och pedagogik. Flertalet av de doktorander som disputerat hos oss, eller står i begrepp att göra det, har nu pedagogisk erfarenhet och därmed möjlighet att söka lärartjänster på annat håll. Nackdelarna är, å andra sidan, att anställningstryggheten inte blir vad många skulle önska, därför att de anställningar vi kan erbjuda i alltför hög utsträckning är korta och att de disputerade som ej har fast tjänst tvingas växla mellan tillfälliga forskningsuppdrag, lärarjobb och arbetslöshet. Upprepade lärarbyten från termin till termin medför på olika sätt svårigheter med att få kontinuerlig rutin i undervisningen, och de andra uppdrag som lärare måste ta på sig för att få tillräcklig försörjning gör det ofta svårt att hålla meningsfulla avdelningsmöten som de flesta kan komma till. Vi kommer framöver, som sagt, att tillsätta ytterligare ett halvt lektorat, men det går inte att garantera att det ges till någon som nu är verksam vid avdelningen, och även om så blir fallet kommer vi att tvingas förlora erfarna lärare som haft tidsbegränsade förordnanden.

2.1.5.2 Lärarnas kompetens och kompetensutveckling

Avdelningen är mycket angelägen om att alla som undervisar på grundutbildningen också skaffar sig en pedagogisk utbildning. Avdelningens personal har därför utnyttjat utbudet av kurser i pedagogik som universitetet erbjuder. Vår policy är att inte bara låta fast anställda lärare gå kurserna, utan nydisputerade och doktorander kan också mot ersättning följa utbudet. Det ingår dessutom som en del i forskarutbildningen att förvärva högskolepedagogiska färdigheter genom en kurs motsvarande två poäng. Fast anställda lektorer deltar i kompetensutvecklande kurser inom den tid som arbetstidsavtalet ger rätt till, medan övriga lärare ges ersättning genom avräkning på undervisningsbetingen.

2.1.5.3 Lektorers forskningsutrymme

De lärare som innehar fasta lektorstjänster, eller haft lektorsförordnande under mer än ett år, kan utnyttja de 20% av kompetensutveckling inom tjänsten som arbetstidsavtalet stipulerar.

Kompetensutvecklingen räknas in i arbetsbetinget och kan ägnas åt egen forskning men också bestå av kompletterande pedagogisk utbildning, framställning av läromedel eller fördjupning i nya undervisningsområden. I praktiken fungerar denna tidsresurs som en buffert för de andra och ofta mycket krävande uppdragen som lärare, handledare och administratör. Ofta är det detta tidsutrymme som faller bort när pressen blir för stor ifråga om andra sysslor. För att kunna bedriva en mera omfattande egen forskning krävs att man söker särskilda fakultetsresurser eller externa projektmedel. Förberedelse för att söka sådana medel kan dock ske inom ramen för avtalets 20%.

Institutionens policy är att tjänstledigheter för all slags forskning uppmuntras och beviljas i mån av tillgång till annan lärarkraft. Stor kraft läggs ned på att långsiktigt säkra externa medel för att ge så många som möjligt av institutionens lärare forskningsresurser.

2.1.6 Jämställdhet och mångfald

Humanekologi är ett ämne som berör förhållandet mellan natur och kultur, och eftersom det handlar om kultur är det givetvis angeläget att belysa mångfald och variation mellan människor. Därmed är frågor rörande jämställdhet och mångfald alltid aktuella, vare sig det handlar om genus, ålder, klass eller etnicitet.

Ser man till jämställdheten bland studenterna så kan vi hänvisa till den tidigare presentationen av studenternas könsfördelning (avsn. 2.1.4.2) som visade att ungefär två tredjedelar av dem generellt är kvinnor. Exakt vad denna obalans beror på är inte klarlagt, men den framträder redan på gymnasiets informationsträffar där fler kvinnor än män (ofta bara kvinnor) kommer till information om vårt ämne. Vi vill i detta sammanhang låta det vara osagt huruvida det finns en tendens att miljöintresserade män i högre grad söker sig till mer tekniskt inriktade utbildningar än sådana som i humanekologi där det mera handlar om förståelse och dialog, men samtal med företrädare för vissa andra miljövetenskapligt inriktade utbildningar har i varje fall gjort att det kan vara värt att ställa frågan om så faktiskt är fallet.

Den kulturella mångfalden bland studenterna, dvs. inslaget av invandrare, är inte något som vi mer ingående sökt kartlägga, men vi har under åren kunnat notera en hel del studenter från våra grannländer, i synnerhet från Danmark, och vi har haft studenter med bakgrund i många olika delar av världen. Förutom på kursen GLO103 Global Environmental Justice, som hålls på engelska och har en majoritet av utländska studenter, är inslaget av studenter med icke-svensk kulturell bakgrund emellertid definitivt lägre än genomsnittet i befolkningen. Vi menar att diskussioner under kursernas gång kan tillföras mycket om studenterna har varierande kulturell bakgrund, och vi välkomnar självfallet fler studenter från eller med bakgrund i andra länder. Ett led i detta utgör planeringen av vår internationellt inriktade mastersutbildning "Culture, Lifestyle and Sustainability".

Ser man till lärarkollektivet, så framgår följande av Tabell 1a-b (Basfakta): Av de totalt 16 lärare som varit engagerade under ht 2005 var 6, dvs. 38%, kvinnor, medan 10 (62%) var män. Under vt 2006 var 4, dvs. 31%, kvinnor, medan 9 (69%) var män. Av de sammanlagt 10 lärare som är fast anställda eller har varit knutna direkt till avdelningen såsom doktorander eller korttidsförordnande var 4, dvs. 40%, kvinnor och resten män. Av de fast anställda är professorn man, en lektor med samhällsvetenskaplig inriktning kvinna och en lektor med naturvetenskaplig inriktning man. Om ämnet är kvinnodominerat ifråga om studenter, så gäller alltså det motsatta ifråga om lärare, något som dock får sägas bero på tillfälligheter och kan ändras från en termin till en annan.

Ifråga om ålder och etnisk bakgrund så kan man konstatera att de under vt 2006 vid avdelningen verksamma lärarna är mellan 25 (en doktorand) och 69 (en doktorand med viss uppsatshandledning) år gamla, med medelåldern nära 47 år, samt att tre av dem är uppväxta utanför Sverige, nämligen i Danmark, England och Tyskland. De tre fast anställda lärarna vid avdelningen är (2006) 46 resp. 52 och 58 år gamla.

2.1.7 Infrastruktur

2.1.7.1 Lokaler och arbetsplatser

Etnologiska institutionens lokaler är belägna i tre byggnader längs Finngatan i Lund. Huset med adress Finngatan 10 utgör centrum i hela institutionens verksamhet, eftersom där finns prefekt, biträdande prefekt, expedition, två arbetsrum med datorer och utskriftsmöjligheter samt undervisningslokaler för mindre grupper. I huset med adress Finngatan 8 är Folklivsarkivet inrymt och där finns ytterligare ett par datorplatser i Etnologiska avdelningens bibliotek som också kan utnyttjas av studenterna i humanekologi. Fram till i februari 2006 fanns även institutionens tryckeri och kompendieförsäljning i denna byggnad, men i samband med en pensionsavgång har verksamheten nu lagts ner. Kopiering och försäljning av enstaka kompendier sker nu i Finngatan 10, men det kan påpekas att Humanekologiska avdelningen ej längre låter kopiera upp kompendier som kurslitteratur utan istället enbart utnyttjar böcker samt elektroniskt tillgängligt textmaterial.

Humanekologiska avdelningen är belägen inom andra och tredje våningen (etnologer finns inom den första) med adress Finngatan 16. Där finns kontor för sekreteraren, studievägledaren, studierektorn/avdelningschefen, forskningsledaren, övriga lärare och doktorander samt därtill bibliotek och ett seminarierum. Allt som allt disponerar avdelningen elva rum i huset.

Institutionen disponerar i de tre husen två undervisningsrum med plats för upp till ett tjugotal personer samt två med plats för 12-15 personer. Studenterna har möjlighet att utnyttja lunchrum, bibliotek samt en liten mötesavdelning i huset Finngatan 16 för grupparbeten etc. För större grupper bokas undervisningslokaler i andra byggnader via universitetets centrala lokalbokning.

Önskan vid vår institution är att kunna samla vår verksamhet i så få byggnader som möjligt – helst en – eftersom uppdelningen i tre byggnader splittrar institutionen. Dessutom är inget av de hus institutionen förfogar över handikappanpassat. Vår lokalförsörjningssituation är under utredning. Området planerar att samla vissa institutioner/avdelningar som hör till historisk-filosofiska fakultetsområdet i någon större byggnad. Exakt var detta kommer att ske är inte bestämt, men vi har haft gemensamma möten med företrädare för etnologi, arkeologi och antikens kultur och samhällsliv för att diskutera tänkbara effekter.

2.1.7.2 Biblioteksresurser

Humanekologiska avdelningen har ett mindre forsknings- och referensbibliotek på tredje våningen, Finngatan 16. Det är beläget bredvid expeditionen och är öppet för besökare när expeditionen är bemannad av sekreteraren eller studievägledaren (sammanlagt 12 timmar per vecka). Personalen har permanent tillträde dit med huvudnyckel. Alla, inklusive studenter, är välkomna att använda materialet i biblioteket, men hemlån är endast tillåtet för avdelningens forskare och personal.

En ambition har varit att företrädesvis anskaffa sådan humanekologiskt relevant litteratur som ej finns tillgänglig i andra bibliotek i Lund. Det finns även en uppsättning av de böcker som används i undervisningen samt referensexemplar av examinerade kandidat- och magisteruppsatser. Biblioteksregistret finns på vår hemsida.

Relevant litteratur finns dessutom i Etnologiska avdelningens bibliotek. Universitetsbiblioteket (för vilket vi har möjlighet att föreslå inköp) ligger inom bekvämt promenadavstånd. I samband med antagningen till Lunds universitet erhåller studenterna ett s.k. STiL-konto, med vilket de kan logga in på universitetsbibliotekets databas ELIN (Electronic Library Information Navigator), där ett omfattande elektroniskt material finns tillgängligt, bl.a. tidskriftsartiklar som vi använder som kurslitteratur.

Humanekologiska avdelningens bibliotek sköts av studievägledaren. Någon extra resurs för denna funktion finns inte, men ambitionen är att skapa ett utrymme motsvarande ca 10-15%, så att institutionen som helhet kan finansiera en halvtids bibliotekarie när vi om några år kanske kommer att dela byggnad med andra institutioner/avdelningar (se föreg. avsn.). Under 2005 gjordes litteraturinköp till biblioteket för 7.464:- Samma år användes 14.101:- i externa medel för litteraturinköp, men denna litteratur hålls ej omedelbart tillgänglig för studenter.

Vår bedömning är att vårt bibliotek ger en grundläggande och nödvändig service, men rummet är för litet för att fler än ett par studenter ska kunna utnyttja det för datoranvändning eller möten, och det finns inte heller plats för fler bokhyllor. Vi räknar med att detta bekymmer kommer att lösas i samband med flytten till en större byggnad, då vi torde komma att få ett samlat bibliotek för de avdelningar som delar denna.

2.1.7.3 ICT och övrig service

När det gäller studenternas tillgång till datorer med Internetuppkoppling och utskriftsmöjligheter så finns fem stycken sådana i Finngatan 10, fyra i Finngatan 8 och två i Finngatan 16. De två senare är belägna i biblioteket, och skrivaren utanför kan till självkostnadspris utnyttjas för såväl utskrift som kopiering. Lokalerna är tillgängliga under vardagar och enbart vid dagtid. Antalet arbetsplatser är åtminstone tidvis för få i förhållande till behovet.

Internet (bl.a. publikationer tillgängliga där) och e-post utnyttjas flitigt i undervisning och handledning. Flertalet lärare, liksom studierektor, studievägledare och sekreterare, kommunicerar regelbundet med studenter via e-post, och alla studenter har egen e-postadress som de fått i samband med antagning till universitetet eller som de själva valt. Via vår mycket informativa hemsida finns också flera viktiga funktioner som studenter utnyttjar, t.ex. att kunna annonsera under rubriken ”Köp-byt-sälj kurslitteratur”, och vi har lagt ned mycket arbete på hemsidan, något som vi också erhållit vissa förstärkande fakultetsmedel för.

För fältstudier av olika slag har studenter möjlighet att låna bandspelare, och det finns även viss möjlighet att från institutionen låna videokamera, mobiltelefon och bärbar dator.

Sammanfattningsvis kan sägas att det skulle vara önskvärt med fler studentarbetsplatser med Internetuppkopplade datorer. Den dataservice vi kan ge studenterna är mycket begränsad, något som hänger ihop med såväl lokalfrågan som den ekonomiska situationen i övrigt.

2.2 Process

2.2.1 Forskningsanknytning och kritiskt tänkande

2.2.1.1 Forskningsanknytning i utbildningen

Man kan se två olika dimensioner ifråga om forskningsanknytning i utbildningen. Den ena gäller huruvida grundutbildningen ska organiseras efter antagandet att den ytterst ska leda till en forskarutbildning. Av ekonomiska skäl kan vi ingalunda förvänta detta, utan vi får istället i första hand utgå från en föresats som har med den andra dimensionen att göra, nämligen att göra studenterna bekanta med vad humanekologisk forskning är så att de kan diskutera sådan samt redovisa vetenskapligt arbete i form av kandidat- eller magisteruppsatser (se även avsn. 3.1.1.4).

Grundutbildningen har en nära relation till den forskning som bedrivs inom och utom institutionen via såväl kurslitteratur som personlig förmedling. För det första är flertalet av våra lärare forskande personer, vilka kan berika undervisning och handledning med egna forskningserfarenheter, ofta från fältarbeten, och vi har på vissa kurser även bjudit in

gästföreläsare från andra institutioner. Under den tid vi gav utbildningen ”Miljö, kultur och utveckling” anordnades en kväll varje vecka en även för allmänheten öppen föreläsning med detta tema där många docenter och professorer med forskningsanknytning till miljöfrågor medverkade. Vi har arrangerat hel- eller halvdagar där avdelningens forskare presenterat sina aktuella och/eller tidigare projekt, och vi har också presentation av våra projekt på hemsidan. Studerande på kandidat- och magisternivå är välkomna att delta i forskarseminarierna, och vi nämner alltid på vår hemsidas anslagstavla och på andra sätt när en förestående disputation ska ske så att intresserade på alla nivåer känner till det. Ytterligare ett sätt att ge studenterna insikter i aktuell forskning är att låta dem besöka föreläsningar eller att delta i olika öppna seminarier som arrangeras utanför undervisningen, t.ex. av olika forskarnätverk. Vi har bl.a. lämnat plats i schemat för att göra det möjligt för intresserade att ta del av de öppna föreläsningar och diskussioner som ingick i den av vår avdelning arrangerade konferensen om ”*World System History and Global Environmental Change*” i september 2003, där många berömda forskare medverkade och vilkas arbeten ingår i vår kurslitteratur, eller de seminarier som sedan ett par terminer arrangeras varje vecka av AGESI (Arena for Global Equity and Sustainability Issues), ett tvärvetenskapligt forum för hållbarhetsfrågor vid Lunds universitet, som tillkommit och finansierats (av Riksbankens Jubileumsfond) på initiativ av Alf Hornborg. I samarbete med AGESI arrangerade avdelningen en ”*Workshop on Trade and Environmental Justice*” i februari 2006. Vi har också sett studerande hos oss medverka med inlägg i olika diskussionsammanslagningar, så att inte bara meriterade forskare stått för programmet. Som ett exempel på det senare hör ett seminarium om tsunamikatastrofen i Syd- och Sydostasien, där en av våra studenter berättade om sitt volontärarbete.

Det enda *mycket negativa* vi vill påpeka i sammanhanget är att möjligheterna är så begränsade för våra forskningsintresserade studenter att själva bli forskare hos oss.

2.2.1.2 Kritiskt och självständigt tänkande

Det är helt säkert så att många av våra studenter har sökt sig till vår utbildning just därför att de redan från början har haft ett kritiskt tänkande kring miljöfrågor och söker svar på frågor om alternativa samhällsscenarier. Hela vår utbildningsfilosofi bygger på idén att studenterna måste stimuleras att tänka själva och ifrågasätta såväl sådant de läser som vad de ser omkring sig i samhället. Detta gör vi genom att ha gruppdiskussioner och seminarier om kurslitteratur och filmer (framförallt dokumentärfilmer, men även spelfilmer har diskuterats), att ha tentamensuppgifter som kräver eget reflekterande (t.ex. i form av att skriva debattinlägg med kunskapsmässig förankring i kurslitteraturen) och att bygga uppsatsarbetet kring vetenskapliga frågeställningar.

2.2.1.3 Undervisning i teori och metod

Vår målsättning är att utforma alla kurser så att de studerande når insikter i grundläggande och ny aktuell teori samt att de ska få insikter i olika vetenskapliga arbetssätt.

På kandidatnivå har vi en särskild kurs om humanekologiska metodfrågor som vi under perioden har utökat från 5 poäng till att nu omfatta 10 poäng. Vi söker där utveckla studenternas förmåga att integrera olika vetenskapliga perspektiv för att nå fördjupade helhetsinsikter om specifika humanekologiska sammanhang, såväl lokalt som globalt, särskilt ifråga om förmågan att skilja på naturgivna och kulturellt konstruerade faktorer samt diskutera samspelet mellan dem. Vi söker också ge färdigheter och fördjupade kunskaper så att de ska kunna genomföra självständiga forskningsuppgifter. Det gäller grundläggande färdigheter i sökande och behandling av vetenskaplig litteratur och arkiv-/museimaterial samt antropologisk och sociologisk fältarbetsmetodik. Bland övriga metoder som introduceras kan nämnas geografiska informationssystem (GIS), materialflödesanalys och beräkning av ekologiska fotavtryck.

Metodkursen följs antingen av arbete med en kandidatuppsats eller en individuell fördjupningskurs omfattande 10 poäng. De som väljer att skriva kandidatuppsats har senare möjlighet att göra en individuell fördjupning på magisternivå, även där omfattande 10 poäng. Fördjupningen innebär möjlighet till teoretisk, metodologisk och regional/empirisk specialisering. I samråd med handledare organiseras litteraturlistor och övningsmoment som möjliggör fördjupning i särskilda problemställningar, metoder och typer av empiriskt material.

2.2.1.4 Perspektiv rörande genus och hållbar utveckling

Genus- och hållbarhetsfrågor ges mycket hög prioritet i vår utbildning, och vi menar att vi här har stimulerat ett betydande intresse hos studenterna – något som också framgår av temavalet för en majoritet av kandidat-och magisteruppsatserna (se avsn. 2.3.1.1).

Miljöfeministisk teori tas upp redan på den första delkursen, och frågor om det manliga-kvinnliga-mänskliga är själva utgångspunkten för vår kurs om människans natur. I vår MKU-utbildning hade vi en särskild delkurs om genus och miljö, arrangerad i samarbete med Centrum för genusvetenskap (en kurs som dock aldrig gavs, eftersom den kulturteoretisk-etiska inriktning den ingick i valdes av för få studenter). Vi tar också upp teoretiska perspektiv rörande genus och utvecklingsproblematik på flera andra kurser, bl.a. om icke-industriella försörjningssätt, miljöantropologi och miljösociologi.

Hållbar utveckling (som ingår i undertiteln på vår kurs om industrisamhällets förutsättningar och begränsningar) är kanske den tydligaste röda tråden i vår utbildning och kopplas till idéhistorisk, naturvetenskaplig, antropologisk, arkeologisk, sociologisk, religionsvetenskaplig och ekonomisk empiri, teori och metod. Det är dessutom temat för flera öppna seminarier, särskilt de som arrangerats av AGESI och som våra studenter (såsom nämnts ovan i avsn. 2.2.1.1) haft möjlighet att delta i.

2.2.2 Utbildningens uppläggning

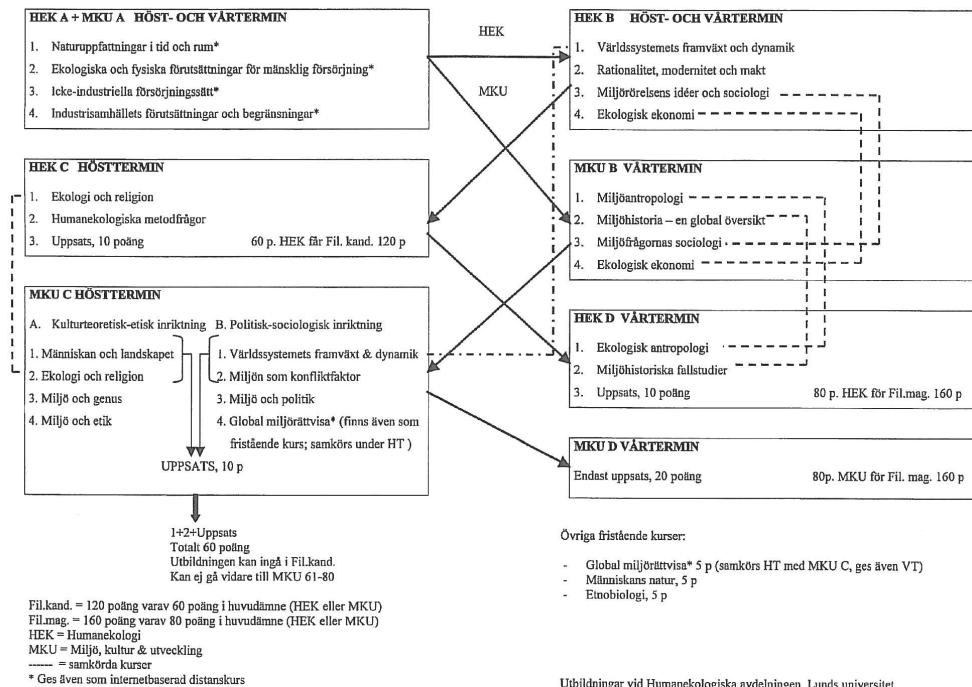
2.2.2.1 Introduktionen av studenter i utbildningen

Vi har under årens lopp ofta fått positiva omdömen från studenterna ifråga om hur de känt sig välkomna till avdelningen. Varje termin inleds med ett introduktionsmöte. På kursen 1-20 poäng ger här professorn, studierektorn, studievägledaren, lärarrepresentant, sekreteraren samt en inbjuden representant för humanistkåren grundläggande information. En schemalagd sammankomst, ledd av studievägledaren eller annan lärare, om ”hur man pluggar och skriver hemtenta” anordnas också i början av denna kurs. Det har även förekommit att studierektor lett en humanekologisk promenad genom Lund för att göra studenterna bekanta med viktiga byggnader (t.ex. institutionens hus och universitetsbiblioteket) och samtidigt söka väcka intresset för att kombinera humanekologi och historia.

2.2.2.2 Kursernas inbördes relation

Förutom att vi anordnar fristående kurser, varav flera har ett innehåll som kan ingå i ett större kursblock (såsom beskrivits i avsn. 2.1.2.2), har vi en allmän utbildning i humanekologi som följer en trappstegsmodell motsvarande den gamla uppdelningen i A-, B-, C- och D-kurser. Så var även utbildningen i ”Miljö, kultur och utveckling” (MKU) upplagd, och där kunde man dessutom på ”C”-nivå välja mellan två inriktningar: en kulturetoretisk-etisk och en politisk-sociologisk. Istället för att bli två starka utbildningar kom tyvärr det totala antalet studenter att bli tämligen oförändrat, dvs. det blev lågt antal studenter på 80-poängsutbildningarna i såväl humanekologi som MKU, och utbildningarna kom därmed att konkurrera med varandra, även

om viss besparing kunde göras genom samkörning av kurser. Av ekonomiska skäl lades MKU-utbildningen ner efter två år. Relationerna mellan utbildningsvägarna i humanekologi och MKU framgår tydligt av nedanstående diagram.

2.2.2.3 Distansutbildning

Vi menar att distansutbildningen utan tvekan fyller en viktig funktion, framförallt för studenter som p.g.a. bosättning, funktionshinder, förvärvsarbete, barnledighet eller andra skäl annars inte skulle kunna delta i undervisningen. Dessa kurser har också varit en väg till ytterligare studier i humanekologi eller andra ämnen, inte bara via distans utan också genom att studenter som prövat på att studera via distans senare flyttat till Lundregionen för att delta i salskurser. Vi har efterhand fått en genomströmning som varit bra för att gälla distanskurser, men i samband med ekonomiska nedskärningar valde vi att under några terminer inte ge dessa kurser utan att prioritera våra salskurser. Dock räknar vi med att framöver (med början ht 2006) ge kursen om global miljö rättvisa. Vi har under den utvärderade perioden haft fem distanskurser varav fyra (HEK151, 152, 153 och 154) motsvarar kunskapsinnehållet i "A"-kursens fyra delkurser och en (HEK155) är ett alternativ till salskursen om global miljö rättvisa. Dessa kurser omfattar 5 poäng vardera och har varit Internet-baserade. Schemalagda möten har ej förekommit. Pedagogiskt har våra lärare använt såväl skrivna föreläsningar som länkar till intressant material, och studenterna har fått arbeta med både övnings- och diskussionsuppgifter. Arbetet med dessa kurser är ju inte schemalagt på samma sätt som salskurserna och därför har lärarna kommit att arbeta mer autonomt. Det är utan tvekan mycket tidskrävande att under kursens gång kontinuerligt stå i kontakt med studenterna, och timtilldelningen – 88 klocktimmar per kurs (inkl. kursansvar) – kan sägas

vara i minsta laget, men av kursutvärderingar att döma har studenterna varit nöjda med lärarnas respons.

2.2.3 Undervisningsmetoder och examinationsformer

2.2.3.1 Förändringar i undervisnings- och examinationsmetoder

Den dominerande undervisningsformen vid vår avdelning är föreläsningar, men vi har alltmer – av såväl ekonomiska som pedagogiska skäl – kommit att lägga in obligatoriska gruppövningar med PM och seminarier vilka exempelvis anordnas i anslutning till filmvisning, studiebesök eller exkursioner.

Studiebesök och exkursioner är viktiga och uppskattade aktiviteter, vilka emellertid inte bara kostar pengar i form av ersättning till lärarna utan också kan bli kostsamma om bussar måste hyras. Vi har därför företrädesvis arrangerat sådana utflykter inom Lund eller Malmö, och till platser dit det finns någorlunda billig kollektivtrafik. På mindre kurser har vi även kunnat ordna med samåkning i bil. På 1-20-poängsnivån har vi anordnat studiebesök på museer – Malmö museer, Zoologiska museet i Lund, etnografiska samlingen vid Nationalmuseum i Köpenhamn och friluftsmuseet Kulturens Östarp – samt till Stiftelsen Holmas gård utanför Höör och Lunds Botaniska Trädgårds tropikväxthus. Vi har här också ordnat studiebesök på energiverk, och vi har vid två tillfällen anordnat exkursioner till ekologiskt intressanta miljöer på Österlen. På 21-40-poängsnivån har vi arrangerat en exkursion inriktad på hur miljöhistoriker kan medverka i tillkomsten av ett naturreservat, och på kursen om etnobiologi har vi besökt såväl tropikväxthusen i Lunds Botaniska Trädgård som genbanken vid Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp. Vi har erhållit vissa fakultetsmedel för att arrangera mer kostsamma bussutflykter. Det är enbart ekonomiska begränsningar som gör att vi inte i större utsträckning s.a.s. kan låta studenterna komma ut i den ekologiska verkligheten.

Under 1-20-poängsnivån, liksom ifråga om dess motsvarande fristående fempoängskurser i sal eller via distans, och likaså i de fristående kurserna om global miljö rättvisa och människans natur, har hemtentamen etablerats som examinationsform. Studenterna får här i essäform behandla ett antal uppgifter med stöd av och hänvisning till kurslitteratur, föreläsningar och eventuella studiebesök/exkursioner. Vår (och nästan alltid även studenternas) uppfattning är att detta är ett pedagogiskt väl fungerande sätt att låta studenterna visa att de behärskar kursens kunskapsmaterial samt träna vetenskaplig argumentation och skrivmetod.

På de fyra delkurserna inom 21-40-poängsnivån hade vi tidigare enbart hemtentamen som examinationsform, men har numera huvudsakligen övergått till att ge studenterna i uppgift att skriva paper kring en given eller fritt vald frågeställning. Ett paper har i princip samma struktur som en uppsats, även om den inte redovisas på samma sätt utan bara läses av den kursansvariga läraren. På delkursen om miljöhistoria ingår sökande efter referensen och uppgiften blir därmed en direkt förberedelse för uppsatsskrivandet. Vi har även paper, eller essä, som examination på kursen om etnobiologi, och där diskuteras innehållet vid ett avslutande gemensamt seminarium.

På kandidatnivån (41-60 poäng) har vi en särskild metodkurs, som numera omfattar 10 poäng och där det ingår flera övningsmoment som måste redovisas. Tidigare var det på denna nivå nödvändigt att skriva en uppsats, omfattande 10 poäng, men sedan ht 2004 är det möjligt att istället välja ett eller flera områden för individuell fördjupning och att redovisa detta inför en handledare. Avsikten med detta är att ge möjlighet till specialisering och uppövning av färdigheter inför ett mer omfattande uppsatsarbete som studenten ifråga kanske inte känner sig redo för. Om fördjupning har gjorts skriver studenten på magisternivå en uppsats

omfattande 20 poäng. I annat fall ges möjlighet till fördjupning/specialisering på magisternivån istället, och uppsatsen kommer då att omfatta 10 poäng.

2.2.3.2 Skriftlig och muntlig färdighetsträning

I samband med "Bologna-processen" har det påtalats att det är önskvärt med mer färdighetsträning i bl.a. muntlig presentation, informationssökning samt användandet av datorer och digital teknik för att förbereda studenterna för arbetslivet. Vi har ambitionen att göra vår utbildning mer mångfacetterad härvidlag, men menar att vi utifrån de resurser vi haft till förfogande har gjort rätt mycket för att våra kurser ska motsvara följande allmänna kursplaneformulering: "För all utbildning inom området Humaniora och Teologi är ett kompletterande mål att den studerande skall uppnå god förmåga i språkbehandlingen vad gäller såväl skriftlig som muntlig presentation." Redan på den första delkursen på "A"-nivå har vi ett seminarium om studieteknik och hur man skriver hemtentamen. Vi har gruppdiskussioner och seminarier som på sitt sätt innebär träning i hur man debatterar, och såväl hemtentamina som paperskrivande ger träning i vetenskapligt framställningssätt inför det mer omfattande vetenskapliga skrivsätt samt seminarier med träning i att vara såväl opponenter som respondenter som kandidat- och magisteruppsatserna innebär. Vi försöker också att ge studenterna feedback genom att skriva konstruktiva kommentarer till skriftliga inlämningsuppgifter, och vi har även möten mellan lärare och studenter där innehållet i inlämnade papper diskuteras i konstruktiv anda.

2.2.3.3 Lärarledd undervisning

I "Studentbarometern: humaniora" (Rapport nr 2003:17, Utvärderingsenheten, Lunds universitet) kan man bl.a. läsa följande (s. 17): "Det största problemet inom humaniora är självklart de få undervisningstimmar, vilket gör att man tvingas lära sig det mesta själv genom självstudier, vilket är både tråkigt i längden och otillfredsställande för ens behov att ventileras det man läser." Det framgår där också att en heltidsstudent inom HT-området (humaniora-teologi) i genomsnitt får 8 undervisningstimmar i veckan. Enligt en rapport från grundutbildningsnämndens arbetsgrupp vid HT-området (2005) rörande förändring av kursorganisationen är genomsnittet – om man räknar bort de mer resursstarka programutbildningarna – för en A- och B-nivå inom det historisk-filosofiska området ca 5 undervisningstimmar i veckan och för en språkstudent 6 dito. Där skrivs bl.a. (s. 5): "Denna undervisningsvolym är den lägsta inom hela Lunds universitet, och kan kontrasteras mot den högsta registrerade undervisningstätheten, 22 timmar/student och vecka, inom LTH [Lunds Tekniska Högskola], och mot medelvärdet på 14 timmar/student och vecka för alla fakulteter inom Lunds universitet. Dessa dystra siffror ger således vid handen att under en 40 timmars arbetsvecka får en HT-student i värsta fall klara sig själv cirka 35 timmar, det vill säga 90% av tiden."

Humanekologi är ett av de 10 ämnen från vilka uppgifter legat till grund för den citerade undersökningen, och vi instämmer helt i följande slutsatser (s. 6): "Den otillräckliga undervisningsmängden inom område HT är svår att åtgärda för studieadministratörer. Många studierektorer och lärare skulle gärna vilja intensifiera kontakten med studenterna, antingen genom att öka föreläsningutbudet eller genom undervisning i mindre grupper med individanpassade lärarinsatser, men hindras från detta av ekonomiska skäl. När studenterna önskar sig mer undervisning tvingas studierektorer och studievägledare därför gå efter annan att uttrycka sin fulla förståelse, men förklara att resurserna tyvärr inte räcker till. Och om lärarna inte kan ägna mer tid åt studenterna riskerar detta att minska studenternas engagemang för sina studier."

I Tabell 3a-b (Basfakta) redovisas lärarledd undervisning såsom genomsnittligt timantal per vecka och student under ht 2005 och vt 2006. Antalet timmar, beräknat på alla kurser, var

i genomsnitt exakt 5.0 räknat på hela kurs tiden. På kurser som sträcker sig över fem veckor är i regel den sista veckan undervisningsfri för inläsning och skrivande av hemtentamen/paper, och om denna vecka tas bort i beräkningen blir genomsnittliga timantalet per student och undervisningsvecka drygt 6. Den högsta siffran för någon kurs är 6.4 eller 8.0, beroende på om den undervisningsfria veckan räknas in eller ej, och som lägst rör det sig om ungefär 3-4 på kandidatnivån och 2.5 på den uppsatsdominerade magisternivån. Vår timtilldelning ligger alltså inom det minimala intervall som i den ovan citerade rapporten anges såsom utmärkande för HT-området och bara obetydligt över genomsnittet för vad som gäller för "hist-fil"-studenterna.

Samtidigt bör det påpekas att studenterna faktiskt har möjlighet att utanför schemalagd tid ägna sig åt aktiviteter som ingår i kursen. Vi har på senare år alltmer lagt in icke-lärlärdade men obligatoriska gruppdiskussioner med inlämnande av PM som kan ligga till grund för seminarier, ofta efter filmer som grupperna fått titta på i vårt seminarierum (de som ej kan delta får en extra tentamensuppgift). Vi söker även uppmuntra studenterna till att utanför schemalagd tid träffas i grupper för att diskutera kurslitteratur. Vi får inte heller glömma att studenter har möjlighet att utanför schemalagd tid konsultera lärare och andra resurspersoner i samband med olika arbetsuppgifter. Det ingår i alla lärares arbetsbeting att bistå studenterna med tips och råd, när sådana efterfrågas, genom besök, telefonsamtal eller e-mail. Detta kan ses som en möjlighet till en mera personligt upplagd undervisning. Eftersom våra lärare och forskare har kompetens inom synnerligen skiftande områden har många av oss här kunnat göra rätt stora insatser "i det tysta", och det vet vi är mycket uppskattat av studenterna.

2.2.3.4 Studentaktiviteter

Till skillnad från Etnologiska avdelningen har Humanekologiska avdelningen hittills inte deltagit i Lunds universitets mentorsverksamhet, där studenter på en högre nivå hjälper nya studenter tillrätta. Detta beror dels på att vi under perioden haft flera byten av studievägledare (studievägledaren ska nämligen vara utbildad handledare för mentorer), något som tyvärr gjort att vi inte fått en längre kontinuitet av rutinarbete, och dels på de svårigheter som medförts av omstruktureringar i kursutbudet och parallella grundutbildningar.

När det gäller informella studentaktiviteter så medger vår lokalsituation inte sådana i någon större utsträckning. Mindre grupper av studenter har dagtid möjlighet att visas i våra lokaler för att studera eller diskutera, när lokalerna ej används för annat, men utrymmen på institutionen för en mera vardaglig samvaro studenter emellan saknas.

En mycket speciell studentaktivitet utanför vår undervisningsplanering, men som genererade flera uppsatser, var när ett halvt dussin studenter följde med en av våra lärare till hennes fältarbetsområde i norra Indien ht 2002. Det var givetvis inget som vi kunde finansiera, utan därtill fick de ta egna pengar alternativt söka MFS-stipendium. Vid ett annat tillfälle (ht 2001) hade en handledare möjlighet att möta en MFS-student för diskussion i fältarbetslandet Samoa. Exemplet säger väl något om det personliga engagemang som våra lärare kan ha och hur detta kommer till uttryck i ett mycket positivt förhållande till studenterna.

2.2.3.5 Informationsteknik i undervisningen

Den nya informationstekniken är idag en förutsättning för den undervisning vi bedriver. Tidigare har vi omtalat att studenterna regelbundet utnyttjar Internet och e-post i sina studier. Vid terminsstarten medverkar vi aktivt till att e-postlistor upprättas, något som har visat sig särskilt viktigt på uppsatskurser (41-60 och 61-80 p.). Studenterna kan därmed bygga olika slags nätverk under kursernas gång, och lärare/handledare kan snabbt få ut information om seminarier eller annat viktigt. Via vår hemsida har det också funnits möjlighet att anmäla sig till en elektronisk humanekologisk diskussionsgrupp, där även tidigare studenter finns med.

Under en tid organiserades även ett humanekologiskt "web-community", något som var tämligen unikt men tyvärr väckte lågt intresse.

Kursernas uppläggning förutsätter således ett aktivt användande av Internet och avdelningens hemsida, men däremot har informationsteknik i själva undervisningen inte använts allmänt. Genom fakultetsmedel har vi köpt in en videoprojektor för att kunna göra Power Point-presentationer, vilket några lärare gjort och som fler har sagt sig ha intresse för att utveckla färdigheter i och som är möjligt via kurser anordnade vid CED (Centre for Educational Development, f.d. UCLU).

2.2.4 Samverkan och internationalisering

2.2.4.1 Samverkan med det omgivande samhället

Inom humanekologin används samhällseliga företeelser som studieobjekt, och samverkan i form av intervju och deltagande observation är arbetsmetoder som vi både undervisar i (på en 10-poängs metodkurs under "C"-kursen) och uppmuntrar till ifråga om underlag för uppsatsarbete. I vissa fall har det varit möjligt att utföra arbetet inför uppsatserna i samverkan med någon extern uppdragsgivare inom eller utanför landet som är intresserad av den dokumentation och den kunskap uppsatserna förmedlar. Att rapporten ska vara av intresse för det land där arbetet utförts är dessutom en direkt förutsättning för att man ska få MFS-stipendium (se avsn. 2.3.1.3). Rapporten ska nämligen belysa humanekologiskt relevanta aspekter av betydelse för u-ländernas ekonomiska, sociala, politiska eller kunskapsmässiga utveckling.

Vi kan i detta sammanhang nämna de öppna seminarier och föreläsningar som avdelningen anordnat och dit även allmänheten varit välkommen. Dit hör t.ex. kvällsföreläsningar anordnade i samband med utbildningen "Miljö, kultur och utveckling" och föreläsningar om vad humanekologer forskar kring som hölls i samband med avdelningens tioårsjubileum. Vi har på vissa kurser även haft möjlighet att låta studenterna möta representanter för rörelser som arbetar med utvecklingsarbete ("Svalorna" är en sådan) eller för arbetslivet, det senare bl.a. i form av att en kommunekolog berättat om sin verksamhet eller genom att studiebesök anordnats vid energiverk. Till de uppskattade inslagen i vår utbildning hör studiebesök på museer. Det är här också värt att påpeka det faktum att våra studenter i hög utsträckning på olika sätt tillämpar sina humanekologiska insikter i sitt dagliga liv, och likaså att det händer att vi ser dem delta i miljödebatten.

2.2.4.2 Internationella inslag i utbildningen

Genom den globala utblick vår utbildning ger i tid och rum kan man utan tvekan säga att den är mycket internationaliserad, inte minst genom att en stor del av vår kurslitteratur är på engelska och ofta, även då den är tillgänglig på svenska, är skriven av utländska författare. Den internationellt gemensamma kunskapsproduktion som studenterna möter i litteratur och undervisning utgör en kunskapsmassa som möjliggör intellektuella diskussioner över nationsgränserna. Detta är en ofta förbisedd aspekt av internationalisering, men en som är synnerligen väsentlig genom den diskussionsplattform som därigenom skapas. Det är för våra studenter lika naturligt att diskutera företeelser i andra världsdelars samhällen som i den svenska närmiljön, och diskussionen förs även i samband med öppna seminarier i vilka våra studenter har möjlighet att delta och där internationella föreläsare medverkar (se avsn. 2.2.1.1), något som även förekommit vid enstaka tillfällen inom vår grundutbildning. I sammanhanget kan nämnas att en student på magisternivå i augusti 2005 presenterade sin magisteruppsats i humanekologi vid en internationell konferens för historisk lingvistik i Belém, Brasilien.

Vi har f.n. endast en kurs som helt hålls på engelska, GLO103 Global Environmental Justice, men i vårt pågående utvecklingsarbete ingår planläggning av en internationell masterskurs ("Culture, Lifestyle and Sustainability") och vi har även diskuterat möjligheten att ge Internet-baserade distanskurser på engelska.

Till de internationella inslagen i utbildningen får vi också räkna MFS-programmet (se avsn. 2.3.1.3).

Vidare bör nämnas att avdelningen har tecknat kontrakt med Internationella programkontoret avseende SIDA-finansierade utbytesprogram av typ Linnaeus-Palme för planeringsresor i syfte att stärka samarbetet på grundutbildningsnivå med två universitet i Sydamerika: Instituto Venezolano de Investigaciones Cientificas, Caracas, Venezuela, samt Universidade de São Paulo, São Paulo, Brasilien.

Som alla andra studenter med minst 40 akademiska poäng har även humanekologistudenten tillgång till Lunds universitets övergripande internationella samarbetsavtal. Antalet svenska studenter som studerar via avtal utomlands har dock under senare år inte legat på en så hög nivå som man kanske skulle kunna tro. Däremot är det vanligt att studenter reser privat på språkkurser eller deltar i andra utländska utbildningar, eller att de reser till utlandet av andra skäl, t.ex. för au pair-arbeten eller allehanda småjobb. Internationaliseringen sker således många gånger på privat initiativ, och lusten att resa i studiesyfte kan möjligtvis ha minskat när de väl återvänt till Sverige. Vi märker emellertid på våra kurser att studenter som har erfarenhet av att resa och vistas utomlands ofta kan bidra till diskussionen och ha intressanta utgångspunkter för paper och uppsatser.

2.2.4.3 Nationellt utbyte och samverkan

Något formaliserat studentutbyte på grundnivå mellan olika institutioner i landet som erbjuder humanekologisk utbildning finns inte. Vissa kontakter har dock förekommit informellt. Det förekommer att studenter som läst exempelvis 1-20 poäng i Göteborg vill läsa 21-40 poäng i Lund, och detta har inte mött några hinder. Likaså förekommer det att studenter som läst 60 poäng i ett humanekologisk relevant ämne, i Lund eller annorstädes, går direkt in på vår 61-80-poängsutbildning, något som kursplanen möjliggör. Viktigt vid övergångar av dessa slag är givetvis att studievägledaren kan orientera den sökande hur de föregående kurserna sett ut i Lund, och vad vi menar med ett för humanekologin relevant ämne.

Tidigare har det anordnats vissa nationella ämneskonferenser, men inte under den aktuella perioden. Däremot har vi haft flera studenter som engagerat sig i nationella organisationer med intresse för miljöfrågor, och även om detta formellt inte haft något att göra med vår avdelning har vi naturligtvis haft glädje av detta i samband med diskussioner under kurser, uppsatsskrivande etc.

2.2.5 Utvärdering, utvecklings- och kvalitetsarbete

2.2.5.1 Utvecklingsinsatser

Vår ambition är att ständigt förbättra kursinnehållet. Vi arbetar därför kontinuerligt med att utveckla pedagogik, effektivisera undervisning och pröva nya examinationsformer. Härvidlag ser vi det som viktigt att föra en diskussion såväl inom avdelningen som att vara lyhörda för synpunkter som kommer fram genom kursutvärderingar och möten med kursombud (se nedan). Vi har även erhållit ekonomiska medel för att utveckla nya kurser. Hit hör 80-poängsutbildningen "Miljö, kultur och utveckling", en fristående 5-poängskurs om "Människans natur" samt en internationell mastersutbildning i "Culture, Lifestyle and Sustainability". Till det ständigt pågående utvecklingsarbetet hör vidare att förbättra hemsidesfunktionen, något för vilket vi erhållit ekonomiska fakultetsmedel och som resulterat

i att vi kan tillhandahålla mycket information för våra studenter och de som ev. kan vara intresserade av att söka till vår utbildning.

2.2.5.2 Kursutvärderingar och andra former av studentinflytande

Humanekologiska avdelningen arbetar mycket aktivt med kursutvärderingar. I slutet av första föreläsningen under nästkommande delkurs utlämnas en utvärderingsblankett som avser den föregående delkurs som vid det laget tenderats. Detta sker också vid den sista delkursens sista föreläsning, varvid studenterna ombedes att på blankettens baksida reflektera över hela terminen (om den består av flera delkurser). På fristående kurser görs kursutvärderingen efter sista sammankomsten. Kursombuden diskuterar samtidigt med sina kurskamrater och samlar ihop blanketterna för att lämna dessa i studierektorns fack. Blanketterna granskas av studierektor och studievägledare, och diskussion sker tillsammans med kursombuden. Sammanställningar av uppfattningar görs, i regel av studievägledaren, och arkiveras på expeditionen, där intresserade kan ta del av dem. Kursutvärderingarna diskuteras även med lärarna. Det är således möjligt att med utgångspunkt från dessa utvärderingar diskutera långsiktiga aspekter av utbildningens uppläggning.

Vi bedömer det som en klar fördel att kursutvärderingarna är schemalagda. Likaså är det intressant att se vad studenterna ansett om examinationsformen, något de naturligtvis först kan bedöma i efterhand, och det är just det som gjort att vi valt att där det är möjligt göra utvärderingen i början av nästkommande kurs. Nackdelen är att alla kanske inte deltar i nästkommande kurs, men deltagandet i inlämnandet av blanketter brukar ändå vara så stort att vi kunnat se mönster av värde för kursutveckling. Som ett exempel kan nämnas att från kursen HEK241:2/HEK112 för ht 2005 lämnades kursutvärderingar in från 78% av de studenter som varit aktiva på kursen. Påpekas kan att det utanför expeditionen alltid går att hämta kursutvärderingsblanketter för ifyllande av den som av någon anledning missat själva kursutvärderingstillfället.

2.2.5.3 Uppföljningar

Såväl studievägledare och studierektorer som enskilda lärare och handledare vinnlägger sig om att kontakta, höra av sig och erbjuda back-up för att motverka att studenter glider ifrån och försvinner. Den s.k. "Studieverkstaden" vid universitetet har möjlighet att bistå studenter som exempelvis har läs- och skrivsvårigheter, och vi rekommenderar gärna studenter vars tentamina tyder på sådana svårigheter att utnyttja denna möjlighet. Dessutom har vi möjlighet att ge studenter med speciella bekymmer extra tid för tenterande eller paperskrivande.

2.3 Resultat

2.3.1 Uppsatser på kandidat- och magisternivå

2.3.1.1 Teman för uppsatser

Den centrala uppgiften för allt uppsatsarbete vid Humanekologiska avdelningen är att studera hur "miljöproblem" uppstår, tolkas och förhandlas i olika kulturella sammanhang. Målet är att kunna visa hur naturumgänge och materiell försörjning hänger ihop dels med kulturella aspekter som identitet, kosmologi och symbolsystem, dels med samhällsliga strukturer och institutioner. Ett sätt att närma sig detta är att tänka i termer av den s.k. "humanekologiska triangeln": förhållandet mellan person, samhälle och miljö, eller, om man så vill, mellan det mentala, det sociala och det materiella. Ett humanekologiskt uppsatsprojekt kan lämpligen bestå i att visa hur dessa tre dimensioner samspelar med varandra i konkreta fall. Utmaningen ligger dels i att hitta och integrera kunskap från så skilda områden som identitet/kosmologi,

ekonomisk/politisk struktur och naturanvändning/ekologi, dels i att dra slutsatser som på något sätt har relevans för det moderna industrisamhällets miljö och resurshushållningsproblem. En central frågeställning för humanekologin är hur ett lokalsamhälles naturumgänge påverkas av att det ingår i ett större, "globalt" utbytessystem. Denna fråga kan belysas oavsett om man valt att arbeta med arkeologiskt, historiskt eller samtida material. När det gäller val av metod kan studenterna välja att anknyta till någon närliggande disciplin, exempelvis antropologens fältarbete, sociologens enkäter eller historikerns arkivstudier. Även om humanekologin i viss mån kan förväntas utveckla egna metoder och nya stilarter inom det vetenskapliga samtalet finns redan inom flera discipliner "subkulturer" som inriktat sig just på förhållandet mellan människan och naturen och som humanekologin kan utgå ifrån.

Under 2004 och 2005 har totalt 15 kandidat- eller "C"-uppsatser och 12 magister- eller "D"-uppsatser lagts fram vid Humanekologiska avdelningen. Vilka teman de behandlat framgår av nedanstående sammanställning. Samtliga uppsatser finns arkiverade samt är tillgängliga för läsning i Humanekologiska avdelningens bibliotek. MFS-rapporterna finns dessutom tillgängliga via vår hemsida.

Författare	Titel	Kurs
Algotsson, Karolina	A Long Way to Environmental Justice: Integration of a Human Rights Perspective in the Environmental Discourse and the Role of NGOs in the Implementation of Environmental Law in South Africa	D (MFS)
Andrén, Sabina	"Hållbar tillväxt" - möjlighet eller motsägelse? En granskning av EU:s Lissabonstrategi ur ett humanekologiskt perspektiv	D
Antic, Mikael	Kanyler av stål: En analys av det brittiska imperiets koloniala järnvägar i östra och södra Afrika	D
Antic, Mikael	Ett termodynamiskt världssystem? Försök till syntetisering av socioekonomiska och fysikaliska principer bakom exploatering	C
Björnstad, Kristian	Agrarian Change and Rural Development in Poland - Agro-food Restructuring, and Local Responses in the Beskidy region of South Poland	D
Engdahl, Margaret	Energi och miljö i Öresundsregionen: En analys av förutsättningarna för hållbar utveckling	C
Eriksen, Love	Kultur och ekologi i Amazonas: GIS-bearbetning av historiska data om indianfolkens utbredning	D
Fredriksson, Marielle	Växthuseffekten och Göteborgstrafiken: Tolv centrala aktörers perspektiv på bilism och transportutveckling i Göteborgsregionen	D
Gran, Johan	Chandigarh - a modernist manifesto	D
Hellberg, Sofie	Talking About Water: Discourse and Hydropolitics in South Africa; Perspectives on Equity, Sustainability and Economic Efficiency	C (MFS)
Jakobsson, Johan	Om platsen, identiteten och vår upplevelse av naturen: En resa från den konkreta platsen till det abstrakta rummet och tillbaka igen	C
Jervidalo Jensen, Brita	Boendes upplevelser av lokal dagvattenhantering i stadsdelen Augustenborg, Malmö	C
Johansson, Emma	Fellow mortals: Djurens betydelse för människans hälsa och välbefinnande	D
Johansson, Karin	Living in the Matrix: En studie av hur olika faktorer tillsammans påverkar våra liv och vår verklighetsuppfattning	C
Johansson, KarlOskar	Historisk metod, natursyn och naturumgänge hos Herodotos	C
Johansson, Lovisa	Öppna landskap eller öppna gränser: Jordbruk från lokal till global angelägenhet	C
Larsson, Sara	Lokal valuta i Kultsjödal: Redogörelse för möjliga effekter av LETS i en svensk glesbygdsekonomi	C
Lindskog, Martin	Svensk biståndspolitik ur ett humanekologiskt perspektiv	C
Norrström, Anna	Utveckling sedd ur världssystems- och modernitetsperspektiv: En jämförelse av två kontrasterande synsätt i ett försök att få rätsida på världens orättvisor och miljöproblem	D

Ohlsson, Sofia	Att gjuta olja på vägarna: En studie i ekonomiska och politiska konsekvenser och incitament beträffande oljeutsläpp i Östersjön	C
Persson, Per-Erik	Changing relations among ceramist workers and Mapuche in Nequén, Argentina	D
Pettersson, Henrik	Individualism som förutsättning: En diskussion utifrån Henry David Thoreau kring relationerna mellan individen, naturen och samhället	C
Schlaucher, Jeanette	The dream of the extremely poor woman in Bangladesh: Strategies in Sabalambay Sunnuyan Samity of achieving an alternative development	D
Schlaucher, Jeanette	Dammen eller droppen: Valet mellan traditionell och modern bevattning i Indien och Bangladesh	C
Ståhle, Christofer	Marx, konsumtionsideologin och det gröna vägskalet: En uppsats om konsumtionsideologins och de materiella förhållandenas betydelse för miljöorganisationernas strategival	C
Wramner, Eva	Fighting Cocacolonisation in Plachimada: Water, soft drinks and a tragedy of the commons in an Indian village	D
Östlund, Johan	Socialt engagerad buddhism	C

2.3.1.2 Tidsåtgång

Uppsatser på kandidat- resp. magisternivå, utgör tyvärr en ”flaskhals” i vårt utbildningssystem. Vi varvar på kandidatkursen metod och uppsattsseminarier, detta för att studenterna snabbt ska börja fundera över vad de ska skriva om, och vi har regelbundna träffar för att alla ska ha möjlighet att hinna bli färdiga till slutet av terminen, närmare bestämt till en dead-line före en eller två dagar som ägnas helt åt redovisningen av terminens uppsatser, och ett extra uppsamlingsseminarium kan vid behov anordnas i början av höstterminen. Det är dessvärre vanligt att arbetet med uppsatsen skjuts upp så att den inte blir färdig inom en termin. Till orsakerna hör högt ställda förväntningar hos studenten (vanligt är t.ex. att man ser betyget ”godkänd” som ett misslyckande därför att man hoppats på ”väl godkänd”), en obehagskänsla av att behöva ”försvara” sin text inför en opponent och andra studenter, viss ovana vid att skriva vetenskapligt (något som vi söker avhjälpa genom den färdighetsträning i skrivande som hemtentamina och paperskrivande ger) och därtill andra studier eller rentav förvärvsarbete som man ägnar sig åt i mellantiden. Vi har nått bättre genomströmningresultat genom att ha regelbundna seminarier under arbetets gång och ha bestämd dead-line, men vi diskuterar f.n. möjligheterna att ha en ökad grupphandledning för att därmed låta skrivandet bli en mer social process och därtill effektivisera de ekonomiska resurserna. Det sistnämnda är viktigt p.g.a. den stora kostnad som individuell handledning medför. För en handledning av en kandidat- eller magisteruppsats värd 10 poäng ges handledaren ersättning motsvarande totalt 20 klocktimmar (= 5 lektorstimmar), varav 12 ges när handledningen inleds och resterande 8 när uppsatsen är färdig. För en magisteruppsats värd 20 poäng ges 28 klocktimmar, varav 16 ges vid inledningen och 12 när uppsatsen redovisats. I denna tilldelning ingår såväl läsande som diskussion med studenten. Att vi har denna uppdelning mellan inledd och avslutad tid för handledning beror på att det kan innebära ett stort arbete att inleda en handledning av en uppsats som betydligt senare eller i värsta fall aldrig blir klar. Grupphandledningen kan komma att innebära en ökad timtilldelning till koordinatören, men mindre till individuella handledare som snarare är att betrakta som resurspersoner som kan ge litteraturtips och viss feedback.

2.3.1.3 Arbetsformer (inkl. MFS-uppdrag)

Uppsatser vid vår avdelning skrivs enbart individuellt, och arbetet sker i enlighet med principer för skrivande och opposition som vi tillhandahåller via vår hemsida samt redogör för vid seminarier under terminens gång. Uppsatsskrivande studenter har hittills (jfr. föregående avsnitt) haft tillgång till handledare, i regel en av de vid avdelningen verksamma lärarna. Handledarens uppgifter är att bistå med inringandet av uppsatsämnet, att bistå med litteraturtips och andra råd, att kommentera inlämnade utkast och den preliminära

slutversionen samt att (ev. i samråd med koordinator och examinator) ge klartecken för slutseminarium.

Det är vanligt att våra studenter vill göra någon form av egen undersökning i fält, och detta vill vi uppmuntra eftersom det ger en extra färdighetsträning. Vissa fältstudier går naturligtvis att utföra i vårt närområde eller på andra platser som inte ligger särskilt långt borta. Flera studenter tycker emellertid att det skulle vara intressant att göra en fältstudie utomlands. En möjlighet, utöver att använda egna pengar eller ta extra studielån, erbjuds här genom vårt MFS-program. Internationella programkontoret för utbildningsområdet har i uppdrag av Sida att administrera MFS-programmet. Syftet är att öka studenters kunskaper, förståelse och engagemang för u-landsfrågor. Fältperioden ska vara 8-10 veckor som spenderats i ett u-land. En sådan studie vid vår avdelning ska vara relaterad till den internationella utvecklingsprocessen, dvs. belysa humanekologiskt relevanta aspekter av betydelse för u-ländernas ekonomiska, sociala, politiska eller kunskapsmässiga utveckling. Vi har f.n. fyra MFS-stipendier per år att utdela, varav normalt två utdelas under vt och två under ht. Stipendiaten erhåller 25.000 kr. Vi utdelar endast MFS-stipendiet till egna studerande som ska skriva kandidat- eller magisteruppsats inom humanekologi. MFS-stipendier till studerande vid vår avdelning har hittills utdelats för projekt i Argentina, Brasilien, Costa Rica, Ecuador, Indien (4 st.), Indonesien, Kenya, Kina, Malawi, Samoa, Sydafrika (2 st.) och Thailand.

Det vanligaste är att studenten själv har en idé som vederbörande skulle vilja genomföra som ett MFS-uppdrag. I andra fall händer det att någon forskare vid avdelningen bedriver något projekt till vilket en stipendiat kan knytas. Viktigt är att studenten så tidigt som möjligt kontaktar någon som kan vara villig att fungera som oavlönad handledare i fält: en inhemsk forskare eller tjänsteman, en anställd vid biståndsprojekt, eller en extern forskare som befinner sig i värdlandet på forskningsarbete. Vederbörande ska framför allt hjälpa till med praktiska frågor, t.ex. att få de vidare kontakter som är nödvändiga för studien. Under fältarbetet bistår även handledaren i Sverige stipendiaten med råd, i den mån kommunikation är praktiskt möjlig. Före utresan ska studenten genomgå en obligatorisk förberedelsekurs under två dagar vid Institutionen för freds- och utvecklingsforskning, Göteborgs universitet (eller motsvarande kurs vid annat universitet, om särskilda skäl finns till detta). Kursen behandlar bl.a. svenskt utvecklingssamarbete, kulturfrågor, hälsofrågor samt landinformation. Under arbetet med rapporten efter hemkomsten erbjuds handledarhjälp i samma utsträckning som ifråga om andra uppsatser på kandidat- eller magisternivå. Fälthandledaren kan också ge kommentarer på uppsatsutkastet. Det anses meriterande att ha utfört ett MFS-uppdrag, och vi skulle framöver gärna se att det kunde bli en inkörsport till forskarutbildningen.

2.3.1.4 Bedömningsprocess och bedömningskriterier

När handledaren i samråd med studenten, och eventuellt examinatorn, har gjort bedömningen att uppsatsen är i ett sådant skick att den efter ett redovisningsseminarium bör kunna ges minst betyget godkänd ges klartecken till kopiering, och koordinatören av uppsatsseminarierna kommer då att avsätta tid på redovisningsdagen för uppsatsen. Redovisningen sker i form av en "mini-disputation" där en annan student (i regel en som ska redovisa sin uppsats under samma dag/dagar) har rollen av "opponent". En av avdelningens lärare har fått i uppdrag att granska uppsatsen och ger efter att ha samrått med handledaren ett betygsförslag, varvid hänsyn även tas till hur uppsatsen försvarats och hur studenten har utfört sin opposition. Betyget fastställs av avdelningens examinator, som i tveksamma fall kan inhämta synpunkter från flera lärare. När ett betyg väl fastställts kan det emellertid inte överklagas.

Under förutsättning att ingen oförutsedd allvarlig brist uppdragas i samband med redovisningen blir betyget minst godkänd. Studenter önskar ofta att handledare eller koordinator exakt ska kunna ange var gränsen går för "väl godkänt", men detta är inte alldeles enkelt. Det är dessutom direkt olämpligt att en handledare säger till studenten att betyget lär

bli just "väl godkänt". Den uppsatsgranskande läraren kan nämligen (t.ex. beroende på expertkunskap) mycket väl ha en annan uppfattning om uppsatsen. Generellt har emellertid betyget "väl godkänt" förutsatt en språkligt sett mycket klar framställning, en klar och logisk struktur, en tydlig "röd tråd", att skribenten har ordning i sitt eget tänkande och att detta återspeglas i texten, en sakligt korrekt framställning, att inga uppenbart viktiga källor har ignorerats samt att man märker en självständig analytisk och syntetisk förmåga, dvs. ett självständigt, konstruktivt och kritiskt förhållnings sätt till materialet och övriga källor. Om en uppsats visar avsevärda förtjänster i det sistnämnda avseendet kan t.ex. vissa språkliga och formella brister ursäktas. Detta är kanske den punkt som är svårast att förmedla begripligt till studenter, då den hos bedömare fordrar en kunskap och erfarenhet som studenter själva sällan har. I stället för att alltför mycket försöka precisera denna punkt – vilket bara torde leda till en rad onödiga svårigheter – så ämnar vi i ökande utsträckning sträva efter att ge studenterna hjälp, framförallt under metodkursen, att själva börja göra dylika bedömningar, t.ex. genom att som en uppgift läsa, betygsätta och värderande diskutera publicerade texter av varierande kvalitet.

2.3.2 Genomströmning

Ämnet humanekologi har tyvärr haft låga faktiska genomströmningssiffror under 2004-2005. Till stor del beror detta på skäl som inte är av pedagogisk natur. Majoriteten av de studenter som valt att följa undervisningen är nöjda med såväl undervisning som lärarinsatser, vilket framgår av kursutvärderingarna. De studenter som valt att följa undervisningen har också hög genomströmning. Se, såsom exempel, tabellen på nästa sida för de samkörda kurserna HEK 241:2 och 112 vt 2005. (Se även avsn. 2.2.5.3 om uppföljningar.)

Skälen till att studenter väljer att inte fortsätta sedan de blivit antagna till kurser i humanekologi tycks mestadels vara personliga. Det kan, enligt vad vi erfarit, handla om att försäkra sig om att såsom registrerad student kunna få behålla bostadskontrakt hos Stiftelsen AF Bostäder medan man reser utomlands, att få dagisplats för sina barn, kunna vara medlem i studentnation eller liknande. Andra orsaker kan vara att man kommer in på en annan utbildning, får jobb, flyttar eller dylikt.

För att råda bot på den låga genomströmningen har emellertid, efter samråd med bl.a. Juridiska enheten, vissa åtgärder vidtagits från och med ht 2005. De är: (1) Restriktiv efterregistrering. Humanekologiska avdelningen kommer, p.g.a. risken att annars anta studenter med icke-seriösa ambitioner, fortsättningsvis att vara ytterst restriktiv med antagning av efteranmälda studenter och kommer endast att anta sådana om särskilda skäl föreligger. Vi vill dock påpeka att genomströmningen även i dessa fall tidigare har varit god ifråga om tenterande för de studenter vilka verkligen har deltagit i undervisningen. (2) Närvarolista förs under samtliga kursmoment. De studenter som ej varit aktiva på viktiga eller obligatoriska moment inom de tre första veckorna kontaktas av studievägledaren i syfte att få klarhet i varför de ej varit aktiva så att stödåtgärder eventuellt kan sättas in eller för att fråga om de önskar bli avregistrerade. I övrigt kommer vi att följa Högskoleverkets tolkning av de av regeringen utfärdade relevanta förordningarna. (3) MKU-utbildningen har upphört ifråga om 1-60-poängsnivåerna och kommer helt att upphöra när de sista studenterna som läst enligt denna ordning blivit klara med sina magisteruppsatser. (Syftet med nedläggningen har, som nämnts, varit att MKU inte ska konkurrera med ordinarie kurser på nivåerna 1-80 poäng.)

Utöver dessa åtgärder planeras vidare ytterligare insatser för att öka genomströmningen: (1) Under förutsättning att medel för detta erhålles vill vi söka kartlägga studenternas rörlighet. Vad gör man i stället för att fortsätta sin utbildning i humanekologi? (2) Ett nytt mastersprogram ("Culture, Lifestyle, and Sustainability") i kombination av humanekologi och etnologi förväntas attrahera studenter som har behov av en mastersutbildning. Programutbildningar tenderar också att i högre grad än enstaka kurser följas till slut av de

studerande. (3) Vi vill också ta fram tydliga beskrivningar av vad ämnet kan leda till, vilja jobb man kan få och hur utbildningen kan användas. Detta ingår också i ”Bolognaprocessen”.

Exempel på statistik över deltagande och tenterande, vårterminen 2005.

	HEK241:2	HEK112	Totalt
<u>Antal föranmälda och aktiva kursdeltagare</u>			
Föranmälda vid kursstart	50	22	72
Närvarande/frånvaromedd. vid introd. (obligatoriskt)	26	13	39
Aktiva (inkl. efteranmälda) enl. närvarolista	27	12	39
Aktiva av föranmälda resp. deltagare i introd.	54/100%	55/92%	54/100%
<u>Könsfördelning (aktiva deltagare)</u>			
Kvinnor	20 (74%)	7 (58%)	27 (69%)
Män	7 (26%)	5 (42%)	12 (31%)
<u>Tentamen</u>			
Tentamen, antal inlämnade			
U	1	1	2
G	9	6	15
VG	7	3	10
Omtentamen, antal inlämnade			
U	0	0	0
G	4	2	6
VG	0	0	0
Totalt: antal inlämnade			
U	1 (5%)	1 (8%)	2 (6%)
G	13(62%)	8 (67%)	21 (64%)
VG	7 (33%)	3 (25%)	10 (30%)
Kursens genomströmning (% av aktiva)			
	20 (74%)	11 (92%)	31 (79%)
Ht 04 var genomströmningen av aktiva			
	92%	67%	87%
Ht 05 (restriktiv efterreg.) var motsvarande siffror			
	86%	100%	89%

Intressant att notera för samma kurs och kurstillfälle som i tabellen ovan var deltagandet i kursen bland de som inlämnat kursutvärdering:

Alltid	Nästan alltid	Cirka hälften	Mindre
6 (38%)	4 (25%)	5(31%)	1 (6%)

Av de svarande hade 63% deltagit alltid eller nästan alltid. Deltagarlista för ifyllande hade skickats runt vid varje sammankomst. Av deltagarlistorna framgår att det fanns ett tydligt samband mellan aktivt deltagande och tenterande. Bland de aktivt deltagande genom hela kursen HEK241:2 och HEK112 var det 7 (26%) resp. 1 (8%) som *ej* tenderat. Av de tenderande hade alla utom 2 (7%) på HEK241:2 deltagit aktivt i kursen. Samtliga studenter med betyget VG hade deltagit i flertalet kursmoment.

2.3.3 Uppföljning av studenter

2.3.3.1 Studenters väg efter examen

I en rapport rörande humanistiska studier och arbetslivet (Utvärderingsenheten, Lunds universitet, Rapport nr 2002:217) konstaterades (s. 4) att studenter ifråga om humaniora – och dit hör ju den tvärvetenskapliga humanekologin administrativt – skiljer sig från andra högskolestudenter genom att ha ett ämnesintresse som tydligare dominerar i studiestarten. Arbetsmarknadsmotiv sägs vara mer framträdande för andra utbildningar, och endast 40% av humanisterna uppgav sig ha som målsättning att ta en examen. Bara var fjärde student i undersökningen (bortsett från ifråga om lärarutbildningen) uppgav sig ha valt att läsa humaniora för att utbilda sig till ett särskilt yrke. Efter något eller några års studier visade sig dock intresset för arbetsmöjligheterna ha växt, och ungefär 75% av studenterna i humaniora hade då, ofta av arbetsmarknadsskäl, valt att komplettera sina utbildning med studier i andra ämnen. De flesta (87%) kom också att få yrken som i vid mening var humanistiska, men överensstämmelsen mellan utbildning och yrke bland humanister visade sig vara mindre tydlig än ifråga om andra högskoleutbildningar, vilket bl.a. förklarades med dess brist på yrkesinriktning.

Man kan inte säga att den humanekologiska utbildningen hittills har rymt mycket som syftat till direkt anställningsbarhet. Å andra sidan – och det är mycket viktigt att poängtera – är det idag svårt att tänka sig någon yrkesverksamhet över huvud taget där tvärvetenskapliga insikter om miljöförhållanden inte skulle vara användbara, och det rör sig definitivt om insikter som alla kan ha glädje av i sitt dagliga liv. Vi får naturligtvis ofta frågor från studenter rörande arbetsmöjligheter, men vi noterar också regelbundet att studenter som redan har eller har haft arbete söker sig till oss inte av arbetsmarknadsskäl utan av längtan efter att få ta del av de insikter vi kan förmedla, och det är i sig en viktig aspekt ifråga om att motivera humanekologisk grundutbildning.

Vi har inte haft möjlighet att systematisk följa upp våra studenters väg efter examen, men får då och då på skilda sätt meddelanden om att de kommit in på forskarutbildningar vid andra lärosäten eller inom andra ämnen i Lund, eller att de fått intressanta anställningar. En av våra f.d. studenter fick t.ex. i år jobb som miljörådgivare på Forum Syd i Honduras, och i fjol kunde vi arrangera så att en annan fick jobb som samordnare av seminarier inom det på vårt initiativ tillkomna samarbetscentret AGESI (se avsn. 2.2.1.1). Följande noteringar ger några fingervisningar om de möjligheter som, förutom forskarutbildning, finns för våra studenter. De är en sammanställning av uppgifter ur den enda uppsats som hittills skrivits hos oss om detta: Angela Hanssons kandidatuppsats "Humanekologi – och sen då? En undersökning om humanekologistudenter och miljöengagemang" (2003).

Att man läst humanekologi betyder inte nödvändigtvis att man önskar arbeta med ämnet. Anledningarna till att läsa humanekologi kan skifta och valet blir ofta att sedan ägna sig åt andra studier eller arbeten där humanekologiska insikter kan vara användbara. Andra väljer att ägnar sig åt sådant som närmast kan kallas alternativa arbeten med viss anknytning till humanekologin, t.ex. inom jordbruk. Vanligt är att våra studenter uttrycker önskemål om att kunna påverka andra och föra kunskapen vidare. Det finns flera som utbildar sig till eller redan har arbetat som pedagog av något slag, särskilt inom folkhögskolan, och en student kombinerade sitt sociala engagemang med pedagogik genom att arbeta som lärare på en flyktingskola i Indien. Andra har kommit att ägna sig åt journalistik med inriktning på miljöfrågor. Möjligheten finns också att påverka indirekt, vilket några gjort genom att gå anställning på museum där de bl.a. jobbat med att ge utställningarna ett humanekologiskt perspektiv. Andra har valt att komplettera humanekologin med miljöjuridik, kanske en förutsättning för att kunna arbeta politiskt med miljöfrågor. Vi kan här inflika att vi räknar

med att i ett internationellt mastersprogram kunna ge studenter färdigheter som bl.a. skulle kunna komma till användning i yrken rörande hållbarhetsinformation och -analys.

Den nämnda undersökningen visar att det inte i första hand är för att ha en säkrad framtid man läser humanekologi, utan det handlar mer om ett personligt intresse och man har kanske redan under utbildningens gång insett att man kan behöva komplettera med andra ämnen eller inte heller förväntat sig att man ska kunna arbeta inom ämnet. Många uppger att de genom humanekologin fördjupat sitt miljöintresse och att de stärkts i sin uppfattning, att de blivit mer övertygade om att det är viktigt att påverka och jobba för miljön. Andra menar att deras vardagsliv förändrats genom att de fått mer kunskap, att de kanske försöker leva miljömedvetet, och det kan handla om allt från livsmedel till energisparlampor och ekologisk odling. Vi får ofta höra av f.d. studenter att de upplever att de kan diskutera mera och hänga med i debatter, både sådana som handlar om världsläget (politik, ekonomi och miljö) och lokala miljöfrågor. En ökad kunskap har gett ett bättre självförtroende att diskutera och grund att stå på inom många ämnen.

Sammanfattningsvis kan man säga att den humanekologiska utbildningen har blivit användbar för många i arbetslivet, men att den också – kanske framför allt – är allmänbildande och ger insikter till nytta och glädje i livet på många andra sätt. Humanekologin hör därmed till en bildningstradition vars värde är betydligt mer mångfacetterat än vad som kan anges i termer av anställningsbarhet.

2.3.3.2 Studieuppehåll och studieavbrott

De skäl till studieuppehåll och studieavbrott som meddelas oss är dels sådana som uppges vid kontakt med vår högskolesekreterare, dels sådana som uppges till studievägledare och som kan aktualisera viss rådgivning. I och med att studentantalet är relativt lågt på flertalet kurser är emellertid den enskilda studenten ofta bekant för de lärare som undervisar på kursen ifråga, och liksom studievägledaren och studierektorn får dessa lärare ofta också höra om bekymmer eller framtidsvisioner.

Till skälen för studieuppehåll och -avbrott hör att pojk- eller flickvän måste flytta, bekymmer i familjen, emotionella bekymmer av olika slag, att man fått jobb eller en mer önskad utbildningsplats (kanske utomlands), att man inte känner sig mogen för universitetsstudier ännu, att det visade sig vara jobbigare att studera än man trott eller att det inte gick att kombinera med arbete, och det händer även att studenter bestämmer sig för att göra en långresa eller att tidigarelägga en resa.

Som regel får det anses vara upp till studenten att åter ta kontakt med oss om och när vederbörande önskar återuppta studierna, vilket inte möter några svårigheter under förutsättning att kursen ges.

2.3.3.3 Övergång till forskarutbildning

Ambitiösa, begåvade studenter med intresse för forskning förväntar sig ofta att bra betyg på tentamina och i synnerhet på kandidat- och magisteruppsatser ska kunna bli till en språngbräda mot forskarutbildningen. Lärarna, studievägledaren och studierektorn får regelbundet förfrågningar om detta från studenter, och vi har namn och e-postadresser till åtskilliga sådana. Svaret måste tyvärr bli att det är viktigt att vara ambitiös, att vi är glada att studenter är intresserade av forskning, men att de möjligheter som finns att komma in är begränsade till projekt om vilka vi aldrig vet något säkert i förväg (och som kanske inte alls handlar om just det som studenten har särskilt intresse eller kompetens för), till fakultetsfinansierade doktorandtjänster som är få och glest emellan samt att reglerna för egen finansiering också är starkt begränsande. Vi skulle inte se något hellre än att bra uppsatser och väl genomförda MFS-uppdrag skulle öppna vägen till forskarutbildning för många, men så är

alltså inte fallet. Konsekvensen blir att många tappar intresset och söker sig till andra utbildningar eller till arbetslivet. Detta innebär att vi går miste om goda potentiella forskare och i förlängningen även lämpliga lärarkrafter.

2.3.4 Måluppfyllelse och sammanfattande analys av grundutbildningen

2.3.4.1 Starka sidor/möjligheter

Beträffande de mål och kvalitetskrav som formulerats i högskoleförordningen menar vi att vi på de flesta punkter uppfyller dessa. Vi menar att vi bedriver en forskningsnära grundutbildning grundad på ett vetenskapligt förhållningssätt och med en uttrycklig vilja att utveckla verksamheten och stärka den pedagogiska kompetensen. Vi försöker också att så långt det är möjligt skapa ett studentvänligt klimat och bemöta studenternas rätt till inflytande på ett konstruktivt sätt. Vi skulle vilja lista våra starka sidor/möjligheter så här:

(1) Vårt intryck är att studenterna generellt tycker att vi erbjuder en intressant och på många sätt viktig utbildning, en som de har nytta och glädje av i såväl arbetsliv som sin dagliga tillvaro och som har närhet till aktuell samhällsdebatt kring lokal och global miljöproblematik, något som också kommer till uttryck genom att studenter deltar aktivt i samhällsdebatten. (2) Grundutbildningen har en stark anknytning till pågående forskning. (3) Det finns ett stort pedagogiskt intresse inom lärarlaget ifråga om såväl kursförnyelse och kursutveckling som pedagogisk fortbildning. (4) Samarbetet med studenterna i frågor kring kursutvärderingar och kvalitetsutveckling fungerar bra, och vi menar att vi visat oss lyhörda för studenternas synpunkter. (5) På avdelningen, och hela institutionen, råder ett studentvänligt klimat med ett öppet och generöst förhållningssätt till studenterna. (5) Verksamheten fungerar bra administrativt. (6) Vi vill också betona att många av avdelningens studenter rekryterats efter samtal med andra som studerat eller har studerat hos oss, vilket måste anses vara en form av kvalitetsstämpel för undervisningen, och att det i hög grad tycks vara intresse snarare än prestige som styr valet av utbildning.

2.3.4.2 Goda exempel

Såsom goda exempel på vår verksamhet inom grundutbildningen vill vi särskilt framhålla: (1) Grundutbildningsgruppens arbete. (2) Det positiva förhållandet mellan studenter och engagerade lärare. (3) Mångsidigheten i studenternas intresseinriktningar, så som den bl.a. kommit till uttryck i väl genomförda MFS-uppdrag och välskrivna uppsatser. (4) Många studenter har kunnat använda sina humanekologiska insikter i arbetslivet, i andra utbildningar och i sitt vardagsliv. (5) Uppskattade exkursioner och studiebesök. (6) En hemsida som tillhandahåller mycket studentinformation och som är flitigt använd.

2.3.4.3 Svaga sidor/problem

Vi tycker här att det är viktigt att framhålla följande: (1) Lokaler som inte alltid motsvarar de behov som verksamheten kräver och studenterna efterfrågar (t.ex. i form av gruppum och studieplatser). (2) En underdimensionerad service gentemot studenterna beträffande datorer och biblioteksresurser. (3) Att vi inte kan bemöta begåvade, entusiastiska studenter intresserade av att gå forskarutbildningen med tillförsikt om att det när de skrivit klart sina magisteruppsatser kommer att finnas studiestöd att söka eller projekt att gå in i. (4) Att det fasta lärarlaget är underdimensionerat i förhållande till undervisningsvolym och att övriga undervisande disputerade lärare har en osäker och splittrande arbetssituation. (5) Den ojämlika ekonomiska situation som föreligger mellan humanistiska och naturvetenskapliga utbildningar inom miljöområdet får konsekvensen att humanekologiska studenter tillförs

mindre ekonomiska resurser per capita än studenter inom naturvetenskap. Detta ser vi som ett problem, såväl kvalitetsmässigt som ur ett rättviseperspektiv.

2.3.4.4 Angelägna förändringar inför framtiden

Humanekologi är ett relativt nytt ämne vid Lunds universitet. Det har etablerats under en period som rymt mycket av förändring och nytänkande inom Lunds universitet, bl.a. avseende beslut om hållbar utveckling såsom ett prioriterat forsknings- och undervisningsområde samt de olika omställningar som den pågående "Bolognaprocessen" innebär. Behovet av tvärvetenskapligt tänkande kring miljöfrågor kan omöjligt sägas vara litet. Som situationen ser ut idag har ekonomiska och naturvetenskapliga resonemang starkt tolkningsföreträde i miljödebatten, och humanekologin verkar därmed som en välbehövlig motvikt till den dominerande diskursen. Här finns en potential som ger oss tillförsikt när vi i olika sammanhang söker uppmuntra studenter att söka sig till vår utbildning eller att fullfölja den. Däremot har vi ingen lång tradition inom ämnet att förankra vår utbildning i, utan vi har fått söka oss fram ifråga om såväl kursplanering och pedagogik som samarbetsformer. Det ämnar vi fortsätta med, och vår vilja till öppen diskussion och självkritik har bl.a. redan kommit till uttryck i en s.k. "LOTS-övning" rörande arbetet inom avdelningen (förkortn. står för "logiskt tillvägagångssätt") den 24-25 maj 2005, anordnad inom universitetets KIA-projekt. Den senare förkortningen står för "kvalitetsutveckling i administrationen" och detta projekt har till syfte att ge institutionerna möjlighet att höja kvaliteten i den löpande administrativa hanteringen.

Möjligen skulle vi på ett mer systematiskt sätt kunna verka för att bredda vårt rekryteringsunderlag så att nya grupper nådde ämnet. När det gäller studiemiljö och studieservice så tvingar vår ekonomiska situation oss dock att tumma på ambitionerna – här är vi inte helt nöjda. Vi vill fortsätta att (1) arbeta med att förbättra organisationen kring verksamheten, (2) verka för bättre lokaler och bättre ekonomiska resurser för bibliotek och dataservice, (3) fortsätta förbättra befintliga kurser och bredda kursutbudet för att attrahera fler studenter, bl.a. genom ett internationellt mastersprogram, samt (4) inom det närmaste året få tillsätta ett tredje fast halvt lektorat

Till sist, en viktig punkt innan vi efter ett allmänt slutord om grundutbildningen övergår till nästa del: *Vi ser det som mycket angeläget att kunna erbjuda fler studenter möjlighet att komma in på forskarutbildningen.* Här ligger nämligen en viktig del av den stimulans som behövs för att söka till och framförallt fullfölja vår grundutbildning.

2.3.4.5 Allmänt slutord om grundutbildningen

Humanekologiska avdelningen har, som denna sammanställning visat, under sin korta historia hela tiden sökt nya vägar inom grundutbildningen och vi har varit lyhörda för våra studenter. Att vi, trots hot om ytterligare ekonomiska begränsningar, ser framtiden an med tillförsikt beror framförallt på våra entusiastiska studenter som ständigt även entusiasmerar oss till att hänga med i debatten och göra vårt bästa för att se till att utbildningen lever upp till vad den lovar. Såsom en avslutning på denna sammanställning rörande grundutbildningen vill vi därför låta våra studenter komma till tals, närmare bestämt via den kandidatuppsats från 2003 som Angela Hansson skrivit med utgångspunkt i enkätsvar från studenter med kandidat- eller magisterexamen i humanekologi: "Humanekologi – och sen då? En undersökning om humanekologistudenter och miljöengagemang". Där läser vi bl.a. följande, som säger något om hur studenterna ser på ämnets betydelse:

"Det ämne som föresatt sig att förklara och visa sambanden mellan miljö-samhälle-person är humanekologin. Humanekologi är en vetenskap och det finns definitivt en fara med att betrakta den som något annat, t.ex. som en ideologi. Det är flera av

informerarna som påpekar det viktiga i att ta humanekologin på allvar eftersom frågeställningarna ämnet behandlar är viktiga om vi människor ska kunna fortsätta att leva på vår jord. Några av informanterna uttrycker önskemål om att kunna påverka sin omgivning och flera läser också till lärare och/eller arbetar som pedagoger i olika former. Här uttrycks det normativa med ämnet, viljan att göra något med sina kunskaper. [...] De slutsatser man kan dra av undersökningen är att anledningarna till att man börjar läsa humanekologi kan variera och att det är vanligt att man är socialt engagerad på olika sätt. I vissa fall har det specifika miljöintresset utvecklats till ett socialt engagemang, ibland är det vice versa. Det är inte förvånande att det är så, när man förstår sammanhangen bättre är det svårare att bortse från det ena eller andra och humanekologin föder ett intresse för ämnen man förr kanske inte brytt sig om.

När det gäller miljöengagemang kan man säga att vägen till att bli mera miljömedveten och faktiskt också ändra beteende kan vara en lång process och bero på många olika saker, men det är uppenbart att läsa humanekologi kan bidra i denna process. Man kan se att många av de förutsättningar till ett utvecklat miljöengagemang som framkommer i Angelöws och Jonssons undersökning [Individ och miljö, Studentlitteratur, Lund 1994] stämmer in på informanterna. Två av dessa förutsättningar är ung och kvinna och många av informanterna är unga kvinnor. Då är det intressant att konstatera att det faktiskt finns många män som intresserar sig för humanekologi vilket kanske kan bero på ämnets tvärvetenskaplighet. I min undersökning kan jag också konstatera att det är vanligare att kvinnorna i materialet uttrycker känslor och också påverkas mentalt. Det finns också andra undersökningar som bl a visar att det framförallt är kvinnor som ser till att inköp och liknande sker miljömedvetet. Känslor är viktiga men för att humanekologin ska tas på allvar krävs också det rationella och självsäkra som ibland anses vara mer manliga egenskaper.

Jag tycker att undersökningen visar att humanekologin är ett ämne som är angeläget och som om det får ta den plats det förtjänar skulle kunna påverka samhället i positiv riktning.”

Det är vår förhoppning som avdelning att vår ständiga strävan efter förbättring, i dialog med studenter och omgivande samhälle, och vår öppensinnade vilja till självkritik, ska leda till att många kommande studenter instämmer i vad en av de i ovan nämnda studie tillfrågade studenterna skrev:

”...detta är det bästa och viktigaste ämnet man kan syssla med.”

Del 3.

FORSKARUTBILDNINGEN

3.1 Förutsättningar

3.1.1 Utbildningens mål och organisation

3.1.1.1 Organisation

Forskarutbildningen i humanekologi har sedan tillkomsten 1994 bedrivits självständigt av avdelningen, men med flera olika samarbetspartners. Tre avhandlingsprojekt har uppstått som svar på inbjudningar att medverka i tvärvetenskapliga nationella eller internationella forskningsprogram: Per Johanssons medverkan i det RJ-finansierade "Kust-till-kust"-projektet; Carina Borgström Hanssons medverkan i den SJFR-finansierade forskarskolan för Ekologisk markanvändning (RESELU); samt Love Eriksens doktorandtjänst inom EUROCORES-programmet "The Origin of Man, Language, and Languages" (OMLL). Ytterligare tre avhandlingar är resultat av samarbete med andra institutioner: Ebba Lisberg Jensens medverkan i det av Nordiska Ministerrådet finansierade "Nordic Environmental Research Programme"; Simron Jit Singhs samverkan med Institute of Social Ecology i Wien; samt Annelie Sjölander Lindqvists samverkan med Centrum för forskning om offentlig sektor (CEFOS) i Göteborg. I övrigt har doktoranderna, oavsett om de har uppburit fakultets- eller externfinansierade studiestöd, i dialog med sina handledare formulerat självständiga avhandlingsprojekt med utgångspunkt i sina specifika intressen, inom ramen för ett generöst definierat humanekologiskt forskningsfält.

3.1.1.2 Beslutsstruktur/ledning

Avdelningens handledarkollegium har under perioden bestått av de tre fast anställda lärarna. I enlighet med HT-fakultetens regelverk har dock, fr.o.m. juni 2004 (se Bilaga 31, punkt 6), endast de två docentkompetenta lärarna (Alf Hornborg och Thomas Malm) kunnat anlitas som huvudhandledare. Förslag till kursplaner, rangordning av sökande till forskarutbildning, seminarieverksamhet, m.m. har tills nyligen framförhandlats inom denna lilla grupp. Inför höstterminen 2005 integrerades emellertid såväl forskarseminarier som handledarkollegium vid avdelningarna för etnologi resp. humanekologi, främst till följd av den krympande volym som bägge forskarutbildningarna har upplevt under de senaste åren. För närvarande finns således en gemensam funktion som studierektor för forskarutbildningarna vid institutionen. Funktionen fylls idag av en ej fast anställd manlig etnolog (docent), vars administrativa ansvar för forskarutbildningen inkluderar ordförandeskap i handledarkollegium samt vid forskarseminarier. Denna ordning har både för- och nackdelar. Till nackdelarna hör att den skapar oklarheter kring ansvarsfördelning mellan ämnesföreträdare/forskningsledare och studierektor samt att den innebär en ytterligare ekonomisk belastning på en verksamhet som uppvisar ett årligt underskott.

3.1.1.3 Doktorandrepresentation

Representanter för doktoranderna i humanekologi är inbjudna att delta i såväl handledarkollegiets som institutionsstyrelsens överläggningar.

3.1.1.4 Koppling mellan grund- och forskarutbildning

Kopplingen mellan grund- och forskarutbildning har redan berörts i Del 2 (avsn. 2.2.1.1 och 2.3.3.3). Den väsentligaste garantin för att denna koppling bibehålls är att avdelningens aktiva forskare – inklusive doktoranderna – medverkar i undervisningen på grundnivå. Samtliga forskare vid avdelningen har på detta vis ett kontinuerligt incitament att förmedla aspekter av sin pågående forskning till grundstudenterna, och en hel del av kurslitteraturen på grundutbildningsnivå är författad av avdelningens forskare. Ett annat viktigt sätt att slå vakt om kopplingen mellan de två nivåerna är att tillse att de färdigheter och kunskaper som förmedlas under grundutbildningen är anpassade till de krav som kan ställas på en avhandling i humanekologi. Grundstudenternas arbete med uppsatsskrivande och t.o.m. hemtentamina kan således betraktas som övning av färdigheter som fordras på forskarnivå. Det händer också ofta att grundstudenter inbjuds till seminarier, föreläsningar och konferenser som primärt engagerar forskare.

3.1.1.5 Forskarutbildningens mål och profil

I den nu gällande studieplanen för forskarutbildningen i humanekologi (se Bilaga 31) anges att dess mest övergripande mål är att:

”göra det möjligt för den studerande: att förvärva fördjupade kunskaper om humanekologiska processer på såväl lokal som global nivå och om olika försök att tolka deras inbördes sammanhang, att utveckla förmågan att integrera olika vetenskapliga perspektiv för att kunna bidra till framväxten av mera mångfacetterade insikter om specifika socioekologiska system, att utveckla ett språk och perspektiv som förenar ett kritiskt engagemang i de globala miljö- och utvecklingsfrågorna med kunskapsteoretisk mognad och analytisk precision samt att tillämpa dessa kunskaper och färdigheter i en vetenskaplig avhandling.”

Centrala komponenter i avdelningens ambition med forskarutbildningen är således att doktoranderna skall förstå förhållandet mellan globala och lokala processer med konsekvenser för människans förhållande till miljön; att de skall lära sig arbeta tvärvetenskapligt för att uppnå mera integrerad kunskap om socioekologiska system; samt att de på ett vetenskapligt stringent sätt skall ta sig an forskningsproblem som berör de globala miljö- och utvecklingsfrågorna.

3.1.2 Ekonomi

Det statliga anslag vi får för forskningsverksamheten och forskarutbildningen når oss i första hand i form av ett fakultetsanslag. Det grundläggande fakultetsanslaget innehåller en fast del och en rörlig del. Den rörliga delen är relaterad dels till hur många avhandlingar som publicerats vid avdelningen de senaste fem åren, och dels till hur framgångsrika vi varit att knyta externa medel till oss under samma tid. Den fasta delen utgör den ekonomiska bas som bär upp de allra nödvändigaste funktionerna inom dessa verksamhetsområden, framför allt rekryteringsprofessorernas tjänster samt lektorernas utrymme för kompetensutveckling och egen forskning. Utöver fakultetsanslag betalar även området direkt de hyreskostnader som hör till dessa verksamhetsområden, samt lönekostnaderna för de tidsbegränsade tjänster som hör till forskarutbildningen (t.ex. forskarassistenten).

I bokföringen särskiljer vi inte forskningsverksamheten från forskarutbildningen, men ser man till tjänsteresurserna så är proportionerna ca 80% respektive 20%. År 2005 omslöt Humanekologiska avdelningens forskarutbildning sammanlagt 1,5 miljoner varav 300 tkr handlade om forskarutbildningen. Kostnaderna fördelade sig på följande sätt:

- * Direkta personalkostnader 62%
- * Direkta driftskostnader 5%
- * Finansieringsbidrag till områdes- och universitetsgemensamma kostnader 15%
- * Bidrag till institutionens gemensamma kostnader 18%.

Inför 2006 är vår bedömning att fakultetsresurserna för forskning och forskarutbildning kommer att vara samma som föregående år, men att verksamheterna på grund av krympande externa forskningsmedel ändå kommer att tvingas spara ca 100 tkr.

3.1.3 Antagning

Antagning till forskarutbildningen görs av fakulteten efter förslag från institutionsstyrelsen, som i sin tur har utgått från ett förslag från en av handledarkollegiet utsedd beredningsgrupp. För Humanekologiska avdelningens del sammanfaller denna beredningsgrupp med de humanekologiska handledarna.

3.1.3.1 Antagningskrav

För att kunna bli antagen till forskarutbildning måste den sökande kunna dokumentera tillräcklig vetenskaplig skicklighet (varvid särskilt magisteruppsatsen tillmäts stor betydelse).

Genom kravet på full finansiering under de fyra år som forskarutbildningen förväntas pågå krävs också någon form av finansiering under denna tid innan någon kan antas. Detta betyder i regel att man i samband med ansökan om att bli antagen som doktorand även söker ett studiestöd. Det kan vara ett allmänt fakultetsfinansierat studiestöd med ett års utbildningsbidrag och tre års doktorandtjänst, eller en externfinansierad tjänst med särskild inriktning. I det senare fallet kan det hända att anslagsgivaren bara gett medel för tre års doktorandtjänst, och då kan fakulteten efter överenskommelse med projektledaren skjuta till det nödvändiga fjärde året för att studiestödet skall kunna utlysas och tillsättas. Institutionen måste också intyga att det finns tillräckliga handlednings- och andra resurser för att tillgodose den nya doktorandens behov.

Det finns ytterligare en möjlighet att antas till forskarutbildningen, nämligen genom egen finansiering. En sökande till forskarutbildningen kan antas under förutsättning att kravet på vetenskaplig skicklighet uppfylls och att vederbörande kan dokumentera sin tryggade försörjning under den tid som utbildningen kräver (4 år heltid eller 8 år halvtid).

3.1.3.2 Rekrytering och söktryck

Möjligheter till antagning föreligger såväl för studenter med godkänd magisteruppsats i humanekologi som för sökande vilka kan uppvisa motsvarande meriter förvärvade genom studier i andra ämnen. Bedömningen av vad som utgör "motsvarande" kunskaper görs av handledarkollegiet från fall till fall. Av de åtta doktorander som hittills disputerat vid avdelningen (se avsn. 3.3.2) har hälften genomgått grundutbildning i humanekologi (Lisberg Jensen, Ouis, Borgström Hansson och Falkengren). Övriga fyra har en bakgrund i närliggande ämnen som geografi (Gössling), idéhistoria (Johansson), miljövetenskap (Simron Jit Singh) och antropologi (Sjölander Lindqvist). Proportionerna är desamma bland de nu aktiva fyra doktoranderna: hälften har genomgått grundutbildningen (Nordlund, Eriksen) medan övriga har en bakgrund i idéhistoria (Brolin) resp. ekologi och filosofi (Moon).

Vi får (som nämnts i avsn. 2.3.3.3) ofta förfrågningar från intresserade studenter om möjligheterna att komma in på forskarutbildningen. Av lättförklarliga skäl är dock söktrycket f.n. lågt, helt enkelt därför att inga fakultetsfinansierade studiestöd har kunnat utlysas sedan 2001, trots att avdelningen under samma period (2001–2006) kommer att ha examinerat tio doktorer. Samtidigt har konkurrensen om de allt färre möjligheterna till externfinansierade studiestöd hårdnat. De externfinansierade studiestöd som trots allt blir aktuella är snävt knutna

till på förhand definierade projekt som kräver specifika kvalifikationer, varför exempelvis det studiestöd som utlystes ht 2005 endast attraherade två sökande.

Ämnesföreträdaren har 2006 ansökt om externa anslag från Sida/SAREC resp. FORMAS till sammanlagt fyra studiestöd. I den händelse dessa ansökningar blir framgångsrika kan antalet doktorander vid avdelningen i ett slag komma att fördubblas.

3.1.3.3 Könsfördelning

Av de åtta doktorer som hittills examinerats vid avdelningen är fem (62.5%) kvinnor. Dock är samtliga fyra nu aktiva doktorander män, vilket gör att den sammanlagda könsfördelningen blir fem kvinnor (41.6%) och sju män (58.4%).

3.1.4 De forskarstuderandes studie- och arbetssituation

3.1.4.1 Finansiering

Som redan framgått (avsn. 2.3.3.3 och 3.1.3.2) har humanekologin i likhet med de flesta andra ämnen drabbats hårt av de kraftigt nedsedda möjligheterna att rekrytera doktorander. Sedan höstterminen 2001, då tre doktorander antogs (två med fakultetsfinansierade studiestöd, den tredje med egenfinansiering i form av folkpension), har endast en ytterligare doktorand kunnat rekryteras, nu med externfinansiering. Under samma period har doktorandkollektivet åderlåtits genom åtta disputationer, varför antalet aktiva doktorander på fem år har sjunkit från elva (ht 2001) till fyra (vt 2006). Ur befintliga doktoranders perspektiv är förvisso finansieringsfrågan löst under en fyraårsperiod, men till priset av en drastisk försvagning av möjligheten att vidmakthålla livskraftiga forskarseminarier. Därtill kommer att tidspress tydligt reducerar doktorandernas benägenhet att engagera sig i kollegornas forskning och institutionens beslutsprocesser för att i stället mera snävt fokusera sig på sin egen forskningsuppgift. Trots detta är det snarare regel än undantag att doktoranderna upplever att studiestödet tar slut innan avhandlingen är helt färdigställd, vilket ofta medför en besvärlig ekonomisk situation i slutskedet av avhandlingsskrivandet.

3.1.4.2 Undervisningsskyldighet och övrig institutionstjänstgöring

Avdelningen betraktar inte undervisning eller annan institutionstjänstgöring som en skyldighet för doktoranderna, men erbjuder dem i praktiken ofta möjligheter att på högst 20% av heltid ägna sig åt sådan verksamhet. Detta har under årens lopp förutom undervisning (inkl. uppsatshandledning) bl.a. kunnat inkludera teknisk support för avdelningens hemsida, biblioteksansvar, redigeringsarbete med avdelningens skriftserier, m.m. Som kompensation för den tid som doktorander lagt på institutionstjänstgöring har de kunnat erhålla förlängt studiestöd.

3.1.4.3 Individuella studieplaner

Avdelningen upprättar och uppdaterar kontinuerligt doktorandernas individuella studieplaner med utgångspunkt från de formulär som fakulteten har utarbetat för ändamålet. Studieplanerna preciseras i dialog mellan doktorand och handledare, som när en överenskommelse uppnåtts vidarebefordrar blanketten för underskrift och registrering till prefekt och fakultet.

3.1.4.4 Särskilda villkor vid externfinansiering

Doktorander som anställts inom ramen för externfinansierade forskningsprojekt eller forskarskolor har oftast något annorlunda grundförutsättningar för avhandlingsarbetet än doktorander med fakultetsfinansierade studiestöd eller egenfinansiering. De har ofta erhållit

sitt studiestöd med hänsyn till specifika kvalifikationer som de besitter och som efterfrågas inom projektet, och deras forskningsuppgift är i regel redan inledningsvis tydligare definierad i en av projektledaren upprättad projektplan. Ofta förutsätts också ett kontinuerligt samarbete med andra projektdeltagare och doktorander vid andra institutioner, vilket innebär något mindre autonomi i avhandlingsarbetet men i gengäld större möjligheter att erhålla stimulans och återkoppling från kollegor med intresse för liknande frågeställningar.

3.1.5 Jämställdhet och mångfald

Genusaspekter diskuteras ofta i relation till såväl arbetsorganisation och personalärenden som till humanekologiska forskningsfrågor, i det senare fallet inte minst därför att många s.k. ekofeministiska forskare har påvisat samband mellan genus- och miljöfrågor. Genuskunskap är således en viktig komponent i en humanekologisk utbildning (se avsn. 2.2.1.4).

Som ovan nämnts (avsn. 3.1.3.3) har 62.5% av avdelningens hittills examinerade doktorer varit kvinnor, medan samtliga nu aktiva doktorander är män. Doktoranderna i humanekologi har vidare representerat ett brett spektrum av sociala och etniska bakgrundsmiljöer, inklusive en sikh från Indien, en muslimsk konvertit och personer uppväxta i Tyskland, England och USA. I sammanhanget kan nämnas att vi på senare år har fått flera förfrågningar från intresserade i andra delar av världen (bl.a. Malaysia) rörande möjligheterna att komma in på forskarutbildningen hos oss, men att vi hittills ej haft möjlighet att anta någon av dessa.

3.1.6 Infrastruktur

De forskarstuderande har tillgång till ett mindre forskningsbibliotek (se avsn. 2.1.7.2) med inriktning på centrala humanekologiska teman som miljöantropologi, miljöhistoria, miljösociologi, miljöfilosofi, ekologisk ekonomi och hållbar utveckling. Samtliga har erbjudits egna arbetsplatser med tillgång till dator, skrivare, telefon, fax och kopiator. De får såväl egen avdelningsanknuten e-postadress som möjlighet att tillhandahålla information om sina meriter, publikationer och forskningsprojekt på vår hemsida.

Avhandlingsprojekt som kräver särskild programvara (exempelvis för bearbetning av stora volymer handelsstatistik, social nätverksanalys, beräkningar av ekologiska fotavtryck, Geografiska Informationssystem, m.m.) har hittills lyckats erhålla särskild finansiering för detta. Lunds Universitetsbibliotek är i övrigt en mycket viktig och välfungerande resurs för avdelningens forskare och doktorander.

3.2 Process

3.2.1 Kurser, undervisning och examination

Under de första åren efter forskarutbildningens inrättande, ungefär motsvarande 1990-talets andra hälft, organiserade avdelningen flera lärarledda forskarkurser. Hit hörde kurserna "Kunskapsteori för gränsöverskridande forskning", "Historisk ekologi" samt "Postmodernitet, kapitalism och ekologi", samtliga motsvarande 10 poäng. Dessa kurser leddes av ämnesföreträdaren eller för ändamålet särskilt inbjuden gästföreläsare (exempelvis Johan Hedrén från Linköpings universitet, som ledde den sistnämnda kursen). Av flera skäl har avdelningen emellertid sedan några år tillbaka i huvudsak övergått till individuella s.k. läskurser komponerade kring litteratur och teman som särskilt anknyter till specifika avhandlingsprojekt. Dels har kursdelen i forskarutbildningen krympts från 60 till 40 poäng, vilket lämnar mindre utrymme för bredd i kursutbudet, dels har antalet doktorander krympt till en tredjedel av antalet år 2001, vilket reducerar förutsättningarna att finna kursteman som känns relevanta för fler än en doktorand, särskilt i ett ämne med så stor teoretisk och

metodologisk diversitet som humanekologin. Vårterminen 2006 följer dock en av avdelningens doktorander en forskarkurs som anordnas vid Etnologiska avdelningen.

Som framgår av Bilaga 31 rymmer forskarutbildningen fem kursmoment motsvarande sammanlagt 40 poäng: Vetenskapsteori 8 poäng, Central humanekologisk teori 10 poäng, Tematisk specialisering 10 poäng, Metodologisk specialisering 10 poäng samt Högskolepedagogisk utbildning 2 poäng. Denna kursstruktur är avsedd att ge den forskarstuderande maximal frihet att komponera kurser av specifik relevans för vederbörandes avhandlingsprojekt, utan att ge avkall på vissa ofrånkomliga baskunskaper som vetenskapsteori och pedagogik. Kurserna examineras genom muntliga eller skriftliga redogörelser för, och kritisk diskussion av, den inlästa litteraturen. Examinatorn/handledaren intygar att kursen genomförts med godkänt resultat. (Beträffande den högskolepedagogiska utbildningen, se avsn. 2.1.5.2.)

3.2.2 Seminarier och konferenser

Av naturliga skäl har forskarseminarierna glesnat i proportion till det minskande antalet doktorander, men inom ramen för det gemensamma seminariet med Etnologiska avdelningen anordnas flera humanekologiska avhandlingsseminarier varje termin. Särskild omsorg ägnas slutseminarierna, då en särskilt arvoderad opponent har till uppgift att granska och kritisera avhandlingsmanuskriptet. Avdelningen har också bjudit in ett stort antal gästföreläsare under åren. Mest utmärkande för avdelningen under denna rubrik är emellertid två internationella konferenser som den anordnat: *"World System History and Global Environmental Change"* (september 2003) och *"Workshop on Trade and Environmental Justice"* (februari 2006). Vid dessa tillfällen har doktorander erbjudits möjlighet att kommunicera med, och presentera papers inför, flera av världens ledande forskare inom miljöantropologi, miljöhistoria, miljösociologi, ekologisk ekonomi och paleovetenskap. I flera fall har dessa kontakter blivit bestående och till stor nytta för doktoranden.

3.2.3Handledning

3.2.3.1 Total handledningsresurs

Under perioden har avdelningens handledningsresurs bestått av de andelar av de fast anställda forskarnas tjänstgöring som kunnat disponeras för forskarutbildningen (se Tabell 1a-b i Basfakta). År 2005 uppgick denna resurs till ca. 30% av en heltidstjänst (Alf Hornborg 20%, Thomas Malm 5%, Pernille Gooch 3%). Därutöver har externa handledare engagerats för samtliga nu aktiva doktorander.

3.2.3.2 Extern handledning

Extern handledning har visat sig särskilt värdefull i ett ämne som liksom humanekologin uppmantrar gränsöverskridande teori- och metodutveckling. Varje doktorand utvecklar sin egen tvärvetenskapliga profil, vilket resulterar i en sammanlagd diversitet som avdelningens tre handledare knappast kan förväntas omfatta. Handledarkollegiet har medvetet valt att uppmuntra sådan diversifiering i stället för att kräva att doktoranderna håller sig inom de fält med vilka handledarna redan är väl förtrogna. Denna öppna attityd ligger i linje med humanekologins tvärvetenskapliga uppgift och har under åren bidragit till att många kreativa infallsvinklar har uppstått som annars kanske skulle ha uteblivit. De fyra nu aktiva doktoranderna Nordlund, Brolin, Moon och Eriksen har således externa, ofta utländska handledare i nätverksanalys (Douglas White, USA), nationalekonomi (Jan Otto Andersson, Finland), miljöfilosofi (Brian Goodwin, England) respektive GIS/naturgeografi (Andreas

Persson, LU:s GIS-centrum). De externa handledarna arvoderas i regel med ett schablonbelopp motsvarande 10 timmar per termin.

3.2.3.3 Handledarutbildning

Avdelningens samtliga fast anställda handledare har genomgått den handledarutbildning som, via Utvecklingscentrum för Lärande och Undervisning (UCLU), nu kallat Centre for Educational Development (CED), erbjudits dem i form av en tvådagars, universitetsgemensam, behörighetsgivande utbildning för forskarhandledare vid Lunds universitet. Den övergripande målsättningen är att ge handledarna möjligheter att utveckla sin roll på ett sätt som ökar möjligheterna att med större säkerhet och trygghet fullgöra handledaruppdraget. En del i detta är analys och diskussioner med utgångspunkt både i det formella regelverket och i det lokala kvalitetsutvecklingsprogram för forskarutbildningen som fastställts vid Lunds universitet. Andra inslag gäller handledningen ur ett jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv, doktoranden som både studerande och kollega samt handledningen relativt etik och arbetsledning. Via representanter från universitetets personalavdelning erhåller kursdeltagarna även en god inblick i det stöd de kan påräkna från den centrala administrationen.

3.2.4 Avhandlingar och avhandlingsarbete

3.2.4.1 Relation mellan licentiat- och doktorsavhandling

Studieplanen möjliggör licentiatexamen som en etapp inom forskarutbildningen (Bilaga 31, punkt 8). Hittills har dock ingen doktorand valt att utnyttja denna möjlighet. (En av de aktiva doktoranderna, Moon, har emellertid en gammal fil.lic.-examen i zoökologi.)

3.2.4.2 Riktlinjer för avhandlingens utformning

Riktlinjer för avhandlingens utformning finns angivna i studieplanen för forskarutbildningen (Bilaga 31, punkt 4.2).

3.2.4.3 Samarbete forskarstuderande emellan

Samarbete mellan forskarstuderande inom avdelningen blir tyvärr mera sällsynt i takt med att antalet doktorander minskar och kravet på individuell målinriktning ökar. Avdelningen försöker dock fortfarande uppmuntra vissa forskningsteman, exempelvis "det ojämna utbytets miljöhistoria" (se avsnitt om Forskningsprofil, under Inledning), vilket medför att två eller flera doktorander ibland delar ett specifikt intresse i så hög grad att de själva är motiverade att samarbeta. I sammanhanget kan dock nämnas att ett vidgat utbyte av idéer och erfarenheter möjliggjorts genom det institutionsgemensamma forskarseminariet (se avsn. 3.2.2).

3.2.5 Samverkan och internationalisering

3.2.5.1 Tvärvetenskaplig nationell och internationell samverkan

Som tidigare nämnts (avsn. 3.1.1.1) har flera avhandlingsprojekt bedrivits i tvärvetenskaplig samverkan med forskningsprogram eller forskarskolor på nationell eller internationell nivå. Bland finansiärer för dessa projekt finns Riksbankens Jubileumsfond, Skogs- och Jordbruksforskningsrådet, Vetenskapsrådet, European Science Foundation och Nordiska Ministerrådet. Dessa samarbetsprojekt har utan undantag initierats av företrädare för andra ämnen i Sverige och utomlands (arkeologer, agronomer, lingvister, antropologer, m.m.) som har efterfrågat avdelningens expertis. Av dessa projekt är samtliga utom ett nu avslutade. Det ännu pågående projektet, som finansierar Eriksens studiestöd, ingår i EUROCORES-

programmet "The Origin of Man, Language, and Languages" (OMLL) och har medfört ett intensivt utbyte med forskare i Europa, Latinamerika och USA. Forskningsresultat från detta projekt, som utifrån GIS-analyser kartlägger Amazonområdets socio-ekologiska förändringar under två tusen år (500 f.Kr. – 1500) har redan hunnit redovisas vid internationella konferenser i Leipzig, Cambridge, Bordeaux, Denver och Belém, varav de tre sistnämnda inom loppet av fyra månader 2005.

3.2.5.2 Samverkan med avnämare utanför universitetsvärlden

Avdelningens forskare har ett mycket brett kontaktnät utanför universitetsvärlden och anlitas ofta för allmänna föreläsningar, seminarier och paneldiskussioner.

3.2.6 Utvärdering, utvecklings- och kvalitetsarbete

Avdelningen förlitar sig på konventionell praxis för kvalitetssäkring av forskarutbildningen. Ansträngningar görs således för att rekrytera så kompetenta opponenter och betygsnämndsledamöter som möjligt, ofta från utlandet. Avhandlingarna har hittills genomgående fått mycket goda vitsord enligt gängse akademisk kvalitetskontroll. Några extraordinära insatser för att utvärdera utbildningens kvalitet har därför inte upplevts som påkallade.

3.3 Resultat

3.3.1 Genomströmning

Av de sammanlagt femton studenter som sedan 1994 antagits till forskarutbildningen i humanekologi har två (13%) hoppat av utbildningen, en (7%) återupptagit en tidigare avbruten forskarutbildning i ett annat ämne, åtta disputerat (53%) och fyra (27%) aktivt fortsatt sin utbildning med förväntad disputation inom utsatt tid. Trots att de avhoppade doktoranderna antogs i utbildningens experimentella inledningsskede 1994-1997, då rutinerna inte var lika stringenta vare sig på avdelnings- eller fakultetsnivå, har genomströmningen på forskarutbildningen under dess första tolv år således varit 80%. Bland strategier för att hålla hög genomströmningstakt kan nämnas (1) en allt mer stringent utvärdering av de sökande till forskarutbildningen, (2) utseende av externa och biträdande handledare då behov föreligger, samt (3) tillmötesgående då doktoranden av ett eller annat skäl önskar byta huvudhandledare.

3.3.2 Färdiga doktorsavhandlingar

Nedanstående åtta doktorsavhandlingar, här uppräknade i kronologisk ordning, har hittills lagts fram vid avdelningen. Samtliga har utgivits i våra skriftserier *Lund Studies in Human Ecology* (monografier) eller *Lund Dissertations in Human Ecology* (sammanläggningsavhandlingar). (Se även Bilaga 32.)

Gössling, Stefan, feb. 2001. *Tourism, Ecosystem Functions, and Human-Environmental Relations*. (Sammanläggningsavhandling, 192 s.)

Lisberg Jensen, Ebba, feb. 2002. *Som man ropar i skogen: Modernitet, makt och mångfald i kampen om Njakafjäll och i den svenska skogsbruksdebatten 1970–2000*. (Monografi, 285 s.)

Ouis, Pernilla, sep. 2002. *Power, Person, and Place: Tradition, Modernity, and Environment in the United Arab Emirates*. (Monografi, 418 s.)

Johansson, Per, apr. 2003. *The Lure of Origins: An Inquiry into Human-Environmental Relations, Focused on the "Neolithization" of Sweden*. (Monografi, 267 s.)

- Borgström Hansson, Carina, dec. 2003. *Misplaced Concreteness and Concrete Places: Critical Analyses of Divergent Discourses on Sustainability*. (Monografi, 346 s.)
- Singh, Simron Jit, dec. 2003. *In the Sea of Influence: A World System Perspective of the Nicobar Islands*. (Monografi, 333 s.)
- Sjölander Lindqvist, Annelie, sep. 2004. *Local Environment at Stake: The Hallandsås Railway Tunnel in a Social and Cultural Context*. (Sammanläggnings-avhandling, 180 s.)
- Falkengren, Jutta, sep. 2005. *Djurens skepnader: Närhet och distans i diskurs och livsvärld*. (Monografi, 299 s.)

Ytterligare två avhandlingsprojekt planeras resultera i disputationer 2006 (John Brodin om det ekologiskt ojämna utbytets idéhistoria samt Carl Nordlund om världssystemet, nätverksanalys och ekologiska uppfattningar om ojämnt utbyte). Ett pågående avhandlingsprojekt (Michael Moon om grön teori och dess relation till moderniteten) beräknas pågå till vt 2008, och ett annat (Love Eriksen om Amazonas förhistoria) har nyligen påbörjats.

3.3.3 Arbetsmarknaden för doktorer

De hittills examinerade doktorerna i humanekologi har lyckats förhållandevis väl på arbetsmarknaden. Sju av de åtta ägnar sig på ett eller annat sätt åt forskning och akademisk undervisning: en som lektor vid Campus Helsingborg, två som lärare vid Malmö högskola, en som lärare vid Humanekologiska avdelningen (ytterligare en är tillsvidare ledig p.g.a. graviditet), en som forskare vid Institute for Social Ecology i Klagenfurt, en som forskare vid CEFOS i Göteborg och en som utbildningsplanerare vid svenska Världsnaturfonden (WWF).

3.3.4 Måluppfyllelse och sammanfattande analys

Utifrån de förutsättningar som har präglat svensk humanvetenskaplig forskarutbildning under det gångna decenniet har Humanekologiska avdelningen lyckats mycket väl med att uppnå sina målsättningar. Före 2006 års utgång räknar vi med att ha producerat tio kreativa och genuint tvärvetenskapliga doktorsavhandlingar om förhållandet mellan människa och miljö i olika kulturella sammanhang i tid och rum.

3.3.4.1 Starka sidor/möjligheter

Det mycket goda gensvar som avdelningens publikationer och konferenser har rönt såväl nationellt som utomlands vittnar om att dess teori- och metodutveckling ligger vid den internationella frontlinjen. Inriktningen på "det ojämna utbytets miljöhistoria" har kvalificerat sig som del i en av de prestigefyllda ansökningar om s.k. Linnéstöd som Lunds Universitet har inlämnat till Vetenskapsrådet. Med hänsyn till det blygsamma antalet har avdelningens forskare under merparten av de gångna tolv åren varit mycket framgångsrika med att rekrytera externa forskningsmedel. Åtta disputationer inom fem år (2001-2005) – och snart tio inom sex år – är en prestation som vi tycker oss ha skäl att vara nöjda med, med tanke på att avdelningen som tidigare nämnts (avsn. 3.2.3.1) sammanlagt endast har kunnat disponera 30% av en heltidstjänst för insatser på forskarutbildningen. Våra målmedvetna ansträngningar att engagera studenter och doktorander i tvärvetenskaplig kunskapsintegration kring socioekologiska system erbjuder stora möjligheter i en värld som allt intensivare brottas med utmaningen att förstå sådana sammanhang.

3.3.4.2 Goda exempel

Vi har under de år som gått sett flera exempel på att de avhandlingar vi producerat har rönt intresse såväl inom som utanför forskarsamhället, något som lett till att doktorer bl.a. blivit engagerade för föreläsningar, debatter i massmedia och inom utvecklingsarbete. Ett utmärkt

exempel på detta är Simron Jit Singhs avhandling om Nikobarerna, en till Indien hörande ögrupp i Indiska oceanen om vilken det fanns ytterst lite skrivet i modern tid men som plötsligt kom att bli uppmärksammas i samband med tsunamikatastrofen i december 2004. Avhandlingen har visat sig användbar i utvecklings- och återuppbyggnadsarbetet, där Singh och hans forskning har kommit att inta en central betydelse, och den har även blivit aktuell för utgivning på ett större bokförlag i Indien.

Som ett annat gott exempel på innovativ forskning med många dimensioner kan anföras Love Eriksens ovan nämnda avhandlingsprojekt, som tillämpar utpräglat tvärvetenskapliga teorier och metoder på ett mångfacetterat empiriskt material i syfte att förstå ett totalt socioekologiskt system och dess utveckling över två årtusenden. Att inom ett och samma avhandlingsprojekt finna teoretiskt välmotiverade skäl att kartlägga och korrelera så olika data som geologi, odlingsväxter, keramikstilar, handelsleder och språkutbredning vittnar om frågeställningar som verkligen integrerar perspektiv från olika fakulteter – naturvetenskap, samhällsvetenskap och humaniora – i enlighet med det mandat som ovan återopade ämnesbeskrivning från 1991 anger.

Vi vill också poängtera att flertalet av de som disputerat hos oss och som nu är verksamma inom undervisning på annat håll har haft möjlighet att förkovra sig pedagogiskt under sin tid som doktorander och nyblivna doktorer vid vår avdelning. Forskarutbildningen har därmed visat sig mycket betydelsefull ifråga om rekrytering av lärare inom såväl som utanför vår avdelning.

3.3.4.3 Svaga sidor/problem

Som vi gång på gång återkommit till i denna redogörelse är det allt överskuggande problemet för avdelningen de hinder som på senare år omöjliggjort en utbyggnad av forskarutbildningen och den därmed förknippade seminarieverksamheten, som idealt sett borde utgöra en institutions intellektuella motor, men som på senare år fört en tynande tillvaro. Som forskningsansvarig upplever man idag att man utsätts för dubbla budskap. Å ena sidan betonas ständigt hur viktigt det är att producera ny, tvärvetenskaplig kunskap om de mänskliga samhällenas hållbarhetsproblem – observera att ”globalt hållbar samhällsutveckling” officiellt är ett av Lunds universitets tre s.k. prioriterade områden – och avdelningens egen forskning på detta område har också uppmärksammas internationellt och t.o.m. kvalificerat sig som en ”stark forskningsmiljö”. Å andra sidan omöjliggörs antagning av doktorander som ej kan uppvisa finansiering, samtidigt som möjligheter till sådan finansiering drastiskt reduceras. De senaste årens diffusa signaler om ämnesövergripande kunskapsområden och studiestöd gör det inte lättare att tolka dessa tvetydiga budskap. När avdelningen nu med mycket knappa resurser lyckats producera åtta (snart tio) utmärkta avhandlingar på sex år, men under samma tid inte erhållit *ett enda* fakultetsfinansierat studiestöd, frågar vi oss vilka avsikter det svenska utbildningsväsendet har med vår verksamhet.

3.3.4.4 Angelägna förändringar inför framtiden

I konsekvens med vad som anförts i föregående avsnitt är den mest angelägna förändring som avdelningen kan hoppas på att studiestöd i framtiden tilldelas institutioner och avdelningar i proportion till deras prestationer och ”kostnadseffektivitet”, beräknade i *antal doktorsexamina per procent av heltidstjänstgöring som investerats i handledning*. I den konkurrensen skulle Humanekologiska avdelningen hävda sig synnerligen väl.

AVSLUTNING

Under de tolv år som Humanekologiska avdelningen vid Lunds universitet har existerat upplever vi att den över förväntan har motsvarat det mandat som UHÄ formulerade 1991. Vi har tillhandahållit en grund- och forskarutbildning som med högt ställda krav på vetenskaplig stringens har utvecklats gränsöverskridande men integrerade synsätt på samspelet mellan människa och miljö.

Under dessa år har nya visioner om tvärvetenskaplig utbildning och forskning för "hållbar utveckling" uppstått på många håll, varvid vi ofta haft intrycket av att man försökt uppfinna hjulet på nytt. Den svenska hållbarhetsforskningen rymmer idag åtskilliga fält som inte var påtänkta när de första kurserna i humanekologi erbjöds i Göteborg, Umeå och Lund för 35 år sedan. Hit hör exempelvis miljövetenskap, naturresurshushållning, ekologisk ekonomi, *sustainability studies* och andra diskurser som samtliga graviterar mot naturvetenskap och vars underförstådda grundantagande tycks vara att miljöproblem primärt är något för naturvetare och teknologer att sysselsätta sig med. Inget av dessa fält går på djupet med frågorna om hur kulturella och samhällsstrukturer greper in i de ekologiska systemen och ger upphov till de hållbarhetsproblem som så ivrigt diskuteras på så många håll 2006. Humanekologin förblir ensam om den svåra men i det långa loppet centrala uppgiften att på allvar anlägga kulturvetenskapliga perspektiv på denna globala problematik och utifrån djupgående humanvetenskapliga insikter blottlägga dess s.k. "mänskliga dimensioner". Det är också här ämnet kan behålla sin egenart och sin betydelse i relation till mera naturvetenskapligt eller tekniskt orienterade miljödiskurser.

Vi som oförtrutet arbetar vidare utifrån UHÄ:s mandat upplever ofta att ämnet vore förtjänt av betydligt större uppmärksamhet och resurser, men inser naturligtvis samtidigt att våra perspektiv utmanar djupt rotade diskursiva och intellektuella revirgränser. I stället för att låta oss nedslås av dessa vetenskapssociologiska hinder fortsätter vi att anstränga oss, med förtröstan och tillit till den rationella argumentationens kraft, för våra studenters och framtida generationers skull.

BILAGOR

BILAGA 1

KURSPLAN FÖR HUMANEKOLOGI HEK221 (1-20), 20 poäng

Studieplanen är fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 1997-06-23

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Kursens syfte är att ge de studerande en allmän orientering i de i tid och rum varierande, naturliga, kulturella och sociala förutsättningarna för mänsklig försörjning och resurs-hushållning.

3. Kursens innehåll

Kursen består av följande delkurser:

Delkurs 1: *Naturuppfattningar i tid och rum*, 5 poäng

Orientering i utomeuropeiska naturuppfattningar och i naturbegreppets västerländska idé-historia.

Delkurs 2: *Ekologiska och fysiska förutsättningar för mänsklig försörjning*, 5 poäng

Grundläggande orientering i ekologiska och fysiska principer av betydelse för mänskliga försörjningssystem.

Delkurs 3: *Icke-industriella försörjningssätt*, 5 poäng

Genomgång och jämförelse av olika historiskt och etnografiskt dokumenterade typer av icke-industriella försörjningssystem.

Delkurs 4: *Industrisamhällets förutsättningar och begränsningar: perspektiv på "hållbar utveckling"*, 5 poäng

Kritisk analys av industriproduktionens naturliga och sociala förutsättningar och av dess problematiska konsekvenser för miljö och samhälle.

4. Undervisning och examination

Undervisning ges i form av föreläsningar och gruppövningar. Kurserna kan erbjudas i en annan ordningsföljd än den ovanstående. Examination sker vid slutet av varje delkurs och omfattar muntliga eller skriftliga arbetsuppgifter. Som betyg för genomgången kurs ges Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

Något krav på särskilda förkunskaper finns inte för tillträde till kursen.

6. Övriga anvisningar

Kurser med gemensamt innehåll får tillgodoräknas i examen med det sammanlagda poängtal som kvarstår efter avdrag för det gemensamma innehållet. Se förteckning som finns tillgänglig på avdelningen.

7. Kurslitteratur och andra läromedel

Se bilaga.

BILAGA 2

KURSPLAN FÖR HUMANEKOLOGI HEK212 (21-40), 20 poäng

Studieplanen är fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 1997-06-23

1. Kursens placering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Kursens syfte är att ge de studerande fördjupade insikter om de globala överlevnadsfrågornas historiska och samhällsstrukturella grunder och god kännedom om den moderna samhällsdebatten kring hur dessa frågor skall lösas.

3. Kursens innehåll

Kursen består av följande delkurser:

Delkurs 1: Världssystemets framväxt och dynamik, 5 poäng

Litteraturen skall ge kunskap om, och kännedom om olika tolkningar av, det globala, ekonomiska systemets historia och grundläggande, nutida drag.

Delkurs 2: Rationalitet, modernitet och makt: civilisationskritiska perspektiv, 5 poäng

Litteraturen skall ge insikter om den historiska och kulturella egenart, i politiskt, socialt, existentiellt och kunskapsteoretiskt hänseende, som utmärker den ur 1600-talets Europa framvuxna moderniteten, och om sambandet mellan moderniteten och överlevnadsproblematiken.

Delkurs 3: Miljörelsens idéer och sociologi, 5 poäng

Genomgång av viktigare strömningar inom den moderna miljö- och alternativrörelsen och dess sociala och politiska förutsättningar.

Delkurs 4: Ekologisk ekonomi: illusioner och möjligheter, 5 poäng

Kritisk analys av olika förslag till hur man skulle kunna modifiera det moderna ekonomiska systemet för att göra det förenligt med ekologiska och fysiska förutsättningar.

4. Undervisning och examination

Undervisning ges i form av föreläsningar och gruppövningar. Kurserna kan erbjudas i en annan ordningsföljd än den ovanstående. Examination sker vid slutet av varje delkurs och omfattar muntliga eller skriftliga arbetsuppgifter. Som betyg för genomgången kurs ges Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

För antagning till kursen krävs att den studerande med godkänt resultat genomgått allmän kurs i humanekologi (1-20).

6. Övriga anvisningar

Kurser med gemensamt innehåll får tillgodoräknas i examen med det sammanlagda poängtal som kvarstår efter avdrag för det gemensamma innehållet. Se förteckning som finns tillgänglig på avdelningen.

7. Kurslitteratur och andra läromedel

Se bilaga.

BILAGA 3

KURSPLAN FÖR HUMANEKOLOGI HEK233 (41-60), 20 poäng, kandidatkurs.

Studieplanen är fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 1998-11-02

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande anmälningsskatalog.

2. Kursens mål

Kursens syfte är att ge de studerande möjlighet att fördjupa sig i de humanekologiska problemställningarnas metodologiska och kommunikativa dimensioner. Ett kompletterande mål för all utbildning inom det humanistiska området är att utveckla förmågan att korrekt använda svenska språket i tal och skrift.

3. Kursens innehåll

Kursen består av följande delkurser:

Delkurs 1: *Ekologi och religion*, 5 poäng

Litteraturen belyser miljöfrågornas och miljöengagemangets andliga, etiska och djuppsykologiska dimensioner.

Delkurs 2: *Humanekologiska metodfrågor*, 5 poäng

Kursen behandlar människans historiska påverkan på sin naturomgivning såväl lokalt som globalt. I kursen ingår även grundläggande färdigheter i fältarbetsmetodik, geografiska informationssystem (GIS) och litteratursökning.

Delkurs 3: *Uppsats*, 10 poäng

Självständigt skriftligt arbete kring någon humanekologisk frågeställning som väckts under denna eller tidigare kurser.

4. Undervisning och examination

Kurserna kan erbjudas i en annan ordningsföljd än den ovanstående. Undervisning ges i delkurs 1 och 2 i form av föreläsningar och gruppövningar. Delkurs 3 bygger på självständiga litteraturstudier och uppsattsseminarier. Examination sker vid slutet av delkurs 1 och 2 i form av muntliga eller skriftliga arbetsuppgifter. Redovisning av delkurs 3 sker i form av en uppsats och en muntlig presentation av denna vid ett seminarium med övriga studerande. Som betyg för genomgången kurs ges Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

För antagning till kursen krävs att den studerande med godkänt resultat genomgått allmän kurs i humanekologi (21-40).

6. Övriga anvisningar

Kurser med gemensamt innehåll får tillgodoräknas i examen med det sammanlagda poängtal som kvarstår efter avdrag för det gemensamma innehållet. Se förteckning som finns tillgänglig på avdelningen.

7. Kurslitteratur och andra läromedel

Se bilaga.

BILAGA 4

KURSPLAN FÖR HUMANEKOLOGI HEK224 (61-80), 20 poäng, magisterkurs.

Studieplanen är fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 1998-11-02.

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande anmälningsskatalog.

2. Kursens mål

Kursens syfte är att ge de studerande möjlighet att utveckla förmågan att integrera olika vetenskapliga perspektiv för att nå helhetsinsikter om specifika humanekologiska sammanhang och miljöhistoriska skeenden. Ett kompletterande mål för all utbildning inom det humanistiska området är att utveckla förmågan att korrekt använda svenska språket i tal och skrift.

3. Kursens innehåll

Kursen består av följande delkurser:

Delkurs 1: *Ekologisk antropologi: från kulturmaterialism till symbolisk ekologi*, 5 poäng

Kursen presenterar antropologins olika bidrag till studiet av mänskligt naturumgänge som ett kulturfenomen. Hit hör inriktningar som kulturekologi, etnoekologi, politisk ekologi och symbolisk ekologi. Tonvikten läggs på hur olika teoretiska inriktningar har behandlat förhållandet mellan natur och kultur samt mellan ekokosmologi och ekologisk praktik.

Delkurs 2: *Miljöhistoriska fallstudier*, 5 poäng

Litteraturen behandlar förhållandet mellan människor och deras naturomgivning i specifika historiska skeenden. Ett genomgående tema är hur en kulturs eller ett lokalsamhälles naturumgänge påverkas av inlemmandet i större, globala utbytessystem. Tonvikt läggs på själva sambandet mellan natursyn, försörjningsstrategier och ekologiska förändringar.

Delkurs 3: *Humanekologisk kunskapsintegration*, 10 poäng

Kursen inriktas på ett självständigt försök att integrera två eller flera vetenskapliga kunskapsfält för att belysa ett specifikt humanekologiskt problem. Ämnesval utarbetas i samråd med handledaren.

4. Undervisning och examination

Kurserna kan erbjudas i en annan ordningsföljd än den ovanstående. Undervisning ges i delkurs 1 och 2 i form av föreläsningar och gruppövningar. Delkurs 3 bygger på självständiga litteraturstudier och uppsattsseminarier. Redovisning av delkurserna sker i form av uppsatser. I redovisning av delkurs 3 ingår även en muntlig presentation av uppsatsen vid ett seminarium med övriga studerande. Som betyg för genomgången kurs ges Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

För antagning till kursen krävs att den studerande med godkänt resultat genomgått allmän kurs i humanekologi (41-60) eller 60 poäng andra akademiska kurser som bygger på varandra inom ett ämne av relevans för human ekologi. För att kursen skall räknas som magisterkurs i humanekologi fördras dock att man har läst 1-60 poäng i ämnet humanekologi. Om man

antagits till kursen med annan ämnesbakgrund fordras en särskild prövning om kursen skall gälla som magisterkurs.

6. Övriga anvisningar

Kurser med gemensamt innehåll får tillgodoräknas i examen med det sammanlagda poängtal som kvarstår efter avdrag för det gemensamma innehållet. Se förteckning som finns tillgänglig på avdelningen.

7. Kurslitteratur och andra läromedel

Se bilaga.

BILAGA 5

Kursplan för HEK241, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, I (1-20), fastställd av Historisk-filosofiska fakultetsrådet 2004-04-01.

Human Ecology: Environment, Culture and Development, I (1-20)

30 ECTS credits

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Den studerande skall efter slutförd kurs ha uppnått en god överblick över de i tid och rum varierande, naturgivna, kulturella och samhällsliga förutsättningarna för mänsklig försörjning och resurshushållning. Härvid behandlas såväl ekologiska och teknologiska som kulturella och ideologiska faktorer i ett jämförande historiskt och antropologiskt perspektiv.

För all utbildning inom området Humaniora och Teologi är ett kompletterande mål att den studerande skall uppnå god förmåga i språkbehandlingen vad gäller såväl skriftlig som muntlig presentation.

3. Kursens innehåll

Delkurs 1, Naturuppfattningar i tid och rum (Perceptions of Nature in Time and Space), 5 poäng: Orientering i såväl utomeuropeiska som västerländska naturuppfattningar genom historien. Särskilt diskuteras olika kulturella perspektiv på gränsdragningen mellan natur och samhälle.

Delkurs 2, Ekologiska och fysiska förutsättningar för mänsklig försörjning (Ecological and Material Conditions for Human Livelihood), 5 poäng: Grundläggande orientering i ekologiska och fysiska principer av betydelse för mänskliga försörjningssystem, särskilt energi- och materialflöden, teoretisk ekologi och termodynamik.

Delkurs 3, Icke-industriella försörjningssätt (Non-industrial Modes of Livelihood), 5 poäng: Genomgång och jämförelse av olika arkeologiskt, historiskt och etnografiskt dokumenterade typer av icke-industriella försörjningssystem. Grundläggande introduktion till ekonomisk antropologi, ekonomisk historia och agrarhistoria.

Delkurs 4, Industrisamhällets förutsättningar och begränsningar: perspektiv på "hållbar utveckling" (The Conditions and Constraints of Industrialism: Perspectives on "Sustainable Development"), 5 poäng: Industrialiseringen sedd ur ett världssystemsperspektiv. Analys av industriproduktionens naturgivna respektive samhällsliga förutsättningar och av dess samband med de globala hållbarhets- och fördelningsfrågorna.

4. Undervisning och examination

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, gruppövningar, fältstudier, studiebesök, projekt och individuell handledning. Samtliga undervisningsmoment utom föreläsningar är obligatoriska. Examination sker genom skriftliga inlämningsuppgifter. På slutförd kurs ges något av betygen Godkänd eller Väl godkänd.

5. Kurslitteratur och övriga läromedel

För lista på litteratur och övriga läromedel, se bilaga.

6. Särskilda behörighetsvillkor

Några krav på särskilda behörighetskrav finns inte för tillträde till kursen.

7. Övriga anvisningar

Poängantal för kursinnehåll som helt eller delvis är gemensamt med en annan kurs får endast tillgodoräknas en gång i examen. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

BILAGA 6

Kursplan för HEK242, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, II (21-40), fastställd av Historisk-filosofiska fakultetsrådet 2004–04–01.

Human Ecology: Environment, Culture and Development, II (21-40)

30 ECTS credits

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Den studerande skall efter slutförd kurs ha uppnått god kännedom om den humanvetenskapliga inramningen av problematiken kring miljö och resurshushållning genom insikter i hur miljöproblem uppstår, tolkas och förhandlas i olika kulturella, historiska och sociologiska sammanhang.

För all utbildning inom området Humaniora och Teologi är ett kompletterande mål att den studerande skall uppnå god förmåga i språkbehandlingen vad gäller såväl skriftlig som muntlig presentation.

3. Kursens innehåll

Delkurs 1, Miljöantropologi (Environmental Anthropology), 5 poäng: Kursen presenterar antropologins olika bidrag till studiet av mänskligt naturumgänge som ett kulturfenomen. Hit hör bland annat riktningar som kulturekologi, symbolisk ekologi, etnoekologi och politisk ekologi.

Delkurs 2, Miljöhistoria (Environmental History), 5 poäng: Kursen ger en introduktion till arkeologins och historievetenskapernas bidrag till vår kunskap om människodrivna miljöförändringar över tid. Tonvikt läggs på sambandet mellan natursyn, försörjningsstrategier och ekologiska förändringar ur ett längre tidsperspektiv.

Delkurs 3, Miljösociologi (Environmental Sociology), 5 poäng: Kursen behandlar sociologiska perspektiv på miljöproblematikens samhällsliga orsaker och konsekvenser. Hit hör frågor om livsstil och konsumtion, fördelningsfrågor, modernitetsteori, ekologisk modernisering, riskupplevelse, medias roll, kunskaps- och vetenskapssociologi samt miljörelserns olika riktningar.

Delkurs 4, Ekologisk ekonomi (Ecological Economics), 5 poäng: Kursen diskuterar olika förslag till hur vårt moderna ekonomiska system skulle kunna modifieras för att bli mera förenligt med de naturgivna förutsättningarna för vår försörjning. Förslag som diskuteras kommer från såväl neoklassisk miljöekonomi som från det tvärvetenskapliga forskningsfältet ekologisk ekonomi. Kursen belyser bland annat förhållandet mellan miljöproblem och ekonomisk tillväxt, ekologiskt ojämnt utbyte och globala miljöbelastningsförskjutningar.

4. Undervisning och examination

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, gruppövningar, fältstudier, studiebesök, projekt och individuell handledning. Samtliga undervisningsmoment utom

föreläsningar är obligatoriska. Examination sker genom skriftliga inlämningsuppgifter. På slutförd kurs ges något av betygen Godkänd eller Väl godkänd.

5. Kurslitteratur och övriga läromedel

För lista på litteratur och övriga läromedel, se bilaga.

6. Särskilda behörighetsvillkor

För antagning till kursen krävs att de studerande med godkänt resultat genomgått Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, I (HEK241) eller motsvarande (HEK221, HEK211, HEK201, HEK111-114, HEK151-154, MKU101).

7. Övriga anvisningar

Poängantal för kursinnehåll som helt eller delvis är gemensamt med en annan kurs får endast tillgodoräknas en gång i examen. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

BILAGA 7

Kursplan för HEK243, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, III (41-60), kandidatkurs, fastställd av Historisk-filosofiska fakultetsrådet 2004–04–01.

Human Ecology: Environment, Culture and Development, III (41-60), Bachelor Course
30 ECTS credits

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen och utgör kandidatkurs i humanekologi. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till förterminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Den studerande skall efter slutförd kurs ha utvecklat förmågan att integrera olika vetenskapliga perspektiv för att nå fördjupade helhetsinsikter om specifika humanekologiska sammanhang samt förmågan att anlägga nya, kreativa perspektiv på dessa i ett självständigt arbete. Särskilt skall den studerande ha utvecklat förmågan att skilja på naturgivna och kulturellt konstruerade faktorer samt diskutera samspelet mellan dem.

För all utbildning inom området Humaniora och Teologi är ett kompletterande mål att den studerande skall uppnå god förmåga i språkbehandlingen vad gäller såväl skriftlig som muntlig presentation.

3. Kursens innehåll

Delkurs 1, Humanekologiska metodfrågor (Research Methods in Human Ecology), 10 poäng: Kursen behandlar metoder för att nå insikt om människans påverkan på sin naturomgivning såväl lokalt som globalt. Kursen förmedlar grundläggande färdigheter i sökning och behandling av vetenskaplig litteratur och arkiv-/museimaterial samt antropologisk och sociologisk fältarbetsmetodik. Bland övriga metoder som introduceras förekommer geografiska informationssystem (GIS), materialflödesanalys och beräkning av ekologiska fotavtryck.

Delkurs 2, Uppsats (Bachelor thesis), 10 poäng: Kursen består av ett självständigt examensarbete byggt på litteratur- och/eller fältstudier.

4. Undervisning och examination

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, gruppövningar, fältstudier, studiebesök, projekt och individuell handledning. Samtliga undervisningsmoment utom föreläsningar är obligatoriska. Uppsatsen redovisas på ett seminarium, och för godkänt resultat krävs även en utförd opposition på en annan kursdeltagares uppsats. Examination sker i huvudsak genom skriftliga redogörelser, men andra examinationsformer (t.ex. gruppredovisning) kan förekomma. På slutförd kurs ges något av betygen Godkänd eller Väl godkänd.

5. Kurslitteratur och övriga läromedel

För lista på litteratur och övriga läromedel, se bilaga.

6. Särskilda behörighetsvillkor

För antagning till kursen krävs att de studerande med godkänt resultat genomgått Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, II (HEK242) eller motsvarande (HEK212, HEK202, MKU111).

7. Övriga anvisningar

Poängantal för kursinnehåll som helt eller delvis är gemensamt med en annan kurs får endast tillgodoräknas en gång i examen. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

BILAGA 8

Kursplan för HEK253, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, III (41-60), fastställd av Historisk-filosofiska fakultetsrådet 2004–04–01.

Human Ecology: Environment, Culture and Development, III (41-60)

30 ECTS credits

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Den studerande skall efter slutförd kurs ha utvecklat förmågan att integrera olika vetenskapliga perspektiv för att nå fördjupade helhetsinsikter om specifika humanekologiska sammanhang. Särskilt skall den studerande ha utvecklat förmågan att skilja på naturgivna och kulturellt konstruerade faktorer samt diskutera samspelet mellan dem. Den studerande skall också tillägna sig färdigheter och fördjupade kunskaper för att kunna genomföra en självständig forskningsuppgift.

För all utbildning inom området Humaniora och Teologi är ett kompletterande mål att den studerande skall uppnå god förmåga i språkbehandlingen vad gäller såväl skriftlig som muntlig presentation.

3. Kursens innehåll

Delkurs 1, Humanekologiska metodfrågor (Research Methods in Human Ecology), 10 poäng: Kursen behandlar metoder för att nå insikt om människans påverkan på sin naturomgivning såväl lokalt som globalt. Kursen förmedlar grundläggande färdigheter i sökning och behandling av vetenskaplig litteratur och arkiv-/museimaterial samt antropologisk och sociologisk fältarbetsmetodik. Bland övriga metoder som introduceras förekommer geografiska informationssystem (GIS), materialflödesanalys och beräkning av ekologiska fotavtryck.

Delkurs 2, Fördjupningskurs (Specialization), 10 poäng: Kursen erbjuder de studerande möjlighet till teoretisk, metodologisk och regional/empirisk specialisering. I samråd med handledare organiseras litteraturlistor och övningsmoment som möjliggör fördjupning i särskilda problemställningar, metoder och typer av empiriskt material.

4. Undervisning och examination

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, gruppövningar, fältstudier, studiebesök, projekt och individuell handledning. Samtliga undervisningsmoment utom föreläsningar är obligatoriska. Examination sker i huvudsak genom skriftliga redogörelser, men andra examinationsformer (t.ex. gruppredovisning) kan förekomma. På slutförd kurs ges något av betygen Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

För antagning till kursen krävs att de studerande med godkänt resultat genomgått Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, II (HEK242) eller motsvarande (HEK212, HEK202, MKU111).

6. Kurslitteratur och övriga läromedel

För lista på litteratur och övriga läromedel, se bilaga.

7. Övriga anvisningar

Poängantal för kursinnehåll som helt eller delvis är gemensamt med en annan kurs får endast tillgodoräknas en gång i examen. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

BILAGA 9

Kursplan för HEK254, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, IV (61-80), magisterkurs, fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2004–12–16.

Human Ecology: Environment, Culture and Development, IV (61-80), Master Course
30 ECTS credits

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen och utgör magisterkurs i humanekologi. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Den studerande skall efter slutförd kurs ha uppnått en fördjupad, mångfacetterad, tvärvetenskaplig förståelse av bakgrunden till de globala miljö- och utvecklingsfrågorna. Dessutom skall den studerande ha visat förmåga att anlägga nya, kreativa perspektiv på dessa i ett självständigt arbete.

För all utbildning inom området Humaniora och Teologi är ett kompletterande mål att den studerande skall uppnå god förmåga i språkbehandlingen vad gäller såväl skriftlig som muntlig presentation.

3. Kursens innehåll

Uppsats (thesis), 20 poäng. Den som ej valt att skriva uppsats på kandidatnivå skriver en magisteruppsats motsvarande 20 poäng i form av ett självständigt examensarbete byggt på litteratur- och/eller fältstudier.

4. Undervisnings- och examinationsform

Undervisningen sker i form av seminarier, gruppövningar, fältstudier, studiebesök och individuell handledning. Samtliga undervisningsmoment utom föreläsningar är obligatoriska. Uppsatsen redovisas på ett seminarium, och för godkänt resultat krävs även en utförd opposition på en annan kursdeltagares uppsats. På slutförd kurs ges något av betygen Godkänd eller Väl godkänd.

5. Kurslitteratur och övriga läromedel

För lista på litteratur och övriga läromedel, se bilaga.

6. Särskilda behörighetsvillkor

För antagning till kursen krävs att den studerande med godkänt resultat genomgått Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, III (HEK243, HEK253), eller motsvarande (HEK223, HEK213, HEK203, HEK233, MKU121) eller 60 poäng andra akademiska kurser som bygger på varandra inom ett ämne av relevans för humanekologi. För att kursen skall räknas som magisterkurs i humanekologi fordras dock att man läst 1-60 poäng i ämnet humanekologi. Om man antagits till kursen med annan ämnesbakgrund fordras en särskild prövning för att kursen skall gälla som magisterkurs.

7. Övriga anvisningar

Poängantal för kursinnehåll som helt eller delvis är gemensamt med en annan kurs får endast tillgodoräknas en gång i examen. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

BILAGA 10

Kursplan för HEK264, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, IV (61-80), magisterkurs, fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2004–12–16.

Human Ecology: Environment, Culture and Development, IV (61-80), Master Course
30 ECTS credits

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen och utgör magisterkurs i humanekologi. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Den studerande skall efter slutförd kurs ha uppnått en fördjupad, mångfacetterad, tvärvetenskaplig förståelse av bakgrunden till de globala miljö- och utvecklingsfrågorna. Dessutom skall den studerande ha visat förmåga att anlägga nya, kreativa perspektiv på dessa i ett självständigt arbete.

För all utbildning inom området Humaniora och Teologi är ett kompletterande mål att den studerande skall uppnå god förmåga i språkbehandlingen vad gäller såväl skriftlig som muntlig presentation.

3. Kursens innehåll

Delkurs 1, Fördjupningskurs (Specialization), 10 poäng: Kursen erbjuder de studerande möjlighet till teoretisk, metodologisk och regional/empirisk specialisering. I samråd med handledare organiseras litteraturlistor och övningsmoment som möjliggör fördjupning i särskilda problemställningar, metoder och typer av empiriskt material.

Delkurs 2, Uppsats (thesis) 10 poäng: Den som valt att skriva uppsats på kandidatnivå skriver en magisteruppsats motsvarande 10 poäng i form av ett självständigt examensarbete byggt på litteratur- och/eller fältstudier.

4. Undervisnings- och examinationsform

Undervisningen sker i form av seminarier, gruppövningar, fältstudier, studiebesök och individuell handledning. Samtliga undervisningsmoment utom föreläsningar är obligatoriska. Examination sker genom skriftliga inlämningsuppgifter. Uppsatsen redovisas på ett seminarium, och för godkänt resultat krävs även en utförd opposition på en annan kursdeltagares uppsats. På slutförd kurs ges något av betygen Godkänd eller Väl godkänd.

5. Kurslitteratur och övriga läromedel

För lista på litteratur och övriga läromedel, se bilaga.

6. Särskilda behörighetsvillkor

För antagning till kursen krävs att den studerande med godkänt resultat genomgått Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, III (HEK243, HEK253), eller motsvarande (HEK223, HEK213, HEK203, HEK233, MKU121) eller 60 poäng andra akademiska kurser som bygger på varandra inom ett ämne av relevans för humanekologi. För att kursen skall räknas som magisterkurs i humanekologi fordras dock att man läst 1-60 poäng i ämnet

humanekologi. Om man antagits till kursen med annan ämnesbakgrund fordras en särskild prövning för att kursen skall gälla som magisterkurs.

7. Övriga anvisningar

Poängantal för kursinnehåll som helt eller delvis är gemensamt med en annan kurs får endast tillgodoräknas en gång i examen. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

BILAGA 11

Kursplan för MKU 101 Miljö, kultur och utveckling (1-20), 20 poäng,
fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2002-06-13

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Kursens syfte är att ge en grundläggande orientering i de i tid och rum varierande, naturgivna, kulturella och samhälleliga förutsättningarna för mänsklig försörjning och resurshushållning. Härvid behandlas såväl ekologiska och teknologiska som kulturella och ideologiska faktorer i ett jämförande historiskt och antropologiskt perspektiv.

Ett kompletterande mål för all utbildning inom det humanistiska området är att utveckla förmågan att använda svenska språket i tal och skrift.

3. Kursens innehåll

Delkurs 1: Naturuppfattningar i tid och rum, 5 p

Orientering i utomeuropeiska naturuppfattningar och i naturbegreppets västerländska idéhistoria.

Delkurs 2: Ekologiska och fysiska förutsättningar för mänsklig försörjning, 5 p

Grundläggande orientering i ekologiska och fysiska principer av betydelse för mänskliga försörjningssystem.

Delkurs 3: Icke-industriella försörjningssätt, 5 p

Genomgång och jämförelse av olika historiskt och etnografiskt dokumenterade typer av icke-industriella försörjningssystem.

Delkurs 4: Industrisamhällets förutsättningar och begränsningar: perspektiv på "hållbar utveckling", 5 p

Analys av industriproduktionens naturgivna respektive samhälleliga förutsättningar och av dess konsekvenser för miljö och samhälle.

4. Undervisning och examination

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, gruppövningar, fältstudier, studiebesök, projekt och individuell handledning. Vissa undervisningsmoment är obligatoriska. Examination sker i huvudsak genom skriftlig hemtentamen, men andra tentamensformer kan förekomma. Som betyg på slutförd kurs ges betyget Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

Några krav på särskilda behörighetsvillkor finns inte för tillträde till kursen.

6. Övriga anvisningar

För utförligare information hänvisas till kursens utbildningsbeskrivning. Kurser med gemensamt innehåll får tillgodoräknas i examen med det sammanlagda poängtal som kvarstår efter avdrag för det gemensamma innehållet. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

BILAGA 12

Kursplan för MKU 111 Miljö, kultur och utveckling (21-40), 20 poäng,
fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2002-06-13

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Utbildningen syftar till att

- ge en humanvetenskaplig inramning av problematiken kring miljö och resurshushållning
- ge kunskaper om hur miljöproblem uppstår, tolkas och förhandlas i olika kulturella, historiska och sociologiska sammanhang
- utveckla förmågan att analysera naturgivna och kulturellt konstruerade faktorer samt diskutera samspelet mellan dem.

Ett kompletterande mål för all utbildning inom det humanistiska området är att utveckla förmågan att använda svenska språket i tal och skrift.

3. Kursens innehåll

Delkurs 1: Miljöantropologi, 5 p

Kursen presenterar antropologins olika bidrag till studiet av mänskligt naturumgänge som ett kulturfenomen. Hit hör riktningar som kulturekologi, etnoekologi, etnobiologi, politisk ekologi och symbolisk ekologi.

Delkurs 2: Miljöhistoria: en global översikt, 5 p

Kursen ger en introduktion till historievetenskapernas och arkeologins bidrag till vår kunskap om människodrivna miljöförändringar över tid. Tonvikt läggs på sambandet mellan natursyn, försörjningsstrategier och ekologiska förändringar ur ett längre tidsperspektiv.

Delkurs 3: Miljöfrågornas sociologi, 5 p

Kursen behandlar sociologiska perspektiv på miljöproblematikens samhällsliga orsaker och konsekvenser. Hit hör frågor om livsstil och konsumtion, fördelningsfrågor, riskupplevelse, medias roll, kunskaps- och vetenskapssociologi samt miljörelsens olika riktningar.

Delkurs 4: Ekologisk ekonomi, 5 p

Kursen diskuterar olika förslag till hur vårt moderna ekonomiska system skulle kunna modifieras för att bli mera förenligt med de naturgivna förutsättningarna för vår försörjning. Förslag som diskuteras kommer från såväl neoklassisk miljöekonomi som från det tvärvetenskapliga forskningsfältet ekologisk ekonomi.

4. Undervisning och examination

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, gruppövningar, fältstudier, studiebesök, projekt och individuell handledning. Vissa undervisningsmoment är

obligatoriska. Examination sker i huvudsak genom skriftlig hemtentamen, men andra tentamensformer kan förekomma. Som betyg på slutförd kurs ges betyget Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

Förkunskaper: MKU 101 eller motsvarande.

6. Övriga anvisningar

För utförligare information hänvisas till kursens utbildningsbeskrivning. Kurser med gemensamt innehåll får tillgodoräknas i examen med det sammanlagda poängtal som kvarstår efter avdrag för det gemensamma innehållet. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

BILAGA 13

Kursplan för MKU 125 Miljö, kultur och utveckling (41-60), 20 poäng, kandidatkurs

fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2002-06-13

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen är en kandidatkurs och kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Utbildningen syftar till att

- ge en överblick över de globala miljö- och utvecklingsfrågornas kulturella, sociologiska, politiska och etiska dimensioner
- fördjupa helhetssynen på de mänskliga försörjningssystemens historia samt deras relation till globala ekonomiska och politiska processer

Ett kompletterande mål för all utbildning inom det humanistiska området är att utveckla förmågan att använda svenska språket i tal och skrift.

3. Kursens innehåll

Delkurs 1 och 2 har en *kulturteoretisk-etisk* eller en *politisk-sociologisk* inriktning. Valet av en kulturteoretisk-etisk inriktning innebär att tonvikten läggs vid sambanden mellan miljöfrågor å ena sidan, och frågor kring olika kunskapsformer, landskapsupplevelse, religion och genus å den andra. En politisk-sociologisk inriktning innebär en tonvikt på diskussioner kring hur de globala miljö- och utvecklingsfrågorna rymmer frågor om makt och ojämn resursfördelning. De två inriktningarna innehåller följande delkurser, av vilka den studerande väljer två à 5 poäng med samma inriktning.

I. Kulturteoretisk-etisk inriktning

Delkurs 1: Människan och landskapet, 5 p

Kursen diskuterar med hjälp av perspektiv från etnologi, kulturgeografi och arkeologi samspelet mellan människors upplevelse av landskapet, deras verksamhet i det och det reella landskapet betraktat som en fysisk omgivning.

Delkurs 2: Ekologi och religion, 5 p

Kursen behandlar naturupplevelsernas och miljöfrågornas kosmologiska och andliga dimensioner, som de återspeglas i såväl traditionella som nyare religiösa riktningar. Perspektiv hämtas framför allt från religionshistoria och religionsantropologi.

II. Politisk-sociologisk inriktning

Delkurs 1: Världssystemets framväxt och dynamik, 5 p

Kursen behandlar det globala ekonomiska systemets historia och teorier om dess grundläggande drag. Perspektiv hämtas framför allt från ekonomisk historia, utvecklingsstudier och antropologi.

Delkurs 2: Miljön som konfliktfaktor, 5 p

Kursen anlägger ett rättssociologiskt perspektiv på miljöfrågor som källor till konflikt mellan olika samhällsgrupper samt på olika institutioner och principer för miljörelaterad konfliktlösning.

Delkurs 3 Uppsats, 10 p

Kursen består av ett självständigt examensarbete byggt på litteratur- och/eller fältstudier.

4. Undervisning och examination

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, gruppövningar, fältstudier, studiebesök, projekt och individuell handledning. Vissa undervisningsmoment är obligatoriska. Examination sker i huvudsak genom hemtentamen, men andra tentamensformer kan förekomma. Uppsatsen redovisas på ett seminarium, och för godkänt resultat krävs även en utförd opposition på en annan kursdeltagares uppsats. Som betyg på slutförd kurs ges betyget Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

Förkunskaper: MKU 111 eller motsvarande.

6. Övriga anvisningar

För utförligare information hänvisas till kursens utbildningsbeskrivning. Kurser med gemensamt innehåll får tillgodoräknas i examen med det sammanlagda poängtal som kvarstår efter avdrag för det gemensamma innehållet. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

BILAGA 14

Kursplan för MKU 121 Miljö, kultur och utveckling (41-60), 20 poäng,

fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2002-06-13

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Utbildningen syftar till att

- ge en överblick över de globala miljö- och utvecklingsfrågornas kulturella, sociologiska, politiska och etiska dimensioner
- fördjupa helhetssynen på de mänskliga försörjningssystemens historia samt deras relation till globala ekonomiska och politiska processer

Ett kompletterande mål för all utbildning inom det humanistiska området är att utveckla förmågan att använda svenska språket i tal och skrift.

3. Kursens innehåll

Ett val görs mellan två separata kursblock motsvarande en *kulturteoretisk-etisk* respektive en *politisk-sociologisk* inriktning. Valet av en kulturteoretisk-etisk inriktning innebär att tonvikten läggs vid sambanden mellan miljöfrågor å ena sidan, och frågor kring olika kunskapsformer, landskapsupplevelse, religion och genus å den andra. En politisk-sociologisk inriktning innebär en tonvikt på diskussioner kring hur de globala miljö- och utvecklingsfrågorna rymmer frågor om makt och ojäm resursfördelning. De två inriktningarna innehåller följande delkurser, och den studerande väljer endera av inriktningarna:

I. Kulturteoretisk-etisk inriktning

Delkurs 1: Människan och landskapet, 5 p

Kursen diskuterar med hjälp av perspektiv från etnologi, kulturgeografi och arkeologi samspillet mellan människors upplevelse av landskapet, deras verksamhet i det och det reella landskapet betraktat som en fysisk omgivning.

Delkurs 2: Ekologi och religion, 5 p

Kursen behandlar naturupplevelsernas och miljöfrågornas kosmologiska och andliga dimensioner, som de återspeglas i såväl traditionella som nyare religiösa riktningar. Perspektiv hämtas framför allt från religionshistoria och religionsantropologi.

Delkurs 3: Miljö och genus, 5 p

Kursen diskuterar olika sätt på vilka genus har betydelse för miljöproblematiken, bland annat utifrån ekofeministisk teori. Särskild tonvikt läggs vid genusaspekter på miljöproblemens uppkomst, kunskapsteori och ojämnt fördelade konsekvenser.

Delkurs 4: Miljö och etik, 5 p

Kursen anlägger såväl teologiska som filosofiska perspektiv på miljöetik. Den presenterar olika tänkbara principer som vägledning vid miljöetiska överväganden.

II. Politisk-sociologisk inriktning

II. Politisk-sociologisk unriktning

Delkurs 1: Världssystemets framväxt och dynamik, 5 p

Kursen behandlar det globala ekonomiska systemets historia och teorier om dess grundläggande drag. Perspektiv hämtas framför allt från ekonomisk historia, utvecklingsstudier och antropologi.

Delkurs 2: Miljön som konfliktfaktor, 5 p

Kursen anlägger ett rättssociologiskt perspektiv på miljöfrågor som källor till konflikt mellan olika samhällsgrupper samt på olika institutioner och principer för miljörelaterad konfliktlösning.

Delkurs 3: Miljö och politik, 5 p

Kursen ger en introduktion till det statsvetenskapliga studiet av samhälleliga institutioner och regelsystem som tillämpas nationellt och internationellt vid miljöpolitiska förhandlingar.

Delkurs 4: Global miljö rättvisa, 5 p

Kursen ger en tvärvetenskaplig överblick över miljöproblematikens globala fördelningsaspekter. Bland teman som behandlas finns globalisering, risk, ekologiska fotavtryck, ojämnt utbyte och globala miljö- och rättviserörelser.

4. Undervisning och examination

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, gruppövningar, fältstudier, studiebesök, projekt och individuell handledning. Vissa undervisningsmoment är obligatoriska. Examination sker i huvudsak genom skriftlig hemtentamen, men andra tentamensformer kan förekomma. Som betyg på slutförd kurs ges betyget Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

Förkunskaper: MKU 111 eller motsvarande.

6. Övriga anvisningar

För utförligare information hänvisas till kursens utbildningsbeskrivning. Kurser med gemensamt innehåll får tillgodoräknas i examen med det sammanlagda poängtal som kvarstår efter avdrag för det gemensamma innehållet. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

BILAGA 15

Kursplan för MKU 131 Miljö, kultur och utveckling (61-80), 20 poäng, magisterkurs
fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2002-06-13.

1. Kursens placering i utbildningssystemet

Kursen är en magisterkurs och kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Kursens syfte är att ytterligare fördjupa en mångfacetterad, tvärvetenskaplig förståelse av bakgrunden till de globala miljö- och utvecklingsfrågorna. Kursen syftar dessutom till att utveckla förmågan att anlägga nya, kreativa perspektiv på dessa i ett självständigt arbete.

Ett kompletterande mål för all utbildning inom det humanistiska området är att utveckla förmågan att använda svenska språket i tal och skrift.

3. Kursens innehåll

Uppsats: 20 p. Kursen består av ett självständigt examensarbete byggt på litteratur- och/eller fältstudier.

4. Undervisning och examination

Undervisningen sker i form av seminarier, gruppövningar, fältstudier och individuell handledning. Vissa undervisningsmoment är obligatoriska. Uppsatsen redovisas på ett seminarium, och för godkänt resultat krävs även en utförd opposition på en annan kursdeltagares uppsats. Som betyg på slutförd kurs ges betyget Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

Förkunskaper: MKU 121 eller motsvarande.

6. Övriga anvisningar

För utförligare information hänvisas till kursens utbildningsbeskrivning. Upplysningar lämnas även av studievägledaren vid Humanekologiska avdelningen.

BILAGA 16

KURSPLAN för Humanekologi: Naturuppfattningar i tid och rum, 5 poäng HEK111

Studieplanen är fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2001-11-10

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Kursens syfte är att ge de studerande en allmän orientering i utomeuropeiska naturuppfattningar och i naturbegreppets västerländska idéhistoria.

3. Kursens innehåll

Kursen behandlar frågor kring hur synen på naturen varierar i olika kulturer och tidsepoker samt hur denna variation förhåller sig till skillnader i samhällsstruktur och försörjningssystem. Även själva föreställningen om en från människan separat "natur" diskuteras som kulturföreteelse.

4. Undervisning och examination

Undervisning ges i form av föreläsningar och gruppövningar. Examination sker vid slutet av varje delkurs och omfattar muntliga eller skriftliga arbetsuppgifter. Som betyg för genomgången kurs ges Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

Något krav på särskilda förkunskaper finns inte för tillträde till kursen.

6. Övriga anvisningar

Kurser med gemensamt innehåll får tillgodoräknas i examen med det sammanlagda poängtal som kvarstår efter avdrag för det gemensamma innehållet. Se förteckning som finns tillgänglig på avdelningen.

7. Kurslitteratur och andra läromedel

Se bilaga.

BILAGA 17

KURSPLAN för Humanekologi: Ekologiska och fysiska förutsättningar för mänsklig försörjning, HEK112, 5 poäng

Studieplanen är fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2001-11-10

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Kursens syfte är att ge de studerande en grundläggande orientering i ekologiska och fysiska principer av betydelse för mänskliga försörjningssystem.

3. Kursens innehåll

Kursen redogör för de ekologiska och fysiska sammanhang i vilka människan ingår och som anger de yttersta ramarna för mänsklig aktivitet och försörjning. Hit hör i första hand de levande systemens termodynamiska grundvillkor samt ekosystemens och biosfärens uppbyggnad och processer.

4. Undervisning och examination

Undervisning ges i form av föreläsningar och gruppövningar. Examination sker vid slutet av varje delkurs och omfattar muntliga eller skriftliga arbetsuppgifter. Som betyg för genomgången kurs ges Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

Något krav på särskilda förkunskaper finns inte för tillträde till kursen.

6. Övriga anvisningar

Kurser med gemensamt innehåll får tillgodoräknas i examen med det sammanlagda poängtal som kvarstår efter avdrag för det gemensamma innehållet. Se förteckning som finns tillgänglig på avdelningen.

7. Kurslitteratur och andra läromedel

Se bilaga.

BILAGA 18

KURSPLAN för Humanekologi: Icke-industriella försörjningsätt, 5 poäng HEK113

Studieplanen är fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2001-11-10

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Kursens syfte är att ge de studerande en genomgång och jämförelse av olika historiskt och etnografiskt dokumenterade typer av icke-industriella försörjningssystem.

3. Kursens innehåll

Kursen ger en orientering i hur människor i skilda kulturer, ekosystem och tidsepoker har utvecklat strategier för att livnära sig på olika typer av naturresurser. Detta inbegriper diskussion av olika försörjningsteknologier och deras kulturella, ekologiska och historiska sammanhang.

4. Undervisning och examination

Undervisning ges i form av föreläsningar och gruppövningar. Examination sker vid slutet av varje delkurs och omfattar muntliga eller skriftliga arbetsuppgifter. Som betyg för genomgången kurs ges Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

Något krav på särskilda förkunskaper finns inte för tillträde till kursen.

6. Övriga anvisningar

Kurser med gemensamt innehåll får tillgodoräknas i examen med det sammanlagda poängtal som kvarstår efter avdrag för det gemensamma innehållet. Se förteckning som finns tillgänglig på avdelningen.

7. Kurslitteratur och andra läromedel

Se bilaga.

BILAGA 19

KURSPLAN för Humanekologi: Industrisamhällets förutsättningar och begränsningar: perspektiv på ”hållbar utveckling”, 5 poäng, HEK114

Studieplanen är fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2001-11-10

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Kursens syfte är att ge de studerande redskap för en kritisk analys av industriproduktionens naturliga och samhälleliga förutsättningar och av dess problematiska konsekvenser för miljö- och utvecklingsproblematiken.

3. Kursens innehåll

Kursen uppmuntrar de studerande att utveckla nya insikter om de globala miljö- och utvecklingsfrågorna genom att diskutera ekonomisk tillväxt och teknologisk utveckling ur ett fördelningsperspektiv. En grundläggande frågeställning är själva sambandet mellan tillväxt inom en region och underutveckling och miljöförslitning inom en annan.

4. Undervisning och examination

Undervisning ges i form av föreläsningar och gruppövningar. Examination sker vid slutet av varje delkurs och omfattar muntliga eller skriftliga arbetsuppgifter. Som betyg för genomgången kurs ges Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

Något krav på särskilda förkunskaper finns inte för tillträde till kursen.

6. Övriga anvisningar

Kurser med gemensamt innehåll får tillgodoräknas i examen med det sammanlagda poängtal som kvarstår efter avdrag för det gemensamma innehållet. Se förteckning som finns tillgänglig på avdelningen.

7. Kurslitteratur och andra läromedel

Se bilaga.

BILAGA 20

KURSPLAN FÖR GLOBAL MILJÖRÄTTVISA HEK115 (1-5), 5 poäng

Studieplanen är fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2001-11-10

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Kursens mål är att ge en tvärvetenskaplig överblick över miljöproblematikens globala fördelningsaspekter. Kursen strävar efter att integrera kulturvetenskapliga, ekonomiska och ekologiska perspektiv för att så allsidigt som möjligt belysa temat.

3. Kursens innehåll

Kursen behandlar kulturella och institutionella förutsättningar för ekonomisk globalisering, den globaliserade ekonomins implikationer för ekologisk resurs- och riskfördelning, ekologiska fotavtryck av olika konsumtionsmönster, kultur- och diskursanalytiska belysningar av ojämna utbytesrelationer, miljö- och rättviserörelsernas globalisering samt institutionella ramverk för global miljöpolitik.

4. Undervisning och examination

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier. Examination sker genom hemtentamen. Kursen kan också ges via internet som distanskurs. Som betyg på slutförd kurs ges Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

Några krav på särskilda behörighetsvillkor finns inte för tillträde till kursen.

6. Övriga anvisningar

Kurser med gemensamt innehåll får tillgodoräknas i examen med det sammanlagda poängtal som kvarstår efter avdrag för det gemensamma innehållet. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

7. Kurslitteratur

Se den för läsåret aktuella litteraturlistan.

BILAGA 21

KURSPLAN FÖR HEK116

Humanekologi: Människans natur (1-5), fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2003-10-30

Human Ecology: Human Nature, (1-5)

7,5 ECTS credits

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Kursens mål är att ge en mångsidig, tvärvetenskaplig överblick över aktuell debatt och frågor rörande människans natur. Den studerande skall efter genomgången kurs ha lärt sig att integrera kulturvetenskapliga, idéhistoriska och biologiska perspektiv för att så allsidigt som möjligt belysa temat.

Ett kompletterande mål för all utbildning inom det humanistiska området är att utveckla förmågan att korrekt använda svenska språket i tal och skrift.

3. Kursens innehåll

Kursen behandlar det kontroversiella och ständigt aktuella ämnet ”människans natur”, dvs. i vilken utsträckning mänskligt agerande har en biologisk eller kulturell grund samt hur detta har diskuterats av naturvetenskapligt eller kultur- och samhällsvetenskapligt orienterade forskare och debattörer.

4. Undervisning och examination

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, gruppövningar och studiebesök. Samtliga undervisningsmoment är obligatoriska med undantag av föreläsningar. Examination sker genom skriftliga inlämningsuppgifter. På slutförd kurs ges något av betygen Godkänd eller Väl godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

Några krav på särskilda behörighetsvillkor finns inte för tillträde till kursen.

6. Kurslitteratur

Se den för terminen aktuella litteraturlistan.

7. Övriga anvisningar

Poängantal för kursinnehåll som helt eller delvis är gemensam med en annan kurs får endast tillgodoräknas en gång i examen. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

BILAGA 22

KURSPLAN FÖR HTX 050

Etnobiologi (1-5), fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2003-10-30

Ethnobiology

7,5 ECTS credits

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Kursens mål är att presentera det etnobiologiska forskningsfältet med dess kognitiva, kosmologiska, folkloristiska och utnyttjandemässiga aspekter. Den studerande skall efter genomgången kurs ha lärt sig integrera kulturvetenskapliga och biologiska perspektiv för att så allsidigt som möjligt belysa frågor rörande folklig kunskap ("indigenous knowledge") om växter och djur.

Ett kompletterande mål för all utbildning inom det humanistiska området är att utveckla förmågan att korrekt använda svenska språket i tal och skrift.

3. Kursens innehåll

Kursen behandlar såväl etnobiologiskt material från Sverige (särskilt i äldre tid) som antropologiskt material från andra kulturer i tid och rum. En grundläggande bild ges av vad etnobiologi är och vilken betydelse dess forskningsinriktningar kan få för exempelvis tvärkulturell förståelse och frågeställningar rörande förhållandet mellan kultur, biologisk mångfald och hållbar utveckling.

4. Undervisning och examination

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, gruppövningar, studiebesök och exkursioner. Samtliga undervisningsmoment är obligatoriska med undantag av föreläsningar. Examination sker genom skriftliga inlämningsuppgifter. På slutförd kurs ges betyget Godkänd.

5. Särskilda behörighetsvillkor

Några krav på särskilda behörighetsvillkor finns inte för tillträde till kursen.

6. Kurslitteratur

Se den för terminen aktuella litteraturlistan

7. Övriga anvisningar

Poängantal för kursinnehåll som helt eller delvis är gemensam med en annan kurs får endast tillgodoräknas en gång i examen. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

BILAGA 23

KURSPLAN FÖR HTX 070, Etnobiologi (1-10), fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2005-11-10

15 ECTS credits

1. Kursens inplacering i utbildningssystemet

Kursen kan ingå i kandidat- och magisterexamen. Den kan efter beslut i vederbörande instans ingå i andra utbildningar. För övrigt hänvisas till för terminen gällande kurskatalog.

2. Kursens mål

Kursens mål är att presentera det etnobiologiska forskningsfältet med dess kognitiva, kosmologiska, folkloristiska och utnyttjandemässiga aspekter. Den studerande skall efter genomgången kurs ha lärt sig integrera kulturvetenskapliga och biologiska perspektiv för att så allsidigt som möjligt belysa frågor rörande folklig kunskap ("indigenous knowledge") om växter och djur.

För all utbildning inom området Humaniora och Teologi är ett kompletterande mål att den studerande skall uppnå god förmåga i språkbehandlingen vad gäller såväl skriftlig som muntlig presentation.

3. Kursens innehåll

Kursen behandlar såväl etnobiologiskt material från Sverige (särskilt i äldre tid) som antropologiskt material från andra kulturer i tid och rum. En grundläggande bild ges av vad etnobiologi är och vilken betydelse dess forskningsinriktningar kan få för exempelvis tvärkulturell förståelse och frågeställningar rörande förhållandet mellan kultur, biologisk mångfald och hållbar utveckling.

4. Undervisning och examination

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, gruppövningar, studiebesök och exkursioner. Närvaro vid seminarier, gruppövningar, studiebesök och exkursioner är obligatorisk. Obligatoriska föreläsningar kan förekomma. Examination sker genom skriftliga inlämningsuppgifter. På slutförd kurs ges något av betygen Godkänd eller Väl godkänd.

5. Kurslitteratur och övriga läromedel

För lista över litteratur och övriga läromedel, se bilaga.

6. Särskilda behörighetsvillkor

Några krav på särskilda behörighetsvillkor finns inte för tillträde till kursen.

7. Övriga anvisningar

Poängantal för kursinnehåll som helt eller delvis är gemensam med en annan kurs får endast tillgodoräknas en gång i examen. Se förteckning som finns tillgänglig på institutionen.

BILAGA 24

Syllabus

GLO103 Global Environmental Justice, 5 credits (7,5 ECTS credits)

Syllabus approved by the Board of the History-Philosophy Section of the Faculty of Humanities at Lund University on 2004–04–01.

1. Language of instruction

The language of instruction is English.

2. Level of the course

Undergraduate. Credits gained in this course may be applied toward the Swedish “Fil.kand.” Degree.

3. Aims

The aim of the course is to provide a transdisciplinary introduction to the study of how environmental problems are globally distributed. The ambition is to integrate cultural, political, economic, and ecological perspectives in order to illuminate the topic as fully as possible.

4. Course description

The course offers introductory discussions of a series of relevant themes such as the conditions and environmental implications of economic globalization; world system analysis and ecologically unequal exchange; global flows of natural resources and displacements of environmental risks; the ecological footprints of “developed” in “developing” nations; political ecology and environmental justice movements, and other related topics. Theoretical discussions are illustrated through empirical case studies from various parts of the world.

5. Reading list

For a preliminary reading list, see the Appendix.

6. Instruction and evaluation

Instruction is given through lectures and seminars. Students are expected to participate actively in seminars and during lectures. Attendance is mandatory in group discussions and seminars, but not lectures. Evaluation of students will be through written assignments. The following grades will be awarded upon successful completion of the course: Pass [*godkänd*], and high pass [*väl godkänd*].

7. Prerequisites

There are no special requirements.

8. Further information

Human Ecology Division
Finnigatan 16
223 62 LUND
Phone 046 – 222 3696
Fax 046 – 222 3695
e-mail : studievagledare@humecol.lu.se
Internet: <http://www.humecol.lu.se>

BILAGA 25

Kurslitteratur, vårterminen 2004

MKU101, Miljö, kultur och utveckling, 1-20 p., och HEK 221, Humanekologi, 1-20 p., inkl. de fristående kurserna HEK111-114 och HEK151-154

MKU101:1/HEK221:1/HEK111/HEK151 Naturuppfattningar i tid och rum, 5 p.

Merchant, C. 1994. *Naturens död*. Symposium.

Wall, D. 1994. *Green History: A Reader in Environmental Literature*. London & New York: Routledge.

Worster, D. 1996. *De ekologiska idéernas historia*. SNS Förlag.

Kompendium

Ferry, L. 1997. *Den nya ekologiska ordningen*. Förord: humanismen som parentes, s. 9-30. Göteborg: Daidalos.

Hornborg, A. 1998. En ekologisk revolution?: Det moderna utmanat. *Tvärsnitt* 1998(2): 65-71.

Nasr, S.H. 1993. Sacred Science and the Environmental Crisis: An Islamic Perspective. Ur *The Need for a Sacred Science*, s. 129-147. Curzon Press.

Suzuki, D. & Knudtson, P. 1992. *Wisdom of the Elders: Sacred Native Stories of Nature*, s. xvii-xliv och 3-22. Bantam Books.

Vecsey, C. 1980. American Indian Environmental Religions. Ur C. Vecsey & R.W. Venables (red.), *American Indian Environments*, s. 1-37, 175-184. Syracuse University Press.

White, Jr., L. 1967. The Historical Roots of Our Ecologic Crisis. *Science*, 155: 1203-1207.

MKU101:2/HEK221:2/HEK112/HEK152 Ekologiska och fysiska förutsättningar för mänsklig försörjning, 5 p.

Diamond, J. 2001. *Vete, vapen och virus*. Stockholm: Norstedts/ePan. (Som alternativ kan användas tidigare/senare svensk upplaga, eller den engelska versionen *Guns, Germs and Steel*.)

Gräslund, B. 2001. *De första stegen: Urmänniskan och hennes värld*. Stockholm: Atlantis.

Miller, G. T. 2003. *Living in the Environment: Principles, Connections, and Solutions*. Thomson Learning. (13:e uppl. 2003/2004. Vi rekommenderar att senaste upplagan används. Även äldre uppl. Kan användas, men helst ej äldre än 10:e.)

Kompendium

Inget kompendiematerial ingår.

MKU101:3/HEK221:3/HEK113/HEK153 Icke-industriella försörjningsätt, 5 p.

Asplund, J. 1991. *Essä om Gemeinschaft och Gesellschaft*. Göteborg: Korpen.

- Bates, D.G. 2001. *Human Adaptive Strategies: Ecology, Culture and Politics*. Boston: Allyn & Bacon.
- Beach, H. 2001. *A Year in Lapland: Guest of the Reindeer Herders*. University of Washington Press.
- Emanuelsson, U., Bergendorff, C., Billquist, M., Carlsson, B., Lewan, N. 2002. *Det skånska kulturlandskapet*. Lund: Naturskyddsföreningen i Skåne. Denna bok kan köpas billigast direkt från Naturskyddsföreningen i Skåne, vars kansli har adress Bjelkegatan 4 B, 222 20 Lund. Tel 046 – 13 96 70, fax 046 – 14 91 14. Email: kansli.skane@snf.se

Kompendium

- Balicki, A. 1968. The Netslik Eskimos: Adaptive Processes. Ur R.B. Lee & I. Denvors (red.), *Man the Hunter*, s.78-82. New York: Aldine de Gruyter.
- Conklin, H.C. 1969. An Ethnoecological Approach to Shifting Agriculture. Ur A.P. Vayda (red.), *Environment and Cultural Behaviour*, s. 221-233. Natural History Press.
- Frykman, J. 1991. Bröstmjölknings i byahemmet: Kvinnovärld och fruktan för förgöring. Ur *Folketro i Skåne*, s. 20-39. Skånes Hembyggsförbunds Årsbok 1991.
- Gooch, P. 1998. Behind the Veil. Kap. 6 ur P. Gooch, *At the Tail of the Buffalo: Van Guijar Pastoralists Between the Forest and the World Arena*, s. 164-212. Sociologiska inst., Lund.
- Gooch, P. 2001. Experimentell agrarhistoria på Kulturens Östarp. Ur *Friluftsmuseet*, s. 78-87. Kulturens årsbok 2001.
- Goodale, J.C. 1992. Gender, Sexuality and Marriage: A Kaulong Model of Nature and Culture. Ur C. MacCormack & M. Strathern (red.), *Nature, Culture and Gender*, s. 119-142. Cambridge University Press.
- Hvarfner, H. 1966. Life in the Fells Ransaren in Vilhelmina. Ur S. Janson & H. Hvarfner (red.), *Ancient Hunters and Settlements in the Mountains of Sweden*, s. 78-86. Riksantikvarieämbetet.
- Lee, R.B. 1968. What Hunters do for a Living, or, How to Make Out on Scarce Resources. Ur R.B. Lee & I. Denvors (red.), *Man the Hunter*, s. 30-48. New York: Aldine de Gruyter.
- Sahlins, M. 1972 (el. senare uppl.). The Original Affluent Society. Ur *Stone Age Economics*. Chicago: Aldine-Atherton, Inc. (Ev. kan svensk övers. användas.)
- Slocum, S. 1996. Woman the Gatherer: Male Bias in Anthropology. Ur R.J. McGee & R.L. Warms (red.), *Anthropological Theory: An Introductory History*, s. 393-401. Mountain View, Ca.: Mayfield.
- Suttles, W. 1968. Coping with Abundance: Subsistence on the Northwest Coast. Ur R.B. Lee & I. Denvors (red.), *Man the Hunter*, s.56-68. New York: Aldine de Gruyter.

MKU101:4/HEK221:4/HEK114/HEK154

Industrisamhällets förutsättningar och begränsningar: perspektiv på "hållbar utveckling", 5 p.

- Latouche, S. 1993. *In the Wake of the Affluent Society*. Zed Books.
- Norgaard, R. B. 1994. *Development Betrayed: The End of Progress and a Co-Evolutionary Revisioning of the Future*. Routledge.
- Radetzki, M. 2001. *Den gröna myten: Ekonomisk tillväxt och miljöns kvalitet*. Stockholm: SNS Förlag.

Wackernagel, M. & Rees, W. 1996. *Our Ecological Footprint: Reducing Human Impact on the Earth*. New Society Publishers.

Kompendium

Dasmann, R.F. 1988. Towards a Biosphere Consciousness. Ur D. Worster (red.), *The Ends of the Earth*, s. 277-288. Cambridge University Press.

Hornborg, A. 1994. Humanekologi som överlevnadsforskning. *Humanekologi*, 13: s. 49-57.

Sachs, W. 1993. Global Ecology and the Shadow of "Development". Ur W. Sachs (red.), *Global Ecology: A New Arena of Political Conflict*, s. 3-21. Zed Books.

Wilkinson, R.G. 1988. The English Industrial Revolution. Ur D. Worster (red.), *The Ends of the Earth*, s. 80-99, 277-288. Cambridge University Press.

World Commission on Environment and Development, 1988. *Vår gemensamma framtid*, s. 82-107. Prisma/Tiden. (Eng. original, 1987, *Our Common Future*. Oxford).

HEK212, Humanekologi, 21-40 p.

HEK212:1/MKU121 II:1

Världssystemets framväxt och dynamik, 5 p.

Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AltaMira/Rowman & Littlefield.

Kurlansky, M. 1999/2000. *Torsk: En biografi om fisken som förändrade världen*. Stockholm: Ordfront. (Finns i billig pocketutgåva.)

Malm, T. 2003. *De svarta pärlornas ö: Tahiti i centrum och periferi*. Lund: Arkiv förlag.

Shannon, T.S. 1996. *An Introduction to the World System Perspective*. Westview Press.

Wolf, E. 1982. *Europe and the People Without History*. University of California Press

Kompendium

Frank, A.G. 1966. The Development of Underdevelopment. *Monthly Review*, 18:17-31.

Wallerstein, I.M. 1974. The Rise and Future Demise of the World Capitalist System: Concepts for Comparative Analysis. *Comparative Studies in Society and History*, 16:387-415.

HEK212:2

Rationalitet, modernitet och makt: civilisationskritiska perspektiv, 5 p.

Appleyard, B. 1993/94. *Understanding the Present: Science and the Soul of Modern Man*. Finns i två utgåvor: Anchor Books/Doubleday (USA), 1994 och PAN Books Ltd., 1993.

Giddens, A. 1996. *Modernitetens följder*. Lund: Studentlitteratur.

Rifkin, J. 2001. *The Age of Access: How the Shift from Ownership to Access is Transforming Modern Life*. Penguin.

Talbott, S.L. 1995. *The Future Does Not Compute*. Kan laddas ner gratis från: <http://www.praxagora.com/stevet/fdnc/index.html>

Kompendium

Beronius, M. 1986. *Den disciplinära maktens organisering*. S. 12-32, 146-165 (kap. 1 och 8).

Arkiv avhandlingsserie.

Dennett, D.C. 1986. Information, Technology and the Virtues of Ignorance. *Daedalus: J. of the Amer. Acad. Of Arts and Sciences*, 115 (3): 135-53.

HEK212:3/MKU111:3

Miljörelsens idéer och sociologi /Miljöfrågornas sociologi, 5 p.

Boström, M. 2001. *Miljörelsens mångfald*. Lund: Arkiv förlag.

Braidotti, R. et al. 1994 (el. senare uppl.). *Women, the Environment and Sustainable Development: Towards a Theoretical Synthesis*. Zed Books.

Guha, R. & Martinez-Alier, J. 1997. *Varieties of Environmentalism*. Earthscan.

Hajer, M. 1992. *The Politics of Environmental Discourse: Ecological Modernization and the Policy Process*. Oxford. (Urval ca. 100 s.)

Lindén, A.-L. 2001. *Allmänhetens miljöpåverkan – energi, mat, resor och socialt liv*. Stockholm: Carlssons.

Kompendium

Bramwell, A. 1989. *Ecology in the 20th Century*, s. 3-36, 39-63, 161-174. Yale University Press.

HEK212:4/MKU111:4

Ekologisk ekonomi: illusioner och möjligheter, 5 p.

Azar, C. et al. 2002. *Decoupling – Past Trends and Prospects for the Future*. Regeringskansliet. (Utdelas.)

Hermele, K. 2000. *Ekonomerna, tillväxten och miljön*. Carlssons.

Hermele, K. 2002. *Vad kostar framtiden? Globaliseringen, miljön och Sverige*. Ordfront.

Gröna nyckeltal, SOU 1999:127, Betänkande från Miljövärdsberedningen. (Utdelas.)

Miljömålen. Naturvårdsverket. (Utdelas.)

Strategi för kretsloppsanpassade material och varor, Kretsloppsdelegationens rapport 1997:14. (Utdelas. I första hand ska de två första delarna läsas.)

De Vylder, S., Axelson Nycander, G. & Laanatz, M. *The Least Developed Countries and World Trade*. Sida Studies no. 5. Beställes gratis från Sida, tel 08 – 698 55 80, även via www.sida.se

Kompendium

Att söka kostnadseffektiva lösningar inom klimatområdet. SOU 1999:111.

Axelsson, S. 1996. Skatteväxling. Ur Bergström m.fl., *Hållbar ekonomi*. Utbildningsradion.

Daly, H. 1992. *Steady-state Economics*. Earthscan. Kapitel 9, 11 och 13 (s. 180-194, 211-223, 240-260).

En hållbar tillväxt. *Långtidsutredningen 1999/2000*, kapitel 5, s. 117-147. SOU 2000:7.

Hollander, E. 1998. *Måste det förbli segt?: Om kravformares roll för miljöteknik*. GRI.

Lundqvist, L.J. 2000. Capacity-Building or Social Construction?: Explaining Sweden's Shift towards Ecological Modernization. *Geoforum*, vol. 31.

Naturvårdsverket: Yttrande över betänkandet Långtidsutredningen 1999/2000 (SOU 2000:7).

Sjödén, C. 1995. Finns det någon ny utopi i sikte? *Psykisk hälsa*, nr. 4.

Skillius, Å. 2001. Etiska fonder – en introduktion. *Folksam* 2001 (10 s.)

Statistiska centralbyrån, 2002. Grön skatteväxling. (4 s.)
Sundquist, G. 1990. *Varför är miljöforskarna oense?* Centrum för tvärvetenskap, Göteborgs universitet.

Obs! Följande innehåll i kompendiet används endast vt när HEK212:4 och MKU111:4 samkörs (dvs. när B-kursen i MKU ges):

Agrawal, A. 2002. Common Resources and Institutional Sustainability. Ur E. Ostrom et al. (red.), *The Drama of the Commons*. Washington, DC: National Academy Press. s. 41-72.
Munasinghie, M. 1995. Implementing Sustainable Development: The Role of Environmental Economics. Paper presented at the Beijer Conference, Stockholm. s. 1-25.
Prakash, S. 1997. Poverty and Environmental Linkages in Mountains and Uplands: Reflections on the 'Poverty Trap' Thesis. CREED Working paper, No. 12, s. 1-29.

MKU111, Miljö, kultur och utveckling, 21-40 p. (ges endast vt)

MKU111:1

Miljöantropologi, 5 p.

Samkörs med HEK224:1 Ekologisk antropologi (se nedan)

MKU111:2

Miljöhistoria: en global översikt, 5 p.

Samkörs med HEK224:2 Miljöhistoriska fallstudier (se nedan)

MKU111:3

Miljöfrågornas sociologi, 5 p.

Samkörs med HEK212:3 Miljörörelsens idéer och sociologi (se ovan)

MKU111:4

Ekologisk ekonomi: illusioner och möjligheter, 5 p.

Samkörs med HEK212:4 (se ovan)

HEK233, Humanekologi, 41-60 p. (ges endast ht)

HEK233:1/MKU121 I:2

Ekologi och religion, 5 p.

Andersson, E.N. 1996. *Ecologies of the Heart*. Oxford University Press.
Barnhill, D.L. & Gottlieb, R.S. (red.) 2001. *Deep Ecology and World Religions: New Essays on Sacred Ground*. Albany, N.Y.: State University of New York Press.
Callicott, J.B. 1994. *Earth's Insights: A Survey of Ecological Ethics from the Mediterranean Basin to the Australian Outback*. University of California Press.
Evernden, N. 1985. *A Natural Alien*. University of Toronto Press. (Sv. övers. 1987, *Främling i naturen*. Pomona.)

Kompendium

Bookchin, M. 1987. Social Ecology versus Deep Ecology: A Challenge for the Ecology

- Movement. *Green Perspectives*, No. 4-5, 1987, s. 1-23.
- Cort, J.E. 2002. Green Jainism? Notes and Queries toward a Possible Jain Environmental Ethic. Ur C.K. Chapple (red.), *Jainism and Ecology*, s. 63-94. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Harris, I. 1997. Buddhism and the Discourse of Environmental Concern: Some Methodological Problems Considered. Ur M.E. Tucker & D.R. Williams (red.), *Buddhism and Ecology: The Interconnection of Dharma and Deeds*, s. 377-402. Harvard: Harvard University Press.
- Heiner, G. 1995. En ny global etikk? Ur L. Östnor (red.), *Mange religioner – en etikk?* s. 215-236. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hornborg, A. 1994. Environmentalism, Ethnicity and Sacred Places: Reflections on Modernity, Discourse and Power. *Canadian Review of Sociology and Anthropology*, 31: 245-267.
- Naess, A. 1981. *Miljökrisen och den djupa ekologiska rörelsen*. Ur A. Naess, *Ekologi, samhälle och livsstil*, s. 17-27. LTs förlag.
- Ouis, S.P. 1998. Towards an Islamic Ecocosmology. *Islamica*, Vol. 2, No. 4:19-32.
- Pedersen, K.P. 2000. Environmental Ethics in Interreligious Perspective. Ur S. Twiss, S.B. & B. Grelle (red.), *Explorations in Global Ethics: Comparative Religious Ethics and Interreligious Dialogue*, s. 253-290. Boulder, Colorado: Westview Press.

HEK233:2

Humanekologiska metodfrågor, 5 p.

- Alvesson, M. & Sköldberg, K. 1994. *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Studentlitteratur.
- Kaijer, L. & Öhlander, M. 1999. *Etnologiskt fältarbete*. Studentlitteratur.
- Nyberg Sörensen, N. (red.) 1999. *Vejen til viden: Nye metoder i feltbaseret udviklingsforskning*. Specialnummer av *Den Ny Verden* 1991:3.
- Wadsworth & Treweek, 1999. *Geographical Information Systems for Ecology: An Introduction*. Longman.

Kompendium

- Lundin, S. & Åkesson, L. 1999. GenEtnologi: Om tvärvetenskapens vedermödor och belöningar. *Kulturella perspektiv*.
- Mikkelsen, B. 1995. *Methods for Development Work and Research: A Guide for Practitioners*. Kap. 3-4, s. 61-116. New Delhi, Thousand Oaks & London: Sage.
- Steiner, D. 1993. Human Ecology as Transdisciplinary Science, and Science as Part of Human Ecology. Ur D. Steiner & M. Nauser (red.), *Human Ecology: Fragments of Anti-Fragmentary Views of the World*, s. 47-76. Routledge.
- OBS! Viss utdelning av ytterligare texter kan ske under kursen.*

MKU121/125, Miljö, kultur och utveckling, 41-60 p. (ges endast ht)

- I. Kulturteoretisk-etisk inriktning** (ges ej HT 03)
- II. Politisk-sociologisk inriktning**

MKU121 I:1/MKU125 I:1 Människan och landskapet

MKU121 I:2/MKU125 I:2
Ekologi och religion, 5 p.
Samkörs med HEK233:1 (*se ovan*)

MKU121 I:3
Miljö och genus, 5 p.

MKU121 I:4
Miljö och etik, 5 p.

MKU121 II:1/MKU125 II:1
Världssystemets framväxt och dynamik, 5 p.
Samkörs med HEK212:1 (*se ovan*)

MKU121 II:2/MKU125 II:2
Miljön som konfliktfaktor, 5 p.

Baier, M. 2003. *Norm och rättsregel*. Lund: Sociologiska institutionen. ISBN 91-7267-144-0.
(Säljes på Sociologiska institutionens vaktmästeri, Paradisgatan 5, Hus G.)
Hydén, H. 2001. *Rättsregler*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-01668-9.
Rubensson, S. 2002. *Miljöbalken: Den nya miljörätten*. Stockholm: Norstedts juridik. ISBN 91-39-10546-6.

Kompendium (säljes på Sociologiska institutionens vaktmästeri, Paradisgatan 5, Hus G):
Hydén, H. (red.) 1998. Rättssociologiska perspektiv på hållbar utveckling. (Urval av artiklar.)
Lund: Sociologiska institutionen.
Hydén, H. 2003. Normativa tendenser på miljöområdet. Ur: *Samhällsvetenskapliga perspektiv på miljö och hållbar utveckling – ur ett Lundaperspektiv*. (Under utgivning.)

MKU121 II:3
Miljö och politik, 5 p.

Carter, N. 2001. *The Politics of the Environment: Ideas, Activism, Policy*. Cambridge University Press.

Kompendium
Ca. 350 s. + material som studenterna själva tar fram.

MKU121 II:4
Global miljö rättvisa, 5 p.
Samkörs med HEK115 (*se nedan*)

HEK224, Humanekologi, 61-80 poäng (ges endast vt)

HEK224:1/MKU111:1
Ekologisk antropologi/Miljöantropologi, 5 poäng

Crumley, C.L. (red.) 2001. *New Directions in Anthropology and Environment*. Walnut Creek,

CA.: Altamira Press.

Descola, P. & Pálsson, G. (red.) 1996. *Nature and Society: Anthropological Perspectives*. Routledge.

Townsend, P.K. 2000. *Environmental Anthropology: From Pigs to Policies*. Prospect Heights, Ill.: Waveland Press, Inc.

Kompendium

Bateson, G. 1988. *Ande och natur – en nödvändig enhet*, s. 131-182. Symposium.

Friedman, J. 1979. Hegelian Ecology: Between Rousseau and the World Spirit. Ur P.C. Burnham & R.F. Ellen (red.), *Social and Ecological Systems*. Academic Press. s. 253-270.

Hornborg, A. 2001. Ecological Embeddedness and Personhood: Have We Always Been Capitalists? Ur E. Messer & M. Lambek (red.), *Ecology and the Sacred: Engaging the Anthropology of Roy A. Rappaport*. Ann Arbor: The University of Michigan Press. s. 88-98.

Ingold, T. 2000. *The Perception of the Environment*. Kap. 3 (s. 40-60): Hunting and Gathering as Ways of Perceiving the Environment. Kap. 12 (s. 209-218): Globes and Spheres: The Topology of Environmentalism. Routledge.

Malm, T. 1999. Linnaeus among the Tongans. Ur *Shell Age Economics* (Dept. of Sociology, Lund). Ca.25 s.

Malm, T. 2001. The Tragedy of the Commoners: The Decline of the Customary Marine Tenure System of Tonga. *SPC Traditional Marine Resource Management and Knowledge Bulletin*, No. 13, s. 3-13.

Rappaport, R.A. 1994. Humanity's Evolution and Anthropology's Future. Ur R. Borofsky (red.), *Assessing Cultural Anthropology*. McGraw-Hill, Inc. s. 153-167.

Wilson, D.J. 1999. *Indigenous South Americans of the Past and Present: An Ecological Perspective*. Westview Press, s. 168-250. (Amazonian Villages and Chiefdoms.)

HEK224:2/MKU111:2

Miljöhistoriska fallstudier/Miljöhistoria: en global översikt, 5 poäng

Eliasson, P. & Lisberg Jensen, E. (red.) 2000. *Naturens nytta, från Linné till det moderna samhället*. Historiska media, Lagerbringsbiblioteket.

McNeill, J. 2000. *Something New Under the Sun: An Environmental History of the Twentieth Century*. Penguin Books.

Redman, C.L. 1999. *Human Impact on Ancient Environments*. Tucson: University of Arizona Press.

De Vries, B. & Gouldblom, J. 2003. *Mappae Mundi: Humans and their Habitat in Long-Term Socio-Ecological Perspective*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Kompendium:

Inget kompendiematerial ingår.

Övriga fristående kurser

HEK115/HEK155

Global miljö rättvisa, 5 poäng

Hampson, F.O. & Reppy, J. (red.) 1996. *Earthly Goods: Environmental Change and*

Social Justice. Cornell University Press.

Johnston, B.R. (red.) 1994 el. senare (2002). *Who Pays the Price?: The Sociocultural Context of Environmental Crisis*.

Svenska Naturskyddsforeningen, 2000. *Hur många svenskar tål världen? Miljöeffekter i Syd av svensk konsumtion*. Kan laddas ner gratis från:

<http://www.snf.se/verksamhet/internationellt/handel-hur-manga-svenskar.htm>

WWF et al. 2002. *Living Planet Report 2002*. Gland, Schweiz: WWF. Kan laddas ner gratis från: <http://www.wwf-uk.org/filelibrary/pdf/livingplanet2002.pdf>

Kompendium

Bunker, S. 1985. *Underdeveloping the Amazon: Extraction, Unequal Exchange, and the Failure of the Modern State*. University of Chicago Press. s. 20-57.

Cohen, J.E. 1995. *How Many People Can the Earth Support?* New York & London: W.W. Norton & Co. s. 46-56, 76-88, 314-328.

Harvey, D. 1996. *Justice, Nature, and the Geography of Difference*. Blackwell. s. 366-402.

Hermele, K. 2002. Världens bästa vara. *Ordfront Magasin*, nr. 1-2/02.

Hornborg, A. 2002. Tillväxt och teknikutveckling som ymnighetshorn eller nollsummespel. Ur J. Hedrén (red.), *Naturen som brytpunkt: Om miljöfrågans mystifieringar, konflikter och motsägelser*, 24 s. Symposion.

Kaul, I., Grunberg, I. & Stern, M.A. (red.) 1999. *Global Public Goods: International Cooperation in the 21st Century*. UNDP(Oxford University Press. s. XIX-XXXVIII, 2-19, 88-115, 192-219.

Kaul, I., Conceicao, P., Le Goulven, K. & Mendoza, R.U. (red.) 2003. *Providing Global Public Goods: Managing Globalization*. UNDP/Oxford University Press. s. 152-179, 532-555.

Low, N. & Gleeson, B. 1998. *Justice, Society and Nature; An Exploration of Political Ecology*. Routledge. s. 102-132.

Milton, K. 1996. *Environmentalism and Cultural Theory: Exploring the Role of Anthropology in Environmental Discourse*. Routledge. s. 172-212.

Summers, L.H. 1991. The Lawrence Summers Memo. The Whirled Bank Group. 1 s.

Världskommissionen för miljö och utveckling (WCED), 1988. *Vår gemensamma framtid*. Prisma/Tiden. s. 41-56.

HEK116

Människans natur, 5 poäng

Richards, Janet Radcliffe, 2000. *Human Nature after Darwin: A Philosophical Introduction*. Routledge.

Ridley, M. 1994 (nyutgåva 2003). *The Red Queen: Sex and the Evolution of Human Nature*. Perennial.

Rose, H. & Rose, S. (red.) 2001. *Alas, poor Darwin: Arguments Against Evolutionary Psychology*. Vintage.

BILAGA 26

Kurslitteratur, höstterminen 2004

HEK 241, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, I 1-20 p., inkl. de fristående kurserna HEK111-114 och HEK151-154

HEK241:1/HEK111/HEK151

Naturuppfattningar i tid och rum, 5 p.

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Asma, S.T. 2003. *Stuffed Animals and Pickled Heads: The Culture and Evolution of Natural History Museums*. Oxford University Press.

Merchant, C. 1994. *Naturens död*. Symposium.

Wall, D. 1994. *Green History: A Reader in Environmental Literature*. London & New York: Routledge.

Worster, D. 1996. *De ekologiska idéernas historia*. SNS Förlag.

Kompendium:

Ferry, L. 1997. *Den nya ekologiska ordningen*. Förord: humanismen som parentes, s. 9-30. Göteborg: Daidalos.

Hornborg, A. 1998. En ekologisk revolution?: Det moderna utmanat. *Tvärsnitt* 1998(2): 65-71.

Nasr, S.H. 1993. Sacred Science and the Environmental Crisis: An Islamic Perspective. Ur *The Need for a Sacred Science*, s. 129-147. Curzon Press.

Vecsey, C. 1980. American Indian Environmental Religions. Ur C. Vecsey & R.W. Venables (red.), *American Indian Environments*, s. 1-37, 175-184. Syracuse University Press.

Suzuki, D. & Knudtson, P. 1992. *Wisdom of the Elders: Sacred Native Stories of Nature*, s. xvii-xliv och 3-22. Bantam Books.

Litteratur som finns i "ELIN":

Luke, T.W. 2002. Deep Ecology: Living as if Nature Mattered. *Organization & Environment*, 2002, Issue 2, s. 178-186.

White, Jr., L. 1967. The Historical Roots of our Ecological Crisis. *Science*, 155: 1203-1207.

Övrigt material:

Inget övrigt material ingår.

HEK241:2/HEK112/HEK152

Ekologiska och fysiska förutsättningar för mänsklig försörjning, 5 p.

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Diamond, J. 2001. *Vete, vapen och virus*. Stockholm: Norstedts/ePan. (Som alternativ kan användas tidigare/senare svensk upplaga, eller den engelska versionen *Guns, Germs and Steel*.)

Djurfeldt, G. 2001. *Mera mat: Att brödföda en växande befolkning*. Lund: Arkiv förlag.

Emmanuelsson, U., Bergendorff, C., Billquist, M., Carlsson, B., Lewan, N. 2002. *Det skånska kulturlandskapet*. Lund: Naturskyddsföreningen i Skåne. Del IV används som

- bredvidläsning i samband med exkursion/grupparbete. (På HEK 152 endast frivillig bredvidläsning.) Denna bok kan köpas billigast från naturskyddsföreningen i Skåne, vars kansli har adress Bjelkegatan 4 B, 222 20 Lund. Tel 046 – 13 96 70, fax 046 – 14 91 14. Email: kansli.skane@snf.se
- Kurlansky, M. 1999/2000. *Torsk: En biografi om fisken som förändrade världen*. Stockholm: Ordfront.
- Miller, G. T. 2003. *Living in the Environment: Principles, Connections, and Solutions*. Thomson Learning. (13:e uppl. 2003/2004. Vi rekommenderar att senaste upplagan används. Även äldre uppl. Kan användas, men helst ej äldre än 10:e.)
- Wall, D. 1994. *Green History: A Reader in Environmental Literature*. London & New York: Routledge. (Används för bredvidläsning, gruppdiskussion etc.)

Kompendium:

Inget kompendiematerial ingår.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

- Hornborg, a. (red.) tills.m. S. andrén & M. Arderup, 2004. *Humanekologiska perspektiv på hållbar produktion och konsumtion: Helhetssyn på integrerad produktpolicy (IPP)*. Stockholm: Naturvårdsverket. Rapport 5354. framförallt används kap. 2: Naturvetenskapliga utgångspunkter (s. 73-99). Rapporten finns tillgänglig via naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se/bokhandeln/

HEK241:3/HEK113/HEK153

Icke-industriella försörjningsätt, 5 p.

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Bates, D.G. 2001. *Human Adaptive Strategies: Ecology, Culture and Politics*. Boston: Allyn & Bacon.
- Beach, H. 2001. *A Year in Lapland: Guest of the Reindeer Herders*. University of Washington Press.
- Emanuelsson, U., Bergendorff, C., Billquist, M., Carlsson, B., Lewan, N. 2002. *Det skånska kulturlandskapet*. Lund: Naturskyddsföreningen i Skåne. Särskilt Del I-III används. Denna bok kan köpas billigast direkt från Naturskyddsföreningen i Skåne, vars kansli har adress Bjelkegatan 4 B, 222 20 Lund. Tel 046 – 13 96 70, fax 046 – 14 91 14. Email: kansli.skane@snf.se

Kompendium:

- Gooch, P. 1998. Behind the Veil. Kap. 6 ur P. Gooch, *At the Tail of the Buffalo: Van Guijjar Pastoralists Between the Forest and the World Arena*, s. 164-212. Sociologiska inst., Lund.
- Gooch, P. 2001. Experimentell agrarhistoria på Kulturens Östarp. Ur *Friluftsmuseet*, s. 78-87. Kulturens årsbok 2001.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Inget övrigt material ingår.

HEK241:4/HEK114/HEK154

Industrisamhällets förutsättningar och begränsningar: perspektiv på "hållbar utveckling", 5 p.

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Norberg, J. 2001. *Till världskapitalismens försvar*. Timbro.

Norgaard, R. B. 1994. *Development Betrayed: The End of Progress and a Co-Evolutionary Revisioning of the Future*. Routledge.

Shannon, T.S. 1996. *An Introduction to the World system Perspective*. Westview Press.

Wackernagel, M. & Rees, W. 1996. *Our Ecological Footprint: Reducing Human Impact on the Earth*. New Society Publishers.

Wall, D. 1994. *Green History: A Reader in Environmental Literature*. London & New York: Routledge. (Används för bredvidläsning, gruppdiskussion etc.)

Kompendium:

Hornborg, A. 1999. Människans försörjning: teknologi, ekologi och ekonomi i ett globalt och historiskt perspektiv. Ur H. Bruun (red.) & T. Gullberg (red.), *Humanekologiska perspektiv på människans tillvaro*, s. 292-318. Nya Doxa.

Wilkinson, R.G. 1988. The English Industrial Revolution. Ur D. Worster (red.), *The Ends of the Earth*, s. 80-99, 277-288. Cambridge University Press.

World Commission on Environment and Development, 1988. *Vår gemensamma framtid*, s. 82-107. Prisma/Tiden. (Eng. original, 1987, *Our Common Future*. Oxford).

Litteratur som finns i "ELIN":

Sachs, W. 1999. The Virtue of Enoughness. *New Perspectives Quarterly*, 16(2), s. 10-14.

Övrigt material:

Hornborg, a. (red.) tills.m. S. andrén & M. Arderup, 2004. *Humanekologiska perspektiv på hållbar produktion och konsumtion: Helhetssyn på integrerad produktpolicy (IPP)*. Stockholm: Naturvårdsverket. Rapport 5354. framförallt används kap. 3: Samhällsvetenskapliga utgångspunkter (s. 113-154). Rapporten finns tillgänglig via naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se/bokhandeln/

HEK242, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, II (21-40)

HEK242:1

Miljöantropologi, 5 p.

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Crumley, C.L. (red.) 2001. *New Directions in Anthropology and Environment*. Walnut Creek, CA.: Altamira Press.

Descola, P. 1994. *In the Society of Nature : A Native Ecology in Amazonia*. Cambridge University Press.

Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine : Global Inequalities of Economy, Technology,*

and Environment. AkltMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 6, 8, 10, 11.)
Malm, T. 2003. *De svarta pärlornas ö : Tahiti i centrum och periferi*. Lund : Arkiv förlag.
Townsend, P.K. 2000. *Environmental Anthropology: From Pigs to Policies*. Prospect Heights, Ill.: Waveland Press, Inc.

Kompendium:

Ingold, T. 2000. *The Perception of the Environment*. Kap. 3 (s. 40-60): Hunting and Gathering as Ways of Perceiving the Environment. Kap. 12 (s. 209-218): Globes and Spheres: The Topology of Environmentalism. Routledge.
Malm, T. 1999. Linnaeus among the Tongans. Ur *Shell Age Economics* (Dept. of Sociology, Lund). Ca.25 s.
Rappaport, R.A. 1994. Humanity's Evolution and Anthropology's Future. Ur R. Borofsky (red.), *Assessing Cultural Anthropology*. McGraw-Hill, Inc. s. 153-167.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Hornborg, A. 1998. Ecological Embeddedness and Personhood: Have We Always been Capitalists? *Anthropology Today*, Vol. 14, Issue 2, s. 3-6. Kan laddas ner efter sökning på <http://www.jstor.org/search>
Malm, T. 2001. The Tragedy of the Commoners: The Decline of the Customary Marine Tenure System of Tonga. *SPC Traditional Marine Resource Management and Knowledge Bulletin*, No. 13, s. 3-13. kan laddas ner från: <http://www.spc.org.nc/coastfish/News/trad/trad.htm>

HEK242:2

Miljöhistoria, 5 p.

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Eliasson, P. & Lisberg Jensen, E. (red.) 2000. *Naturens nytta, från Linné till det moderna samhället*. Historiska media, Lagerbringsbiblioteket.
Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine : Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AkltMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 4, 5.)
McCann, J.C. 1999. *Green Land, Brown Land, Black Land: An Environmental History of Africa, 1800-1990*. Greenwood Publishing Group.
McNeill, J. 2000. *Something New Under the Sun: An Environmental History of the Twentieth Century*. Penguin Books. (Finns även i svensk översättning.)
Redman, C.L. 1999. *Human Impact on Ancient Environments*. Tucson: University of Arizona Press.
White, R. 1996. *The Organic Machine: The Remaking of the Columbia River*. Hill & Wang.

Kompendium:

Inget kompendiematerial ingår.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Price, T.D. 2000. Introduktionen (s. 1-18) till *Europe's First Farmers*. Cambridge University

Press. Kan laddas ner gratis från:
<http://assets.cambridge.org/0521662036/sample/0521662036WS.pdf>

HEK242:3 **Miljösociologi, 5 p.**

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Braidotti, R. et al. 1994 (el. senare uppl.). *Women, the Environment and Sustainable Development: Towards a Theoretical Synthesis*. Zed Books.
- Guha, R. & Martinez-Alier, J. 1997. *Varieties of Environmentalism*. Earthscan.
- Hajer, M. 1992. *The Politics of Environmental Discourse: Ecological Modernization and the Policy Process*. Oxford. (Urval ca. 100 s.)
- Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 2, 9, 12.)
- Jamison, A. 2003. *Miljö som politik*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindén, A.-L. 2001. *Allmänhetens miljöpåverkan – energi, mat, resor och socialt liv*. Stockholm: Carlssons.

Kompendium:

- Bramwell, A. 1989. *Ecology in the 20th Century*, s. 3-36, 39-63, 161-174. Yale University Press.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Inget övrigt material ingår.

HEK242:4 **Ekologisk ekonomi: illusioner och möjligheter, 5 p.**

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Hermele, K. 2000. *Ekonomerna, tillväxten och miljön*. Carlssons.
- Hermele, K. 2002. *Vad kostar framtiden? Globaliseringen, miljön och Sverige*. Ordfront.
- Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 1, 3.)
- Radetzki, M. 2001. *Den gröna myten: Ekonomisk tillväxt och miljöns kvalitet*. Stockholm: SNS Förlag.

Kompendium:

- Daly, H. 1992. *Steady-state Economics*. Earthscan. Kapitel 9, 11 och 13 (s. 180-194, 211-223, 240-260).
- Sundquist, G. 1990. *Varför är miljöforskarna oense?* Centrum för tvärvetenskap, Göteborgs universitet.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

- Att söka kostnadseffektiva lösningar inom klimatområdet. SOU 1999:111.
<http://www.regeringen.se/content/1/c4/23/73/c88c32f.pdf>
- Axelsson, S. & Höglund, N. 2003. Skatteväxling för minskad klimatpåverkan. Svenska Naturskyddsföreningen. www.snf.se/rap-skattewaxling2003.pdf
- Azar, C. et al. 2002. Decoupling – Past Trends and Prospects for the Future. Regeringskansliet. (Utdelas.)
- En hållbar tillväxt. *Långtidsutredningen 1999/2000*, kapitel 5, s. 117-147. SOU 2000:7.
www.regeringen.se/content/71/c4717/61/e6e370ac.pdf
- Gröna nyckeltal, SOU 1999:127, Betänkande från Miljövårdsberedningen. (Utdelas.)
- Miljömålen*. Naturvårdsverket. (Utdelas.)
- Strategi för kretsloppsanpassade material och varor, Kretsloppsdelegationens rapport 1997:14. (Utdelas. I första hand ska de två första delarna läsas.)
- de Vylder, S., Axelson Nycander, G. & Laanatz, M. *The Least Developed Countries and World Trade*. Sida Studies no. 5. Beställes gratis från Sida, tel 08 – 698 55 80, även via www.sida.se

HEK243/HEK253, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, III (41-60)
(ges endast ht)

HEK243:1/HEK253:1

Humanekologiska metodfrågor, 10 p.

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Alvesson, M. & Sköldböck, K. 1994. *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Studentlitteratur.
- Björnsson, B., Kihlbom, U., Tersman, F. & Ullholm, A. 1994/2003. *Argumentationsanalys*. Natur och Kultur.
- Chalmers, A.F. 2003. *Vad är vetenskap egentligen?* Nya Doxa.
- Kaijer, L. & Öhlander, M. 1999. *Etnologiskt fältarbete*. Studentlitteratur.
- Nyberg Sörensen, N. (red.) 1999. *Vejen til viden: Nye metoder i feltbaseret udviklingsforskning*. Specialnummer av *Den Ny Verden* 1991:3.
- Rienecker, L., Stray Jørgenson, P. & Hedelund, L. 2002. *Att skriva en bra uppsats*. Liber.
- Wadsworth & Treweek, 1999. *Geographical Information Systems for Ecology: An Introduction*. Longman.

Kompendium:

Inget material ingår.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Viss utdelning av annat material samt litteratururval i samråd med lärare kan ske under kursen. Internet-material används också.

HEK253:2, Fördjupningskurs, 10 poäng: litteraturlistor organiseras i samråd mellan lärare och studenter.

MKU121/125, Miljö, kultur och utveckling (41-60) (ges sista gången ht 04)
Politisk-sociologisk inriktning ges

MKU121 II:1/MKU125 II:1

Världssystemets framväxt och dynamik, 5 p.

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AltaMira/Rowman & Littlefield.

Kurlansky, M. 1999/2000. *Torsk: En biografi om fisken som förändrade världen*. Stockholm: Ordfront. (Finns i billig pocketutgåva.)

Malm, T. 2003. *De svarta pärlornas ö: Tahiti i centrum och periferi*. Lund: Arkiv förlag.

Shannon, T.S. 1996. *An Introduction to the World System Perspective*. Westview Press.

Wolf, E. 1982. *Europe and the People Without History*. University of California Press

Kompendium

Frank, A.G. 1966. The Development of Underdevelopment. *Monthly Review*, 18:17-31.

Wallerstein, I.M. 1974. The Rise and Future Demise of the World Capitalist System: Concepts for Comparative Analysis. *Comparative Studies in Society and History*, 16:387-415.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Inget övrigt material ingår.

MKU121 II:2/MKU125 II:2

Miljön som konfliktfaktor, 5 p.

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Baier, M. 2003. *Norm och rättsregel*. Lund: Sociologiska institutionen. (Säljes på Sociologiska institutionens vaktmästeri, Paradisgatan 5, Hus G.)

Ebbesson, J. 2003. *Miljörätt*. Uppsala: Iustus.

Hydén, H. 2001. *Rättsregler*. Lund: Studentlitteratur.

Rubensson, S. 2002. *Miljöbalken: Den nya miljörätten*. Stockholm: Norstedts juridik.

Kompendium (säljes på Sociologiska institutionens vaktmästeri, Paradisgatan 5, Hus G):

Hydén, H. (red.) 1998. *Rättssociologiska perspektiv på hållbar utveckling*. (Urval av artiklar.) Lund: Sociologiska institutionen.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Baier, M. 2004. *Om normer*, del I och II. Laddas ner som pdf.

Gillberg, M. 1999. *From Green Image to Green Practice*. Särtryck (kap. 6-8). Säljes på Sociologiska institutionen.

MKU121 II:3

Miljö och politik, 5 p.

Böcker (bokhandel(bibliotek):

Carter, N. 2001. *The Politics of the Environment: Ideas, Activism, Policy*. Cambridge University Press.

Kompendium

Ca. 350 s. + material som studenterna själva tar fram.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Inget övrigt material ingår.

MKU121 II:4

Global miljö rättvisa, 5 p.

Samkörs med HEK115 (se nedan)

Övriga fristående kurser

HEK115/HEK155/GLO103

Global miljö rättvisa/Global Environmental Justice, 5 poäng

Books:

Hampson, F.O. & Reppy, J. (red.) 1996. *Earthly Goods: Environmental Change and Social Justice*. Cornell University Press.

Martinez-Allier, J. 2002. *The Environmentalism of the Poor: A Study of Ecological Conflicts and Valuation*. Edward Elgar.

Singer, P. 2002. *One World: The Ethics of Globalization*. Yale University Press. Denna upplaga används på GLO 103. För studerande på HEK115/HEK155 finns även möjlighet att använda svensk upplaga: 2003. *En värld: Globaliseringens etik*. Thales.

Compendium:

Bunker, S. 1985. *Underdeveloping the Amazon: Extraction, Unequal Exchange, and the Failure of the Modern State*. University of Chicago Press. pp. 20-57.

Cohen, J.E. 1995. *How Many People Can the Earth Support?* New York & London: W.W. Norton & Co. pp. 46-56, 76-88, 314-328.

- Harvey, D. 1996. *Justice, Nature, and the Geography of Difference*. Blackwell. pp. 366-402.
- Kaul, I., Grunberg, I. & Stern, M.A. (eds.) 1999. *Global Public Goods: International Cooperation in the 21st Century*. UNDP(Oxford University Press. pp. XIX-XXXVIII, 2-19, 88-115, 192-219.
- Kaul, I., Conceicao, P., Le Goulven, K. & Mendoza, R.U. (eds.) 2003. *Providing Global Public Goods: Managing Globalization*. UNDP/Oxford University Press. pp. 152-179, 532-555.
- Summers, L.H. 1991. The Lawrence Summers Memo. The Whirled Bank Group. 1 p.

Literature available in "ELIN":

- Sachs, W. 1998. Greening the North: A Post-Industrial Blueprint for Ecology and Equity. *New Perspectives Quarterly*, 15(2), pp. 48-54.

Other material:

- Hermele, K. (kommande text), Democracy of Global Institutions as a Global Public Good. (Texten kommer att finnas tillgänglig elektroniskt.)
- WWF et al. 2002. *Living Planet Report 2002*. Gland, Schweiz: WWF. Available for free at: <http://www.wwf-uk.org/filelibrary/pdf/livingplanet2002.pdf>

Extra optional reading:

- Svenska Naturskyddsforeningen, 2000. *Hur många svenskar tål världen? Miljöeffekter i Syd av svensk konsumtion*. In Swedish. Can be downloaded for free at: <http://www.snf.se/verksamhet/internationellt/handel-hur-manga-svenskar.htm>

HEK116

Människans natur, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Clark, A. 2003. *Natural-Born Cyborgs: Minds, Technologies, and the Future of Human Intelligence*. Oxford University Press.
- Dawkins, R. 1990. *The Selfish Gene*. Oxford University Press.
- Ridley, M. 2004. *Nature Via Nurture: Genes, Experience & What Makes Us Human*. Harper Collins Publishers.
- Sahlins, M.D. 1977. *The Use and Abuse of Biology: An Anthropological Critique of Sociobiology*. University of Michigan Press. D som inte kan få tag på denna bok får använda Dickens (ovan) istället.
- Sjölander, S. 2004. *Vårt djuriska arv: Om människans biologiska natur*. Nya Doxa.
- Tattersall, I. 1997. *The Fossil Trail: How We Know What We Think We Know about Human Evolution*. Oxford University Press.

Kompendium:

Inget material ingår.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Inget övrigt material ingår.

HTX050

Etnobiologi, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Ehn, B. & Löfgren, O. 2001. *Kulturanalyser*. Lund: Gleerups (ISBN 91-40-63486-8)

Medin, D.L. & Atran, S. (red.) 1999. *Folkbiology*. MIT Press.

Minnis, P.E. (red.) 2000. *Ethnobotany: A Reader*. University of Oklahoma Press.

Stattin, J. 1992. *Näcken. Spelman eller gränsvakt?* Stockholm: Carlsson. (Utgången från förlaget, men möjlig att låna.)

Kompendium:

Inget material ingår.

Litteratur som finns i "ELIN"

Inget material ingår.

Övrigt material:

Förteckning med förslag till frivillig fördjupningslitteratur utdelas.

BILAGA 27

Kurslitteratur i humanekologi, vårterminen 2005

HEK241, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, I (1-20), inkl. de fristående kurserna HEK111-114 och HEK151-154

HEK241:1/HEK111/HEK151

Naturuppfattningar i tid och rum, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Asma, S.T. 2003. *Stuffed Animals and Pickled Heads: The Culture and Evolution of Natural History Museums*. Oxford University Press.

Merchant, C. 1994. *Naturens död*. Symposion.

Worster, D. 1996. *De ekologiska idéernas historia*. SNS Förlag.

Kompendium:

Ferry, L. 1997. *Den nya ekologiska ordningen*. Förord: humanismen som parentes, s. 9-30. Göteborg: Daidalos.

Hornborg, A. 1998. En ekologisk revolution?: Det moderna utmanat. *Tvärsnitt* 1998(2): 65-71.

Nasr, S.H. 1993. Sacred Science and the Environmental Crisis: An Islamic Perspective. Ur *The Need for a Sacred Science*, s. 129-147. Curzon Press.

Vecsey, C. 1980. American Indian Environmental Religions. Ur C. Vecsey & R.W. Venables (red.), *American Indian Environments*, s. 1-37. Syracuse University Press.

Suzuki, D. & Knudtson, P. 1992. *Wisdom of the Elders: Sacred Native Stories of Nature*, s. xvii-xliv och 3-22. Bantam Books.

Litteratur som finns i "ELIN":

Luke, T. W. 2002. Deep Ecology: Living as if Nature Mattered. *Organization & Environment*, 2002, Issue 2, s. 178-186.

White, Jr., L. 1967. The Historical Roots of Our Ecologic Crisis. *Science*, 155: 1203-1207.

Övrigt material:

Inget övrigt material ingår.

HEK241:2/HEK112/HEK152

Ekologiska och fysiska förutsättningar för mänsklig försörjning, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Diamond, J. 2001. *Vete, vapen och virus*. Stockholm: Norstedts/ePan. (Som alternativ kan användas tidigare/senare svensk upplaga, eller den engelska versionen *Guns, Germs and Steel*.)

Djurfeldt, G. 2001. *Mera mat: Att brödföda en växande befolkning*. Lund: Arkiv förlag.

Miller, G. T. 2004. *Living in the Environment: Principles, Connections, and Solutions*. Thomson Learning. (14:e uppl. 2004. Vi rekommenderar att senaste upplagan används. Även äldre uppl. kan användas, men helst ej äldre än 10:e.)

Kompendium:

Inget kompendiematerial ingår.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Hornborg, A. (red.) tills.m. S. Andrén & M. Arderup, 2004. *Humanekologiska perspektiv på hållbar produktion och konsumtion: Helhetsyn på integrerad produktpolicy (IPP)*. Stockholm: Naturvårdsverket. Rapport 5354. Framförallt används Kap. 2: Naturvetenskapliga utgångspunkter (s. 73-98). Rapporten finns tillgänglig via naturvårdsverkets hemsida:
<http://www.naturvardsverket.se/bokhandeln/>

HEK241:3/HEK113/HEK153

Icke-industriella försörjningssätt, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Bates, D.G. 2001. *Human Adaptive Strategies: Ecology, Culture and Politics*. Boston: Allyn & Bacon.

Beach, H. 2001. *A Year in Lapland: Guest of the Reindeer Herders*. University of Washington Press.

Emanuelsson, U., Bergendorff, C., Billquist, M., Carlsson, B., Lewan, N. 2002. *Det skånska kulturlandskapet*. Lund: Naturskyddsföreningen i Skåne. Särskilt Del I-III används. Denna bok kan köpas billigast direkt från Naturskyddsföreningen i Skåne, vars kansli har adress Nils Bjelkegatan 4 B, 221 04 Lund. Tel 046 – 13 96 70, fax 046 – 14 91 14. Email: kansli.skane@snf.se

Pretty, J. 2002. *Agri-Culture: Reconnecting People, Land and Nature*. Earthscan.

Kompendium:

Gooch, P. 1998. Behind the Veil. Kap. 6 ur P. Gooch, *At the Tail of the Buffalo: Van Guijjar Pastoralists Between the Forest and the World Arena*, s. 164-212. Sociologiska inst., Lund.

Gooch, P. 2001. Experimentell agrarhistoria på Kulturens Östarp. Ur *Friluftsmuseet*, s. 78-87. Kulturens årsbok 2001.

Litteratur som finns i "ELIN":

Information om material från "Elin" som kommer att ingå ges vid kursstarten.

Övrigt material:

Inget övrigt material ingår.

HEK241:4/HEK114/HEK154

Industrisamhällets förutsättningar och begränsningar: perspektiv på "hållbar utveckling", 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Norberg, J. 2001. *Till världskapitalismens försvar*. Timbro.

Norgaard, R. B. 1994. *Development Betrayed: The End of Progress and a Co-Evolutionary*

Revisioning of the Future. Routledge.

Shannon, T.S. 1996. *An Introduction to the World System Perspective.* Westview Press.

Wackernagel, M. & Rees, W. 1996. *Our Ecological Footprint: Reducing Human Impact on the Earth.* New Society Publishers.

Kompendium:

Hornborg, A. 1999. Människans försörjning: Teknologi, ekologi och ekonomi i ett globalt och historiskt perspektiv. Ur H. Bruun & T. Gullberg (red.), *Humanekologiska perspektiv på människans tillvaro*, s. 292-318. Nya Doxa.

Wilkinson, R.G. 1988. The English Industrial Revolution. Ur D. Worster (red.), *The Ends of the Earth*, s. 80-99. Cambridge University Press.

World Commission on Environment and Development, 1988. *Vår gemensamma framtid*, s. 82-107. Prisma/Tiden. (Eng. original, 1987, *Our Common Future.* Oxford).

Litteratur som finns i "ELIN":

Sachs, W. 1999. The Virtue of Enoughness. *New Perspectives Quarterly*, 16(2), s. 10-14.

Övrigt material:

Hornborg, A. (red.) tills.m. S. Andrén & M. Arderup, 2004. *Humanekologiska perspektiv på hållbar produktion och konsumtion: Helhetssyn på integrerad produktpolicy (IPP)*. Stockholm: Naturvårdsverket. Rapport 5354. Framförallt används Kap. 3: Samhällsvetenskapliga utgångspunkter (s. 113-154). Rapporten finns tillgänglig via naturvårdsverkets hemsida:
<http://www.naturvardsverket.se/bokhandeln/>

HEK242, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, II (21-40)

HEK242:1 Miljöantropologi, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Bateson, G. 1998. *Mönstret som förbinder: Eko-cybernetiska texter.* Stockholm: Mareld.

Crumley, C.L. (red.) 2001. *New Directions in Anthropology and Environment.* Walnut Creek, CA.: Altamira Press.

Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment.* AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 6, 8, 10, 11.)

Malm, T. 2003. *De svarta pärlornas ö: Tahiti i centrum och periferi.* Lund: Arkiv förlag.

Townsend, P.K. 2000. *Environmental Anthropology: From Pigs to Policies.* Prospect Heights, Ill.: Waveland Press, Inc.

Kompendium:

Ingold, T. 2000. *The Perception of the Environment.* Kap. 3 (s. 40-60): Hunting and Gathering as Ways of Perceiving the Environment. Kap. 12 (s. 209-218): Globes and Spheres: The Topology of Environmentalism. Routledge.

Malm, T. 1999. Linnaeus among the Tongans. Ur *Shell Age Economics* (Dept. of Sociology, Lund).

Rappaport, R.A. 1994. Humanity's Evolution and Anthropology's Future. Ur R. Borofsky (red.), *Assessing Cultural Anthropology.* McGraw-Hill, Inc. s. 153-167.

Litteratur som finns i Elin:

Inget material ingår.

Övrigt material:

Hornborg, A. 1998. Ecological Embeddedness and Personhood: Have We Always been Capitalists? *Anthropology Today*, Vol. 14, Issue 2, s. 3-6. Kan laddas ner efter sökning på <http://www.jstor.org/search>

Hornborg, A. 2001. Vital Signs: An Ecossemiotic Perspective on the Human Ecology of Amazonia. *Sign Systems Studies* 29(1):121-152. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.

Hornborg, A. 2005. Cultural Ecology. Ur *Berkshire Encyclopedia of World History*. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.

Malm, T. 2001. The Tragedy of the Commoners: The Decline of the Customary Marine Tenure System of Tonga. *SPC Traditional Marine Resource Management and Knowledge Bulletin*, No. 13, s. 3-13. Kan laddas ner från: <http://www.spc.org.nc/coastfish/News/Trad/trad.htm>

Ytterligare material i kompendium/internet tillkommer eventuellt. Meddelande om detta ges i så fall senast vid introduktionen till delkursen.

HEK242:2 Miljöhistoria, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Eliasson, P. & Lisberg Jensen, E. (red.) 2000. *Naturens nytta: Från Linné till det moderna samhället*. Historiska media, Lagerbringsbiblioteket.

Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 4, 5.)

McCann, J.C. 1999. *Green Land, Brown Land, Black Land: An Environmental History of Africa, 1800-1990*. Greenwood Publishing Group.

McNeill, J. 2000. *Something New Under the Sun: An Environmental History of the Twentieth Century*. Penguin Books. (Finns även i svensk översättning.)

Redman, C.L. 1999. *Human Impact on Ancient Environments*. Tucson: University of Arizona Press.

White, R. 1996. *The Organic Machine: The Remaking of the Columbia River*. Hill & Wang.

Kompendium:

Inget kompendiematerial ingår.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Ev. tillkommer ytterligare något material i kompendium/internet. Meddelande om detta ges i så fall senast vid introduktionen till delkursen.

HEK242:3 Miljösociologi, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Braidotti, R. et al. 1994 (el. senare uppl.). *Women, the Environment and Sustainable*

Development: Towards a Theoretical Synthesis. Zed Books.

Guha, R. & Martinez-Alier, J. 1997. *Varieties of Environmentalism.* Earthscan.

Hajer, M. 1992. *The Politics of Environmental Discourse: Ecological Modernization and the Policy Process.* Oxford. (Urval ca. 100 s.)

Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment.* AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 9, 12.)

Jamison, A. 2003. *Miljö som politik.* Lund: Studentlitteratur.

Lidskog, R., Sandstedt, E. & Sundqvist, G. 1997. *Samhälle, risk och miljö: Sociologiska perspektiv på det moderna samhällets miljöproblem.* Lund: Studentlitteratur.

Kompendium:

Bramwell, A. 1989. *Ecology in the 20th Century*, s. 3-36, 39-63, 161-174. Yale University Press.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Inget övrigt material ingår.

HEK242:4 Ekologisk ekonomi: illusioner och möjligheter, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Hermele, K. 2000. *Ekonomerna, tillväxten och miljön.* Carlssons.

Hermele, K. 2002. *Vad kostar framtiden? Globaliseringen, miljön och Sverige.* Ordfront.

Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment.* AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 1, 2, 3.)

Radetzki, M. 2001. *Den gröna myten: Ekonomisk tillväxt och miljöns kvalitet.* Stockholm: SNS Förlag.

Kompendium:

Daly, H. 1992. *Steady-state Economics.* Earthscan. Kapitel 9, 11 och 13 (s. 180-194, 211-223, 240-260).

Sundquist, G. 1990. *Varför är miljöforskarna oense?* Centrum för tvärvetenskap, Göteborgs universitet.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

"Appendix: Utvärdering av steg 1-3 i strategin för grön skatteväxling - effekten på fördelning samt energianvändning och koldioxidutsläpp", bilaga till Proposition 2003/04:1, 8 s. http://www.mp.se/files/52200-52299/file_52226.pdf

Att söka kostnadseffektiva lösningar inom klimatområdet. SOU 1999:111.

<http://www.regeringen.se/content/1/c4/23/73/c880c32f.pdf>

Axelsson, S. & Höglund, N. 2003. Skatteväxling för minskad klimatpåverkan. Svenska Naturskyddsföreningen. www.snf.se/rap-skattevaxling2003.pdf

Azar, C. et al. 2002. *Decoupling – Past Trends and Prospects for the Future.*

Regeringskansliet. (Utdelas.)

- En hållbar tillväxt. *Långtidsutredningen 1999/2000*, kapitel 5, s. 117-147. SOU 2000:7.
www.regeringen.se/content/1/c4/17/61/e6e370ac.pdf
- Hollander, E.E. 2004. The Noble Art of Demand Shaping: How the Tenacity of Sustainable Innovation Can Be Explained by it Being Radical in a New Sense. Mimeo. Gävle Högskola. 33 s. (Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.)
- Miljömålen. Naturvårdsverket. (Utdelas.)
- Report of the Technical Group on Innovative Financing Mechanisms, Sept 2004 (67 s.).
http://www.forumsyd.se/conferences/w_gek_op/BrasilienFrank.pdf
- "Sammanfattning och slutsatser" i *Fördelningseffekter av miljöpolitik*, SOU 2003:2, bilaga 11, 7 s. <http://www.regeringen.se/content/1/c4/16/33/3b0eee6e.pdf>
- Strategi för kretsloppsanpassade material och varor, Kretsloppsdelegationens rapport 1997:14. (Utdelas. I första hand ska de två första delarna läsas.)
- de Vylder, S., Axelsson Nycander, G. & Laanatz, M. *The Least Developed Countries and World Trade*. Sida Studies no. 5. Beställes gratis från Sida, tel 08 – 698 55 80, även via www.sida.se.
- Världsbanken/IMF: Aid effectiveness and Financing Modalities, sept 2004 (74 s.).
http://www.forumsyd.se/conferences/w_gek_op/Financing%20modalities.pdf

HEK243/HEK253, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, III (41-60) (ges endast ht)

HEK243:1/HEK253:1 Humanekologiska metodfrågor, 10 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Alvesson, M. & Skoldberg, K. 1994. *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Studentlitteratur.
- Björnsson, B., Kihlbom, U., Tersman, F. & Ullholm, A. 1994/2003. *Argumentationsanalys*. Natur och Kultur.
- Chalmers, A.F. 2003. *Vad är vetenskap egentligen?* Nya Doxa.
- Kajser, L. & Öhlander, M. 1999. *Etnologiskt fältarbete*. Studentlitteratur.
- Nyberg Sörensen, N. (red.) 1999. *Veje til viden: Nye metoder i feltbaseret udviklingsforskning*. Specialnummer av *Den Ny Verden* 1991:3.
- Rienecker, L., Stray Jørgensen, P. & Hedelund, L. 2002. *Att skriva en bra uppsats*. Liber.
- Wadsworth & Treweek, 1999. *Geographical Information Systems for Ecology: An Introduction*. Longman.

Kompendium:

Inget material ingår.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Viss utdelning av annat material samt litteraturval i samråd med lärare kan ske under kursen. Internet-material används också.

HEK253:2, Fördjupningskurs, 10 poäng:

Litteraturlistor organiseras i samråd mellan lärare och studenter. Förteckning över fördjupningslitteratur finns under "Courses" på hemsidan.

HEK264, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling (61-80) (ges endast vt)

Litteraturlistor för HEK 265:1 organiseras i samråd mellan lärare och studenter. Förteckning över fördjupningslitteratur finns under "Courses" på hemsidan.

HEK115/HEK155/GLO103

Global miljörättvisa/Global Environmental Justice, 5 poäng

Books:

Bryant, R.L. & Bailey, S. 1997. *Third World Political Ecology*. Routledge.

Martinez-Alier, J. 2002. *The Environmentalism of the Poor: A Study of Ecological Conflicts and Valuation*. Edward Elgar.

Singer, P. 2002. *One World: The Ethics of Globalization*. Yale University Press. Denna upplaga används på GLO 103. För studerande på HEK 115/155 finns även möjlighet att använda svensk upplaga: 2003. *En värld: Globaliseringens etik*. Thales.

Compendium:

Bunker, S. 1985. Underdeveloping the Amazon: Extraction, Unequal Exchange, and the Failure of the Modern State. University of Chicago Press. pp. 20-57.

Cohen, J.E. 1995. *How Many People Can the Earth Support?* New York & London: W.W. Norton & Co. pp. 46-56, 76-88, 314-328.

Harvey, D. 1996. Justice, Nature, and the Geography of Difference. Blackwell. pp. 366-402.

Kaul, I., Grunberg, I. & Stern, M.A. (ed.) 1999. *Global Public Goods: International Cooperation in the 21st Century*. UNDP(Oxford University Press. pp. XIX-XXXXVIII, 2-19, 88-115, 192-219.

Kaul, I., Conceicao, P., Le Goulven, K. & Mendoza, R.U. (ed.) 2003. *Providing Global Public Goods: Managing Globalization*. UNDP/Oxford University Press. pp. 152-179, 532-555.

Wilkinson, R.G. 1988. The English Industrial Revolution. Ur D. Worster (red.), *The Ends of the Earth*, s. 80-99. Cambridge University Press.

Literature available in "ELIN":

Sachs, W. 1998. Greening the North: A Post-Industrial Blueprint for Ecology and Equity. *New Perspectives Quarterly*, 15(2), pp. 48-54.

Other material:

Hermele, K. 2004. Governance of Global Institutions as a Global Public Good: The Case of the World Bank and the IMF. (9 s.) (Available under "Courses" at www.humecol.lu.se)

Hornborg, A. 1998. Ecosystems and World Systems: Accumulation as an Ecological Process. *Journal of World-Systems Research* 4(2):169-177.

- <http://jwsr.ucr.edu/archive/vol4/v4n2a5.php>
Hornborg, A. 2003. Cornucopia or Zero-Sum Game? The Epistemology of Sustainability. *Journal of World-Systems Research* 9(2):3-14.
<http://jwsr.ucr.edu/archive/vol9/number2/pdf/jwsr-v9n2-hornborg.pdf>
Summers, L.H. 1991. The Lawrence Summers Memo.
<http://www.whirledbank.org/ourwords/summers.html>
WWF et al. 2002. Living Planet Report 2002. Gland, Schweiz: WWF. Available for free at: <http://www.wwf-uk.org/filelibrary/pdf/livingplanet2002.pdf>

Extra optional reading:

- Svenska Naturskyddsföreningen, 2000. *Hur många svenskar tål världen? Miljöeffekter i Syd av svensk konsumtion*. In Swedish. Can be downloaded for free at:
<http://www.snf.se/verksamhet/internationellt/handel-hur-manga-svenskar.htm>

HEK116 Människans natur, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Clark, A. 2003. *Natural-Born Cyborgs: Minds, Technologies, and the Future of Human Intelligence*. Oxford University Press.
Dawkins, R. 1990. *The Selfish Gene*. Oxford University Press.
Dickens, P. 2000. *Social Darwinism: Linking Evolutionary Thought to Social Theory*. Open University Press, Milton Keynes. Paperback.
Ridley, M. 2004. *Nature Via Nurture: Genes, Experience & What Makes Us Human*. Harper Collins Publishers.
Sjölander, S. 2004. *Vårt djuriska arv: Om människans biologiska natur*. Nya Doxa.
Tattersall, I. 1997. *The Fossil Trail: How We Know What We Think We Know about Human Evolution*. Oxford University Press.

Kompendium:

Inget material ingår.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Inget övrigt material ingår.

HTX050 Etnobiologi, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Ehn, B. & Löfgren, O. 2001. *Kulturanalyser*. Lund: Gleerups.
Medin, D.L. & Atran, S. (red.) 1999. *Folkbiology*. MIT Press.
Minnis, P.E. (red.) 2000. *Ethnobotany: A Reader*. University of Oklahoma Press.
Stattin, J. 1992. *Näcken. Spelman eller gränsvakt?* Stockholm: Carlsson. (Utgången från förlaget, men möjlig att låna.)

Kompendium

Inget material ingår.

Litteratur som finns i "ELIN":

Inget material ingår.

Övrigt material:

Förteckning med förslag till frivillig fördjupningslitteratur utdelas.

BILAGA 28

Kurslitteratur i humanekologi, höstterminen 2005

HEK241, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, I (1-20) **inkl. de fristående kurserna HEK111-114**

HEK241:1/HEK111

Naturuppfattningar i tid och rum, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Anderson, E.N. 1996. *Ecologies of the Heart: Emotion, Belief, and the Environment*. New York: Oxford University Press.

Asma, S.T. 2003. *Stuffed Animals and Pickled Heads: The Culture and Evolution of Natural History Museums*. Oxford University Press.

Merchant, C. 1994. *Naturens död*. Symposion.

Worster, D. 1996. *De ekologiska idéernas historia*. SNS Förlag.

Elektronisk litteratur:

Hornborg, A. 1998. En ekologisk revolution? Det moderna utmanat. *Tvärsnitt* 1998, 2: 65-71. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.

Luke, T. W. 2002. Deep Ecology: Living as if Nature Mattered. *Organization & Environment*, 2002, Issue 2, s. 178-186. (Finns i "ELIN".)

White, Jr., L. 1967. The Historical Roots of Our Ecologic Crisis. *Science*, 155: 1203-1207. (Finns i "ELIN".)

HEK241:2/HEK112/HEK152

Ekologiska och fysiska förutsättningar för mänsklig försörjning, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Diamond, J. 2001. *Vete, vapen och virus*. Stockholm: Norstedts/ePan. (Som alternativ kan användas tidigare/senare svensk upplaga, eller den engelska versionen *Guns, Germs and Steel*.)

Djurfeldt, G. 2001. *Mera mat: Att brödföda en växande befolkning*. Lund: Arkiv förlag.

Miller, G. T. 2004. *Living in the Environment: Principles, Connections, and Solutions*. Thomson Learning. (14:e uppl. 2004. Vi rekommenderar att senaste upplagan används. Även äldre uppl. kan användas, men helst ej äldre än 10:e.)

Elektronisk litteratur:

Hornborg, A. (red.) tills.m. S. Andrén & M. Arderup, 2004. *Humanekologiska perspektiv på hållbar produktion och konsumtion: Helhetssyn på integrerad produktpolicy (IPP)*. Stockholm: Naturvårdsverket. Rapport 5354. Framförallt används Kap. 2: Naturvetenskapliga utgångspunkter (s. 73-98). Rapporten finns tillgänglig via naturvårdsverkets hemsida (sök på titeln): <http://www.naturvardsverket.se/bokhandeln/>

HEK241:3/HEK113

Icke-industriella försörjningssätt, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Bates, D.G. 2001. *Human Adaptive Strategies: Ecology, Culture and Politics*. Boston: Allyn & Bacon.
- Emanuelsson, U., Bergendorff, C., Billquist, M., Carlsson, B., Lewan, N. 2002. *Det skånska kulturlandskapet*. Lund: Naturskyddsföreningen i Skåne. Särskilt Del I-III används. Denna bok kan köpas billigast direkt från Naturskyddsföreningen i Skåne, vars kansli har adress Nils Bjelkegatan 4 B, 221 04 Lund. Tel 046 – 13 96 70, fax 046 – 14 91 14. Email: kansli.skane@snf.se
- Fratlin, E.M. 1997 el. 2003. *Ariaal Pastoralists of Kenya*. 2:a uppl. (1:a uppl. 1997 kan också användas.) Allyn & Bacon.
- Widgren, M. (red.) & Sutton, J. (red.) 2004. *Islands of Intensive Cultivation in Eastern Africa*. Ohio University Press.

Elektronisk litteratur:

- Biesele, M. & Barclay, S. 2001. Ju/Hoan Women's Tracking Knowledge and its Contribution to their Husbands' Hunting Success. *African Study Monographs*, Suppl. 26 (March):77-84. Finns på: http://jambo.africa.kyoto-u.ac.jp/kiroku/asm_suppl/abstracts/pdf/ASM_s26/06_megan.pdf
- Bird-David, N. 1992. Beyond "The Original Affluent Society". *Current Anthropology*, 33(1):25-47. (Finns i "ELIN".)
- Donham, D. 1981. Beyond the Domestic Mode of Production. *Man*, 16:515-541. (Finns i "ELIN".)
- Haaland, G., Haaland, R. & Rijal, S. 2002. The Social Life of Iron. *Anthropos*, 97:35-54.
- Ringel, G. 1976. The Kwakiutl Potlatch: History, Economics and Symbols. *Ethnohistory*, 26(4):347-362. (Finns i "ELIN".)

HEK241:4/HEK114

Industrisamhällets förutsättningar och begränsningar: perspektiv på "hållbar utveckling", 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Hedré, J. (red.) 2002. *Naturen som brytpunkt: Om miljöfrågans mystifieringar, konflikter och motsägelser*. Brutus Östlings Bokförlag Symposion. Kap. 1, 3, 7 och 12. (OBS! Kap. 2, 5, 6 och 8 används på HEK242:3 Miljösociologi.)
- Norgaard, R. B. 1994. *Development Betrayed: The End of Progress and a Co-Evolutionary Revisioning of the Future*. Routledge.
- Shannon, T.S. 1996. *An Introduction to the World System Perspective*. Westview Press.
- Stearns, Peter N. 2001. *Consumerism in World History: The Global Transformation of Desire*. Routledge.
- Wackernagel, M. & Rees, W. 1996. *Our Ecological Footprint: Reducing Human Impact on the Earth*. New Society Publishers.

Elektronisk litteratur:

- Agenda 21 – en sammanfattning.
<http://miljo.regeringen.se/content/1/c6/01/86/84/6de2900f.pdf>

- Hornborg, A. 2005. Fotavtryck i bomullsfälten: Industriella revolutionen som miljöbelastningsförskjutning. *Polhem 2005*, Temanummer om teknikhistoria och miljö. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.
- Hornborg, A. (red.) tills.m. S. Andrén & M. Arderup, 2004. *Humanekologiska perspektiv på hållbar produktion och konsumtion: Helhetssyn på integrerad produktpolicy (IPP)*. Stockholm: Naturvårdsverket. Rapport 5354. Framförallt används Kap. 3: Samhällsvetenskapliga utgångspunkter (s. 113-154). Rapporten finns tillgänglig via naturvårdsverkets hemsida (sök på titeln): <http://www.naturvardsverket.se/bokhandeln/>
- Sachs, W. 1999. The Virtue of Enoughness. *New Perspectives Quarterly*, 16(2), s. 10-14. (Finns i "ELIN".)
- UN Department of Economic and Social Affairs, Division for Sustainable Development. (Information om vilka dokument om hållbar utveckling som ingår ges vid introduktionen till kursen.) http://www.un.org/esa/sustdev/documents/UNCED_Docs.htm

HEK242, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, II (21-40)

HEK242:1

Miljöantropologi, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Bateson, G. 1998. *Mönstret som förbinder: Eko-cybernetiska texter*. Stockholm: Mareld.
- Crumley, C.L. (red.) 2001. *New Directions in Anthropology and Environment*. Walnut Creek, CA.: Altamira Press. (Väljbart alternativ till Paulsson & Gezon, red., *Political Ecology Across Spaces, Scales, and Social Groups*.)
- Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 6, 8, 10, 11.)
- Malm, T. 2003. *De svarta pärlornas ö: Tahiti i centrum och periferi*. Lund: Arkiv förlag.
- Paulson, S. (red.) & Gezon, L. (red.) 2004. *Political Ecology Across Spaces, Scales, and Social Groups*. New Brunswick: Rutgers University Press. (Väljbart alternativ till Crumley, red., *New Direction in Anthropology and Environment*.)
- Townsend, P.K. 2000. *Environmental Anthropology: From Pigs to Policies*. Prospect Heights, Ill.: Waveland Press, Inc.

Elektronisk litteratur:

- Hornborg, A. 1998. Ecological Embeddedness and Personhood: Have We Always been Capitalists? *Anthropology Today*, Vol. 14, Issue 2, s. 3-6. Finns i "ELIN". Kan också laddas ner efter sökning på <http://www.jstor.org/search>
- Hornborg, A. 2001. Vital Signs: An Ecosemiotic Perspective on the Human Ecology of Amazonia. *Sign Systems Studies* 29(1):121-152. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.
- Hornborg, A. 2005. Cultural Ecology. Ur *Berkshire Encyclopedia of World History*. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.
- Malm, T. 1999. Linnaeus among the Tongans. Ur *Shell Age Economics* (Dept. of Sociology, Lund), s. 201-229. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.
- Malm, T. 2001. The Tragedy of the Commoners: The Decline of the Customary Marine

Tenure System of Tonga. *SPC Traditional Marine Resource Management and Knowledge Bulletin*, No. 13, s. 3-13. Kan laddas ner från:
<http://www.spc.org.nc/coastfish/News/Trad/trad.htm>

HEK242:2

Miljöhistoria, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Eliasson, P. & Lisberg Jensen, E. (red.) 2000. *Naturens nytta: Från Linné till det moderna samhället*. Historiska media, Lagerbringsbiblioteket.
- Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 4, 5.)
- McCann, J.C. 2005. *Maize and Grace: Africa's Encounter with a New World Crop, 1500-2000*. Harvard University Press.
- McNeill, J. 2000. *Something New Under the Sun: An Environmental History of the Twentieth Century*. Penguin Books. (Finns även i svensk översättning.)
- Redman, C.L. 1999. *Human Impact on Ancient Environments*. Tucson: University of Arizona Press.
- White, R. 1996. *The Organic Machine: The Remaking of the Columbia River*. Hill & Wang.

Elektroniskt material:

(Inget elektroniskt material ingår.)

HEK242:3

Miljösociologi, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Braidotti, R. et al. 1994 (el. senare uppl.). *Women, the Environment and Sustainable Development: Towards a Theoretical Synthesis*. Zed Books.
- Guha, R. & Martinez-Alier, J. 1997. *Varieties of Environmentalism*. Earthscan.
- Hajer, M. 1992. *The Politics of Environmental Discourse: Ecological Modernization and the Policy Process*. Oxford. (Urval ca. 100 s.)
- Hedré, J. (red.) 2002. *Naturen som brytpunkt: Om miljöfrågans mystifieringar, konflikter och motsägelser*. Brutus Östlings Bokförlag Symposion. Kap. 2, 5, 6 och 8. (OBS! Kap. 1, 3, 7 och 12 används på HEK241:4/HEK114 Industrisamhällets förutsättningar och begränsningar.)
- Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 9, 12.)
- Jamison, A. 2003. *Miljö som politik*. Lund: Studentlitteratur.
- Lidskog, R., Sandstedt, E. & Sundqvist, G. 1997. *Samhälle, risk och miljö: Sociologiska perspektiv på det moderna samhällets miljöproblem*. Lund: Studentlitteratur.

Elektronisk litteratur:

(Inget elektroniskt material ingår.)

HEK242:4

Ekologisk ekonomi: illusioner och möjligheter, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Daly, H.E. 1997. *Beyond Growth: The Economics of Sustainable Development*. Boston, MA: Beacon Press.
- Hermele, K. 2000. *Ekonomerna, tillväxten och miljön*. Carlssons.
- Hermele, K. 2002. *Vad kostar framtiden? Globaliseringen, miljön och Sverige*. Ordfront.
- Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 1, 2, 3.)
- Radetzki, M. 2001. *Den gröna myten: Ekonomisk tillväxt och miljöns kvalitet*. Stockholm: SNS Förlag.

Elektroniskt material:

- Andrén, S. 2005. *Hållbar tillväxt – möjlighet eller motsägelse? En granskning av aktörer och strategier inom EU och Lissabonprocessen*. Forskningsrapport 2005:1, Ekonomihögskolan, Mälardalens högskola, Västerås. Tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.
- "Appendix: Utvärdering av steg 1-3 i strategin för grön skatteväxling - effekten på fördelning samt energianvändning och koldioxidutsläpp", bilaga till Proposition 2003/04:1, 8 s.
http://www.mp.se/files/52200-52299/file_52226.pdf
- Att söka kostnadseffektiva lösningar inom klimatområdet. SOU 1999:111.
<http://www.regeringen.se/content/1/c4/23/73/c880c32f.pdf>
- Axelsson, S. & Höglund, N. 2003. Skatteväxling för minskad klimatpåverkan. Svenska Naturskyddsföreningen. www.snf.se/rap-skattevaexling2003.pdf
- En hållbar tillväxt. *Långtidsutredningen 1999/2000*, kapitel 5, s. 117-147. SOU 2000:7.
www.regeringen.se/content/1/c4/17/61/e6e370ac.pdf
- Hollander, E.E. 2004. The Noble Art of Demand Shaping: How the Tenacity of Sustainable Innovation Can Be Explained by it Being Radical in a New Sense. Mimeo. Gävle Högskola. 33 s. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.
- Report of the Technical Group on Innovative Financing Mechanisms, Sept 2004 (67 s.).
http://www.forumsyd.se/conferences/w_gek_op/BrasilienFrank.pdf
- "Sammanfattning och slutsatser" i *Fördelningseffekter av miljöpolitik*, SOU 2003:2, bilaga 11, 7 s. <http://www.regeringen.se/content/1/c4/16/33/3b0eee6e.pdf>
även via www.sida.se
- Världsbanken/IMF: Aid effectiveness and Financing Modalities, sept 2004 (74 s.).
http://www.forumsyd.se/conferences/w_gek_op/Financing%20modalities.pdf

Övrigt material:

- Azar, C. et al. 2002. *Decoupling – Past Trends and Prospects for the Future*. Regeringskansliet. (Utdelas.)
- Miljömålen. Naturvårdsverket. (Utdelas.)
- Strategi för kretsloppsanpassade material och varor, Kretsloppsdelegationens rapport 1997:14. (Utdelas. I första hand ska de två första delarna läsas.)
- de Vylder, S., Axelsson Nycander, G. & Laanatza, M. *The Least Developed Countries and World Trade*. Sida Studies no. 5. Beställes gratis från Sida, tel 08-698 55 80.

HEK243/HEK253, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, III (41-60)
(ges endast ht)

HEK243:1/HEK253:1

Humanekologiska metodfrågor, 10 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Alvesson, M. & Sköldböck, K. 1994. *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Studentlitteratur.
- Björnsson, B., Kihlbom, U., Tersman, F. & Ullholm, A. 1994/2003. *Argumentationsanalys*. Natur och Kultur.
- Chalmers, A.F. 2003. *Vad är vetenskap egentligen?* Nya Doxa.
- Kaijser, L. & Öhlander, M. 1999. *Etnologiskt fältarbete*. Studentlitteratur.
- Nyberg Sörensen, N. (red.) 1999. *Veje til viden: Nye metoder i feltbaseret udviklingsforskning*. Specialnummer av *Den Ny Verden* 1991:3.
- Rienecker, L., Stray Jørgensen, P. & Hedelund, L. 2002. *Att skriva en bra uppsats*. Liber.
- Ryen, A. 2004. *Kvalitativ intervju: Från vetenskap till fältstudier*. Stockholm: Liber.
- Wadsworth & Treweek, 1999. *Geographical Information Systems for Ecology: An Introduction*. Longman.

Elektroniskt material:

(Inget fastställt elektroniskt material ingår.)

Övrigt material:

Viss utdelning av annat material samt litteraturval (inkl. elektroniskt material) i samråd med lärare kan ske under kursen.

HEK253:2, Fördjupningskurs, 10 poäng: litteraturlistor organiseras i samråd mellan lärare (handledare) och studenter.

HEK244, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling (61-80) (ges endast vt)

Litteraturlistor organiseras i samråd mellan lärare (handledare) och studenter.

Övriga fristående kurser

HEK115/GLO103

Global miljö rättvisa/Global Environmental Justice, 5 poäng (7,5 ECTS credits)

Books:

- Bryant, R.L. & Bailey, S. 1997. *Third World Political Ecology*. Routledge.
- Martinez-Alier, J. 2002. *The Environmentalism of the Poor: A Study of Ecological Conflicts and Valuation*. Edward Elgar.
- Sachs, W. 2000. *Planet Dialectics: Explorations in Environment and Development*. Zed Books.
- Singer, P. 2002. *One World: The Ethics of Globalization*. Yale University Press. Denna upplaga används på GLO 103. För studerande på HEK 115/155 finns även möjlighet att använda svensk upplaga: 2003. *En värld: Globaliseringens etik*. Thales.

Electronic literature:

- Hermele, K. 2004. Governance of Global Institutions as a Global Public Good: The Case of the World Bank and the IMF. (9 pp.) Available under "Courses" on <http://www.humecol.lu.se>
- Hornborg, A. 1998. Ecosystems and World Systems: Accumulation as an Ecological Process. *Journal of World-Systems Research* 4(2):169-177. <http://jwsr.ucr.edu/archive/vol4/v4n2a5.php>
- Hornborg, A. 2003. Cornucopia or Zero-Sum Game? The Epistemology of Sustainability. *Journal of World-Systems Research* 9(2):3-14. <http://jwsr.ucr.edu/archive/vol9/number2/pdf/jwsr-v9n2-hornborg.pdf>
- Sachs, W. 1998. Greening the North: A Post-Industrial Blueprint for Ecology and Equity. *New Perspectives Quarterly*, 15(2), pp. 48-54. (Available in "ELIN".)
- Summers, L.H. 1991. The Lawrence Summers Memo. <http://www.whirledbank.org/ourwords/summers.html>
- Van Vuuren, D.P. & Bouwman, L.F. 2005. Exploring Past and Future Changes in the Ecological Footprint for World Regions. *Ecological Economics*, 52(1):43-62. (Available in "ELIN".)
- WWF et al. 2002. Living Planet Report 2002. Gland, Schweiz: WWF. Available for free at: <http://www.wwf-uk.org/filelibrary/pdf/livingplanet2002.pdf>

Extra optional reading:

- Svenska Naturskyddsöreningen, 2000. *Hur många svenskar tål världen? Miljöeffekter i Syd av svensk konsumtion*. In Swedish. Can be downloaded for free at: <http://www.snf.se/verksamhet/internationellt/handel-hur-manga-svenskar.htm>

HEK116

Människans natur, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Clark, A. 2003. *Natural-Born Cyborgs: Minds, Technologies, and the Future of Human Intelligence*. Oxford University Press.
- Dawkins, R. 1990. *The Selfish Gene*. Oxford University Press.
- Dickens, P. 2000. *Social Darwinism: Linking Evolutionary Thought to Social Theory*. Open University Press, Milton Keynes. Paperback. Alternativ till Sahlins (nedan).
- Ridley, M. 2004. *Nature Via Nurture: Genes, Experience & What Makes Us Human*. Harper Collins Publishers.
- Sahlins, M.D. 1977. *The Use and Abuse of Biology: An Anthropological Critique of Sociobiology*. University of Michigan Press. D som inte kan få tag på denna bok får använda Dickens (ovan) istället.
- Sjölander, S. 2004. *Vårt djuriska arv: Om människans biologiska natur*. Nya Doxa.
- Tattersall, I. 1997. *The Fossil Trail: How We Know What We Think We Know about Human Evolution*. Oxford University Press.

Elektronisk litteratur:

- Hornborg, A. 2001. Hjälper oss biologin förklara mänsklig beteendevariation? *RIG Kulturhistorisk tidskrift* 2001, 3: 165-169. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.
- Hornborg, A. 2005. In defense of the nature/culture distinction: Why human ecology can

neither dispense with, nor be reduced to, semiotics. Ms. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.

HTX050

Etnobiologi, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Ehn, B. & Löfgren, O. 2001. *Kulturanalyser*. Lund: Gleerups (ISBN 91-40-63486-8)

Medin, D.L. & Atran, S. (red.) 1999. *Folkbiology*. MIT Press.

Minnis, P.E. (red.) 2000. *Ethnobotany: A Reader*. University of Oklahoma Press.

Stattin, J. 1992. *Näcken. Spelman eller gränsvakt?* Stockholm: Carlsson. (Utgången från förlaget, men möjlig att låna.)

Elektronisk litteratur:

(Inget elektroniskt material ingår.)

Övrigt material:

Förteckning med förslag till frivillig fördjupningslitteratur utdelas.

BILAGA 29

Kurslitteratur i humanekologi, vårterminen 2006

HEK241, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, I (1-20) **inkl. de fristående kurserna HEK111-114**

HEK241:1/HEK111

Naturuppfattningar i tid och rum, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Anderson, E.N. 1996. *Ecologies of the Heart: Emotion, Belief, and the Environment*. New York: Oxford University Press.

Asma, S.T. 2003. *Stuffed Animals and Pickled Heads: The Culture and Evolution of Natural History Museums*. Oxford University Press.

Merchant, C. 1994. *Naturens död*. Symposium.

Worster, D. 1996. *De ekologiska idéernas historia*. SNS Förlag.

Elektronisk litteratur:

Hornborg, A. 1998. En ekologisk revolution? Det moderna utmanat. *Tvärnsnitt* 1998, 2: 65-71. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.

Luke, T. W. 2002. Deep Ecology: Living as if Nature Mattered. *Organization & Environment*, 2002, Issue 2, s. 178-186. (Finns i "ELIN".)

White, Jr., L. 1967. The Historical Roots of Our Ecologic Crisis. *Science*, 155: 1203-1207. (Finns i "ELIN".)

HEK241:2/HEK112/HEK152

Ekologiska och fysiska förutsättningar för mänsklig försörjning, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

Diamond, J. 2001. *Vete, vaper och virus*. Stockholm: Norstedts/ePan. (Som alternativ kan användas tidigare/senare svensk upplaga, eller den engelska versionen *Guns, Germs and Steel*.)

Djurfeldt, G. 2001. *Mera mat: Att brödföda en växande befolkning*. Lund: Arkiv förlag.

Miller, G. T. 2004. *Living in the Environment: Principles, Connections, and Solutions*. Thomson Learning. (14:e uppl. 2004. Vi rekommenderar att senaste upplagan används. Även äldre uppl. kan användas, men helst ej äldre än 10:e.)

Elektronisk litteratur:

Hornborg, A. (red.) tills.m. S. Andrén & M. Arderup, 2004. *Humanekologiska perspektiv på hållbar produktion och konsumtion: Helhetssyn på integrerad produktpolicy (IPP)*. Stockholm: Naturvårdsverket. Rapport 5354. Framförallt används Kap. 2: Naturvetenskapliga utgångspunkter (s. 73-98). Rapporten finns tillgänglig via naturvårdsverkets hemsida (sök på titeln):
<http://www.naturvardsverket.se/bokhandeln/>

HEK241:3/HEK113

Icke-industriella försörjningssätt, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Bates, D.G. 2001. *Human Adaptive Strategies: Ecology, Culture and Politics*. Boston: Allyn & Bacon.
- Emanuelsson, U., Bergendorff, C., Billquist, M., Carlsson, B., Lewan, N. 2002. *Det skånska kulturlandskapet*. Lund: Naturskyddsföreningen i Skåne. Särskilt Del I-III används. Denna bok kan köpas billigast direkt från Naturskyddsföreningen i Skåne, vars kansli har adress Nils Bjelkegatan 4 B, 221 04 Lund. Tel 046 – 13 96 70, fax 046 – 14 91 14. Email: kansli.skane@snf.se
- Pretty, J. 2002. *Agri-Culture: Reconnecting People, Land and Nature*. Earthscan.

Elektronisk litteratur:

Meddelande om vilken elektronisk litteratur som ingår kommer att ges vid introduktionen till kursen.

HEK241:4/HEK114

Industrisamhällets förutsättningar och begränsningar: perspektiv på “hållbar utveckling”, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Hedré, J. (red.) 2002. *Naturen som brytpunkt: Om miljöfrågans mystifieringar, konflikter och motsägelser*. Brutus Östlings Bokförlag Symposion. Kap. 1, 3, 7 och 12. (OBS! Kap. 2, 5, 6 och 8 används på HEK242:3 Miljösociologi.)
- Norgaard, R. B. 1994. *Development Betrayed: The End of Progress and a Co-Evolutionary Revisioning of the Future*. Routledge.
- Stearns, Peter N. 2001. *Consumerism in World History: The Global Transformation of Desire*. Routledge.
- Wackernagel, M. & Rees, W. 1996. *Our Ecological Footprint: Reducing Human Impact on the Earth*. New Society Publishers.
- Wallerstein, I. 2005. *Världssystemanalysen: En introduktion*, Tankekraft förlag. (Alternativ: *World-Systems Analysis: An Introduction*. Duke University Press, 2004.)

Elektronisk litteratur:

Agenda 21 – en sammanfattning.

<http://miljo.regeringen.se/content/1/c6/01/86/84/6de2900f.pdf>

Hornborg, A. 2005. Fotavtryck i bomullsfälten: Industriella revolutionen som miljöbelastningsförskjutning. *Polhem* 2005, Temanummer om teknikhistoria och miljö. Texten finns tillgänglig under “Courses” på Humanekologiska avdelningens hemsida.

Hornborg, A. (red.) tills.m. S. Andrén & M. Arderup, 2004. *Humanekologiska perspektiv på hållbar produktion och konsumtion: Helhetssyn på integrerad produktpolicy (IPP)*. Stockholm: Naturvårdsverket. Rapport 5354. Framförallt används Kap. 3: Samhällsvetenskapliga utgångspunkter (s. 113-154). Rapporten finns tillgänglig via naturvårdsverkets hemsida (sök på titeln): <http://www.naturvardsverket.se/bokhandeln/>

- Sachs, W. 1999. The Virtue of Enoughness. *New Perspectives Quarterly*, 16(2), s. 10-14. (Finns i "ELIN".)
- Svenska Naturskyddsföreningen, 2000. *Hur många svenskar tål världen? Miljöeffekter i Syd av svensk konsumtion*. Kan laddas ned gratis från:
<http://www.snf.se/verksamhet/internationellt/handel-hur-manga-svenskar.htm>
- UN Department of Economic and Social Affairs, Division for Sustainable Development. (Information om vilka dokument om hållbar utveckling som ingår ges vid introduktionen till kursen.)
http://www.un.org/esa/sustdev/documents/UNCED_Docs.htm

HEK242, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, II (21-40)

HEK242:1

Miljöantropologi, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Bateson, G. 1998. *Mönstret som förbinder: Eko-cybernetiska texter*. Stockholm: Mareld.
- Haenn, N. (red.) & Wilk, R.R. (red.) 2006. *The Environment in Anthropology: A Reader in Ecology, Culture, and Sustainable Living*. New York University Press.
- Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 6, 8, 10, 11.)
- Malm, T. 2003. *De svarta pärlornas ö: Tahiti i centrum och periferi*. Lund: Arkiv förlag.
- Townsend, P.K. 2000. *Environmental Anthropology: From Pigs to Policies*. Prospect Heights, Ill.: Waveland Press, Inc.

Elektronisk litteratur:

- Hornborg, A. 1998. Ecological Embeddedness and Personhood: Have We Always been Capitalists? *Anthropology Today*, Vol. 14, Issue 2, s. 3-6. Finns i "ELIN". Kan också laddas ner efter sökning på <http://www.jstor.org/search>
- Hornborg, A. 2001. Vital Signs: An Ecosemiotic Perspective on the Human Ecology of Amazonia. *Sign Systems Studies* 29(1):121-152. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.
- Hornborg, A. 2005. Cultural Ecology. Ur *Berkshire Encyclopedia of World History*. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.
- Malm, T. 1999. Linnaeus among the Tongans. Ur *Shell Age Economics* (Dept. of Sociology, Lund), s. 201-229. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.
- Malm, T. 2001. The Tragedy of the Commoners: The Decline of the Customary Marine Tenure System of Tonga. *SPC Traditional Marine Resource Management and Knowledge Bulletin*, No. 13, s. 3-13. Kan laddas ner från:
<http://www.spc.org.nc/coastfish/News/Trad/trad.htm>

HEK242:2

Miljöhistoria, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Eliasson, P. & Lisberg Jensen, E. (red.) 2000. *Naturens nytta: Från Linné till det moderna*

samhället. Historiska media, Lagerbringsbiblioteket.

- Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 4, 5.)
- McCann, J.C. 1999. *Green Land, Brown Land, Black Land: An Environmental History of Africa, 1800-1900*. Greenwood Publishing Group.
- McNeill, J. 2000. *Something New Under the Sun: An Environmental History of the Twentieth Century*. Penguin Books. (Finns även i svensk översättning: *Någonting är nytt under solen*, SNS Förlag, 2003.)
- Redman, C.L. 1999. *Human Impact on Ancient Environments*. Tucson: University of Arizona Press.
- White, R. 1996. *The Organic Machine: The Remaking of the Columbia River*. Hill & Wang.

Elektroniskt material:

(Inget elektroniskt material ingår.)

HEK242:3

Miljösociologi, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Guha, R. & Martinez-Alier, J. 1997. *Varieties of Environmentalism*. Earthscan.
- Hajer, M. 1992. *The Politics of Environmental Discourse: Ecological Modernization and the Policy Process*. Oxford. (Urval ca. 100 s.)
- Hedré, J. (red.) 2002. *Naturen som brytpunkt: Om miljöfrågans mystifieringar, konflikter och motsägelser*. Brutus Östlings Bokförlag Symposion. Kap. 2, 5, 6 och 8. (OBS! Kap. 1, 3, 7 och 12 används på HEK241:4/HEK114 Industrisamhällets förutsättningar och begränsningar.)
- Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 9, 12.)
- Jamison, A. 2003. *Miljö som politik*. Lund: Studentlitteratur.
- Lidskog, R., Sandstedt, E. & Sundqvist, G. 1997. *Samhälle, risk och miljö: Sociologiska perspektiv på det moderna samhällets miljöproblem*. Lund: Studentlitteratur.

Elektronisk litteratur:

(Inget elektroniskt material ingår.)

HEK242:4

Ekologisk ekonomi: illusioner och möjligheter, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Daly, H.E. 1997. *Beyond Growth: The Economics of Sustainable Development*. Boston, MA: Beacon Press.
- Hermele, K. 2002. *Vad kostar framtiden? Globaliseringen, miljön och Sverige*. Ordfront.
- Hornborg, A. 2001. *The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment*. AltaMira/Rowman & Littlefield. (Kap. 1, 2, 3.)
- Radetzki, M. 2001. *Den gröna myten: Ekonomisk tillväxt och miljöns kvalitet*. Stockholm: SNS Förlag.

Elektroniskt material:

- Andrén, S. 2005. *Hållbar tillväxt – möjlighet eller motsägelse? En granskning av aktörer och strategier inom EU och Lissabonprocessen*. Forskningsrapport 2005:1, Ekonomihögskolan, Mälardalens högskola, Västerås. Tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.
- "Appendix: Utvärdering av steg 1-3 i strategin för grön skatteväxling - effekten på fördelning samt energianvändning och koldioxidutsläpp", bilaga till Proposition 2003/04:1, 8 s.
http://www.mp.se/files/52200-52299/file_52226.pdf
- Att söka kostnadseffektiva lösningar inom klimatområdet. SOU 1999:111.
<http://www.regeringen.se/content/1/c4/23/73/c880c32f.pdf>
- Axelsson, S. & Höglund, N. 2003. Skatteväxling för minskad klimatpåverkan. Svenska Naturskyddsföreningen.
www.snf.se/verksamhet/miljopolitik/skattevaaxlingsrapport2003.htm
- En hållbar tillväxt. *Långtidsutredningen 1999/2000*, kapitel 5, s. 117-147. SOU 2000:7.
www.regeringen.se/content/1/c4/17/61/e6e370ac.pdf
- Hollander, E.E. 2004. The Noble Art of Demand Shaping: How the Tenacity of Sustainable Innovation Can Be Explained by it Being Radical in a New Sense. Mimeo. Gävle Högskola. 33 s. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.
- Report of the Technical Group on Innovative Financing Mechanisms, Sept 2004 (67 s.).
http://www.forumsyd.se/conferences/w_gek_op/BrasilienFrank.pdf
- "Sammanfattning och slutsatser" i *Fördelningseffekter av miljöpolitik*, SOU 2003:2, bilaga 11, 7 s. <http://www.regeringen.se/content/1/c4/16/33/3b0eee6e.pdf> (även via www.sida.se)
- Världsbanken/IMF: Aid effectiveness and Financing Modalities, sept 2004 (74 s.).
[http://siteresources.worldbank.org/DEVCOMMINT/Documentation/20262859/DC200-0012\(E\)%20Aid%20Eff.pdf](http://siteresources.worldbank.org/DEVCOMMINT/Documentation/20262859/DC200-0012(E)%20Aid%20Eff.pdf)

Övrigt material:

- Azar, C. et al. 2002. Decoupling – Past Trends and Prospects for the Future. Regeringskansliet. (Utdelas.)
- Miljömålen. Naturvårdsverket. (Utdelas.)
- Strategi för kretsloppsanpassade material och varor, Kretsloppsdelegationens rapport 1997:14. (Utdelas. I första hand ska de två första delarna läsas.)
- de Vylder, S., Axelsson Nycander, G. & Laanatz, M. *The Least Developed Countries and World Trade*. Sida Studies no. 5. Beställes gratis från Sida, tel 08 – 698 55 80.

HEK243/HEK253, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling, III (41-60)
(ges endast HT)

HEK243:1/HEK253:1
Humanekologiska metodfrågor, 10 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Alvesson, M. & Skoldberg, K. 1994. *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Studentlitteratur.
- Björnsson, B., Kihlbom, U., Tersman, F. & Ullholm, A. 1994/2003. *Argumentationsanalys*.

Natur och Kultur.

- Chalmers, A.F. 2003. *Vad är vetenskap egentligen?* Nya Doxa.
Kaijser, L. & Öhlander, M. 1999. *Etnologiskt fältarbete*. Studentlitteratur.
Nyberg Sörensen, N. (red.) 1999. *Veje til viden: Nye metoder i feltbaseret udviklingsforskning*. Specialnummer av *Den Ny Verden* 1991:3.
Rienecker, L., Stray Jørgensen, P. & Hedelund, L. 2002. *Att skriva en bra uppsats*. Liber.
Ryen, A. 2004. *Kvalitativ intervju: Från vetenskap till fältstudier*. Stockholm: Liber.
Wadsworth & Treweek, 1999. *Geographical Information Systems for Ecology: An Introduction*. Longman.

Elektroniskt material:

(Inget fastställt elektroniskt material ingår.)

Övrigt material:

Viss utdelning av annat material samt litteraturval (inkl. elektroniskt material) i samråd med lärare kan ske under kursen.

HEK253:2, Fördjupningskurs, 10 poäng: litteraturlistor organiseras i samråd mellan lärare (handledare) och studenter.

HEK264, Humanekologi: Miljö, kultur och utveckling (61-80) (ges endast vt)

Litteraturlistor organiseras i samråd mellan lärare (handledare) och studenter.

Övriga fristående kurser

HEK115/GLO103

Global miljö rättvisa/Global Environmental Justice, 5 poäng (7,5 ECTS credits)

Books:

- Bryant, R.L. & Bailey, S. 1997. *Third World Political Ecology*. Routledge.
Martinez-Alier, J. 2002. *The Environmentalism of the Poor: A Study of Ecological Conflicts and Valuation*. Edward Elgar.
Sachs, W. 2000. *Planet Dialectics: Explorations in Environment and Development*. Zed Books.
Singer, P. 2002. *One World: The Ethics of Globalization*. Yale University Press. Denna upplaga används på GLO 103. För studerande på HEK 115/155 finns även möjlighet att använda svensk upplaga: 2003. *En värld: Globaliseringens etik*. Thales.

Electronic literature:

- Hermele, K. 2004. Governance of Global Institutions as a Global Public Good: The Case of the World Bank and the IMF. (9 pp.) Available under "Courses" on <http://www.humecol.lu.se>
Hornborg, A. 1998. Ecosystems and World Systems: Accumulation as an Ecological Process. *Journal of World-Systems Research* 4(2):169-177. <http://jwsr.ucr.edu/archive/vol4/v4n2a5.php>
Hornborg, A. 2003. Cornucopia or Zero-Sum Game? The Epistemology of Sustainability. *Journal of World-Systems Research* 9(2):3-14. <http://jwsr.ucr.edu/archive/vol9/number2/pdf/jwsr-v9n2-hornborg.pdf>

- Sachs, W. 1998. Greening the North: A Post-Industrial Blueprint for Ecology and Equity. *New Perspectives Quarterly*, 15(2), pp. 48-54. (Available in "ELIN".)
- Summers, L.H. 1991. The Lawrence Summers Memo. <http://www.whirledbank.org/ourwords/summers.html>
- Van Vuuren, D.P. & Bouwman, L.F. 2005. Exploring Past and Future Changes in the Ecological Footprint for World Regions. *Ecological Economics*, 52(1):43-62. (Available in "ELIN".)
- WWF et al. 2002. Living Planet Report 2002. Gland, Schweiz: WWF. Available for free at: <http://www.wwf-uk.org/filelibrary/pdf/livingplanet2002.pdf>

Extra optional reading:

- Svenska Naturskyddsforeningen, 2000. *Hur många svenskar tål världen? Miljöeffekter i Syd av svensk konsumtion*. In Swedish. Can be downloaded for free at: <http://www.snf.se/verksamhet/internationellt/handel-hur-manga-svenskar.htm>

HEK116

Människans natur, 5 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Clark, A. 2003. *Natural-Born Cyborgs: Minds, Technologies, and the Future of Human Intelligence*. Oxford University Press.
- Dawkins, R. 1990. *The Selfish Gene*. Oxford University Press.
- Dickens, P. 2000. *Social Darwinism: Linking Evolutionary Thought to Social Theory*. Open University Press, Milton Keynes. Paperback. Alternativ till Sahlins (nedan).
- Ridley, M. 2004. *Nature Via Nurture: Genes, Experience & What Makes Us Human*. Harper Collins Publishers.
- Sahlins, M.D. 1977. *The Use and Abuse of Biology: An Anthropological Critique of Sociobiology*. University of Michigan Press. D som inte kan få tag på denna bok får använda Dickens (ovan) istället.
- Sjölander, S. 2004. *Vårt djuriska arv: Om människans biologiska natur*. Nya Doxa.
- Tattersall, I. 1997. *The Fossil Trail: How We Know What We Think We Know about Human Evolution*. Oxford University Press.

Elektronisk litteratur:

- Hornborg, A. 2001. Hjälper oss biologin förklara mänsklig beteendeviation? *RIG Kulturhistorisk tidskrift* 2001, 3: 165-169. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.
- Hornborg, A. 2005. In defense of the nature/culture distinction: Why human ecology can neither dispense with, nor be reduced to, semiotics. Ms. Texten finns tillgänglig under "Courses" på Humanekologiska avdelningens hemsida.

HTX070

Etnobiologi, 10 poäng

Böcker (bokhandel/bibliotek):

- Ehn, B. & Löfgren, O. 2001. *Kulturanalyser*. Lund: Gleerups (ISBN 91-40-63486-8)
- Medin, D.L. & Atran, S. (red.) 1999. *Folkbiology*. MIT Press.
- Minnis, P.E. (red.) 2000. *Ethnobotany: A Reader*. University of Oklahoma Press.

Stattin, J. 1992. *Näcken. Spelman eller gränsvakt?* Stockholm: Carlsson. (Utgången från förlaget, men möjlig att låna på bl.a. Etnologiska inst.)

Elektronisk litteratur:
(Inget elektroniskt material ingår.)

Övrigt material:
Förteckning med förslag till frivillig fördjupningslitteratur utdelas.

BILAGA 30

ALLMÄN STUDIEPLAN FÖR FORSKARUTBILDNING I HUMANEKOLOGI VID UNIVERSITETET I LUND

Studieplanen är fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2001-05-03

Forskarutbildningen ges i den omfattning resurser står till förfogande.

1. MÅL FÖR UTBILDNINGEN

Forskarutbildningen i humanekologi vill göra det möjligt för den studerande

- att* förvärva kunskaper om globala, humanekologiska processer och om olika försök att tolka deras inbördes sammanhang,
- att* utveckla förmågan att integrera olika vetenskapliga perspektiv för att kunna bidra till framväxten av mera holistiska insikter om människans förhållande till övriga biosfären,
- att* utveckla ett språk och en världsbild som förenar ett kritiskt och gränsöverskridande engagemang i de stora överlevnadsfrågorna med kunskapsteoretisk mognad och teoretisk precision samt
- att* tillämpa dessa kunskaper och färdigheter i en vetenskaplig avhandling.

2 BEHÖRIGHETSVILLKOR OCH FÖRKUNSKAPSREKOMMENDATIONER

2.1 Allmän behörighet

Allmän behörighet att antas till forskarutbildning har den som gått igenom grundläggande högskoleutbildning om minst 120 poäng eller som i annan ordning inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

2.2 Särskild behörighet

För särskild behörighet krävs att den studerande med godkänt resultat genomgått kurser om sammanlagt 80 poäng i humanekologi (magisternivå).

Krav som ovan avses skall anses vara uppfyllt även av den som i annan ordning inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Detta innebär i regel en fakultetsöverskridande grundutbildning med relevans för forskning kring förhållandet mellan människa och miljö.

2.3 Särskilda förkunskapsrekommendationer

Utbildningen förutsätter god förmåga att tillgodogöra sig teoretiska framställningar på engelska.

3 ANTAGNING

Beslut om det högsta antal doktorander som samtidigt får finnas antagna till forskarutbildning inom ett ämne fattas av fakultetsrådet på förslag av institutionsstyrelsen.

Tidpunkt för antagning till forskarutbildningen fastställs av fakultetsrådet och ansökan beredes av handledarkollegiet i enlighet med de kriterier för urval som fastställt av fakultetsrådet (se bilaga)

Beslut om antagning till forskarutbildning fattas av fakultetsrådet på förslag från institutionen.

Till forskarutbildningen i humanekologi kan bara den antas som anställd som doktorand eller som beviljas utbildningsbidrag för doktorander. Under förutsättning att en sökande uppfyller kvalitetskraven kan denne antas även med annan form av studiefinansiering, om denna kan bedömas som säkrad under hela utbildningstiden och den sökande bedöms kunna slutföra utbildningen inom åtta år.

Bedömningen av annan studiefinansiering än anställning som doktorand/utbildningsbidrag görs av institutionen, varefter den granskas av fakultetsrådet i samband med beslut om antagning.

Beslut om tilldelning av handledare fattas av institutionsstyrelsen på delegation från fakultetsrådet.

En doktorand med utbildningsbidrag/anställning som doktorand har rätt till arbetsplats och arbetsmateriel vid institutionen.

4 UTBILDNINGENS UPPLÄGGNING

Utbildningen skall normalt kunna slutföras inom fyra år. Utbildningen är uppdelad i en kursdel om 40 poäng, och en avhandlingsdel om 120 poäng.

4.1 Kurser, 40 poäng

4.1.1 Kunskapsteori för gränsöverskridande forskning, 10 poäng

Litteraturen behandlar frågor kring vetenskapens fragmentarisering och våra möjligheter att överbrygga den. Kursen belyser de språkliga representationernas benägenhet att begränsa våra perspektiv och försvåra kommunikation mellan olika språkkulturer. Särskild tonvikt läggs vid jämförelser mellan natur- och humanvetenskapliga perspektiv, varvid en huvudfråga är hur den humanekologiska forskningen skall behandla fenomen som subjektivitet, delaktighet och mening. Redovisningen sker i form av en uppsats, som i huvudsak skall bestå av en systematisk redogörelse för kurslitteraturen.

4.1.2 Tematisk specialisering, 10 poäng

Den studerande kan här ur ett antal alternativa litteraturlistor välja de som bäst passar hans/hennes intresseinriktning. Urvalet av ämnesområden motsvarar i stort sett de olika delkurserna inom grundutbildningens tre första terminer, och utgör fördjupande fortsättningar på dessa. Avsikten är att den studerande skall bli väl förtrogen med den viktigaste internationella litteraturen inom det valda området, samtidigt som han/hon lär sig formulera

ramarna för sin specifika avhandlingsproblematik. Redovisningen sker i form av en uppsats och ett seminarium..

4.1.3 *Hjälpvetenskaper och metodologisk specialisering*, 10 poäng

Då den studerandes val av forskningsproblematik börjat klarna gör han/hon i samråd med handledaren en bedömning av vilka specialkunskaper och/eller metodologiska färdigheter som erfordras för ett lyckat avhandlingsprojekt. För att inhämta dessa kunskaper och färdigheter följer den studerande lämpliga kursmoment vid andra institutioner eller med hjälp av extern handledare upprätta lämpliga litteraturlistor. Momentet kan delas upp i två separata kurser om vardera 5 poäng. Redovisningen sker i form av seminarier samt kortare skriftliga rapporter.

4.1.4 *Aktuell teori*, 10 poäng

Kursens mål är att ge den studerande tillfälle att fördjupa sig i de senaste bland viktigare bidrag till teoriutvecklingen i humanekologi. Avsikten är att öka kännedomen om innovationer vid den internationella forskningsfronten. Kursen ges i mån av deltagarunderlag med några terminers mellanrum, eller från en litteraturlista upprättad i samråd med handledaren. Redovisningen sker i form av en uppsats och ett seminarium.

4.2 Doktorsavhandling, 120 poäng

Huvudvikten i forskarutbildningen läggs vid avhandlingen, i vilken doktoranden skall demonstrera sin förmåga till kritisk, innovativ och teoretiskt stringent behandling av väsentliga humanekologiska problem.

Avhandlingen kan utföras som ett enhetligt arbete eller som en s.k. sammanläggningsavhandling, bestående av vetenskapliga uppsatser med en kort sammanfattning av dessa, som den studerande har författat ensam eller gemensamt med annan person. Vetenskaplig avhandling som författas av två eller flera examinander gemensamt, får godkännas som doktorsavhandling för varje examinand vars insats kan särskiljas.

Avhandlingen skall skrivas på svenska, danska, norska, engelska, franska eller tyska. Avhandling som ej har skrivits på engelska, franska eller tyska skall innehålla en sammanfattning på något av dessa språk.

Avhandlingens olika avsnitt skall redovisas vid seminarier, varvid doktorandens insatser räknas som ett obligatoriskt led i utbildningen. Avhandlingen skall försvaras vid en offentlig disputation. Den bedöms med betyget Godkänd eller Underkänd av en betygsnämnd som historisk-filosofiska fakultetsrådet utser. Vid bedömningen tas hänsyn såväl till avhandlingens vetenskapliga kvalitet som till försvaret vid disputationen.

4.3 Individuell studieplan

En individuell studieplan upprättas av handledaren och doktoranden gemensamt den fastställs av institutionsstyrelsen på delegation från fakultetsrådet. Studieplanen upprättas i enlighet med de av fakultetsrådet fastställt formulär. Den skall innehålla en tidsplan för hela studietiden, både för kursläsningen och avhandlingsarbetet. Den skall årligen revideras.

Doktorand eller handledare som anser att den andra parten brustit vad gäller de i tidsplanen aktualiserade specifika handlednings- resp. studieåtagandena kan vända sig till institutionsstyrelsen, med överklaganderätt till fakultetsrådet.

5 UNDERVISNING

Doktoranden har rätt till undervisning i form av seminarier och lärarledda kurser. Institutionen har rätt att kräva att doktoranden deltar aktivt i den erbjudna undervisningen.

Undervisningens omfattning och organisation är beroende dels av de resurser som avdelningen har till sitt förfogande, dels av de studerandes antal, studietakt och inriktning.

Kurserna 4.1.1 och 4.1.4 baseras på schemalagda föreläsningsserier, liksom i förekommande fall de olika moment inom kurs 4.1.3 som förläggs vid andra institutioner. Kursen 4.1.2 bygger i första hand på självständiga litteraturstudier, men liksom i kurs 4.1.3 ingår ett obligatoriskt, aktivt deltagande i de seminarier och föreläsningar som hålls av övriga kursdeltagare. Aktivt deltagande i seminarier innebär förberedelse i form av inläsning av anvisat material och deltagande i diskussioner i anslutning till detta, och vidare skyldighet att minst två gånger under utbildningen fungera som opponenter vid uppsattsseminarium.

6 HANDEDNING

Den som antagits till forskarutbildning äger rätt till handledning motsvarande 200 klocktimmar/4 års heltidsstudier.

Sedan avhandlingsämne fastställts i samråd med handledarkollegiet, tilldelas doktoranden en huvudhandledare och i förekommande fall en biträdande handledare.

Huvudhandledare är i regel professor eller docentkompetent lärare vid avdelningen. Som biträdande handledare kan även anlitas andra disputerade forskare och lärare verksamma inom eller utanför avdelningen.

Doktorand har rätt att byta handledare, om annan kvalificerad handledare finns på institutionen.

7 EXAMINATION

Samtliga kurser skall vara tenterade före disputationen, om inte särskilda omständigheter föreligger.

Avhandlingen bedöms med något av betygen Godkänd eller Underkänd.

För examen förordas att den studerande har fått betyget Godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt för den vetenskapliga avhandlingen.

Högskolan utfärdar på begäran bevis om examen för den som har uppfyllt samtliga fordringar för denna.

8 LICENTIATEXAMEN

Licentiatexamen är en möjlig etapp inom forskarutbildningen.

8.1 *Mål för utbildningen*

Utbildningen avser att ge fördjupade ämneskunskaper, ökade insikter i teori och metod samt förmåga att självständigt genomföra en forskningsuppgift, redovisad i ett vetenskapligt, skriftligt arbete (licentiatavhandling).

8.2 *Behörighetsvillkor och antagningsbestämmelser*

Licentiatexamen är en etapp inom forskarutbildningen, varför antagningsbestämmelserna och behörighetskraven för forskarutbildningen gäller. Någon separat antagning förekommer sålunda inte.

8.3 *Utbildningens uppläggning*

Utbildningen omfattar fyra terminers heltidsstudier eller deltidstudier i motsvarande omfattning (80 poäng). Utbildningen består av en kursdel om 20 poäng och en vetenskaplig avhandling om 60 poäng.

8.3.1 *Kurser, 20 poäng*

Utbildningens kursdel omfattar kurserna 4.1.2, och 4.13 i forskarutbildningen. I fråga om undervisning och seminariedeltagande gäller motsvarande bestämmelser som för doktors-examen.

8.3.2 *Licentiatavhandling, 60 poäng*

Den vetenskapliga avhandlingen skall försvaras muntligen vid ett offentligt forskarseminarium i ämnet och skall dessförinnan finnas tillgänglig minst tre veckor på institutionen. Meddelande om att avhandlingen utläggs skall vara anslaget på institutionen under motsvarande tid samt utsändas till övriga humanekologiska avdelningar i landet.

Opponent skall utses av institutionsstyrelsen på förslag av avdelningens handledarkollegium. Avhandlingen bedöms med något av betygen Godkänd eller Underkänd. Betyg sätts av en nämnd, utsedd av institutionsstyrelsen på förslag av handledarkollegiet, bestående av tre disputerade lärare. I nämnden skall om möjligt en professor inom ämnesområdet ingå.

Avhandlingen skall arkiveras och finnas tillgänglig på institutionen. Två exemplar av den skall överlämnas till universitetsbiblioteket.

9 ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

Studerande som antagits enligt äldre studieplan äger rätt att övergå till denna nya studieplan. Byte av studieplan skall dock göras i samråd med handledare och godkännas av institutionsstyrelsen.

BILAGA 31

ALLMÄN STUDIEPLAN FÖR FORSKARUTBILDNING I HUMANEKOLOGI VID UNIVERSITETET I LUND

Studieplanen är fastställd av historisk-filosofiska fakultetsrådet 2004-06-10.

Forskarutbildningen ges i den omfattning resurser står till förfogande.

1. MÅL FÖR UTBILDNINGEN

Forskarutbildningen i humanekologi vill göra det möjligt för den studerande: att förvärva fördjupade kunskaper om humanekologiska processer på såväl lokal som globalnivå och om olika försök att tolka deras inbördes sammanhang,

att utveckla förmågan att integrera olika vetenskapliga perspektiv för att kunna bidra till framväxten av mera mångfacetterade insikter om specifika socioekologiska system, att utveckla ett språk och perspektiv som förenar ett kritiskt engagemang i de globala miljö- och utvecklingsfrågorna med kunskapsteoretisk mognad och analytisk precision samt att tillämpa dessa kunskaper och färdigheter i en vetenskaplig avhandling.

2 BEHÖRIGHETSVILLKOR OCH FÖRKUNSKAPSREKOMMENDATIONER

2.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet att antas till forskarutbildning har den som gått igenom grundläggande högskoleutbildning om minst 120 poäng eller som i annan ordning inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

2.2 Särskild behörighet

För särskild behörighet krävs att den studerande med godkänt resultat genomgått kurser om sammanlagt 80 poäng i humanekologi (magisternivå).

Krav som ovan avses skall anses vara uppfyllt även av den som i annan ordning inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Detta innebär i regel en fakultetsöverskridande grundutbildning med relevans för forskning kring förhållandet mellan människa och miljö.

2.3 Särskilda förkunskapsrekommendationer

Utbildningen förutsätter god förmåga att tillgodogöra sig teoretiska framställningar på engelska.

3 ANTAGNING

Beslut om det högsta antal doktorander som samtidigt får finnas antagna till forskarutbildning inom ett ämne fattas av fakultetsrådet på förslag av institutionsstyrelsen.

Tidpunkt för antagning till forskarutbildningen fastställs av fakultetsrådet och ansökan bereds av handledarkollegiet i enlighet med de kriterier för urval som fastställts av fakultetsrådet (se bilaga). Handledarkollegiet består av de disputerade forskare som har fast tjänst eller minst ettårigt förordnande omfattande minst 50% av heltidstjänstgöring vid Humanekologiska avdelningen.

Beslut om antagning till forskarutbildning fattas av fakultetsrådet på förslag från institutionen.

Till forskarutbildningen i humanekologi kan bara den antas som anställd som doktorand eller som beviljas utbildningsbidrag för doktorander. Under förutsättning att en sökande uppfyller kvalitetskraven kan denne antas även med annan form av studiefinansiering, om denna kan bedömas som säkrad under hela utbildningstiden och den sökande bedöms kunna slutföra utbildningen inom åtta år.

Bedömningen av annan studiefinansiering än anställning som doktorand/utbildningsbidrag görs av institutionen, varefter den granskas av fakultetsrådet i samband med beslut om antagning.

Beslut om tilldelning av handledare fattas av institutionsstyrelsen på delegation från fakultetsrådet.

En doktorand med utbildningsbidrag/anställning som doktorand har rätt till arbetsplats och arbetsmateriel vid institutionen.

4 UTBILDNINGENS UPPLÄGGNING

Utbildningen skall normalt kunna slutföras inom fyra år. Utbildningen är uppdelad i en kursdel om 40 poäng, och en avhandlingsdel om 120 poäng.

4.1 Kurser, 40 poäng

4.1.1 Vetenskapsteori, 8 poäng

Litteraturen behandlar frågor kring vetenskapens fragmentering och den humanekologiska forskningens möjligheter att överbygga den. Kursen belyser de olika vetenskapliga begreppsapparaternas benägenhet att begränsa våra perspektiv och försvåra kommunikation mellan olika vetenskaper. Särskild tonvikt läggs vid jämförelser mellan natur- och humanvetenskapliga perspektiv på miljöproblem, varvid en viktig fråga är hur den humanekologiska forskningen skall behandla fenomen som kulturell konstruktion, diskurs, identitet och mening. Redovisningen sker i form av en uppsats.

4.1.2 Central humanekologisk teori, 10 poäng

I detta moment skall den studerande grundligt fördjupa sig i en för samtliga doktorander gemensam korpus av central humanekologisk litteratur, med bidrag hämtade från bl.a. miljöantropologi, miljöhistoria, miljösociologi och ekologisk ekonomi. Litteraturlistan fastställs av avdelningens handledarkollegium. Vid tillräckligt doktorandunderlag kan kursen baseras på föreläsningar och gemensamma seminarier. Redovisningen sker i form av en uppsats.

4.1.3 Tematisk specialisering, 10 poäng

Den studerande kan här ur ett antal alternativa litteraturlistor välja de som bäst passar den valda inriktningen. Urvalet av ämnesområden motsvarar i stort sett de olika delkurserna inom grundutbildningens två första terminer, och utgör fördjupande fortsättningar på dessa. Avsikten är att den studerande skall bli väl förtrogen med den viktigaste internationella litteraturen inom det valda området samt lära sig formulera ramarna för sin specifika avhandlingsproblematik. Momentet kan delas upp i två separata kurser om vardera 5 poäng. Redovisning sker i form av seminarier samt kortare skriftliga rapporter.

4.1.4 Metodologisk specialisering, 10 poäng

Då valet av forskningsproblematik börjat klarna gör den studerande i samråd med handledaren en bedömning av vilka specialkunskaper och/eller metodologiska färdigheter som erfordras för ett lyckat avhandlingsprojekt. För att inhämta dessa kunskaper och färdigheter följer den studerande lämpliga kursmoment vid andra institutioner eller upprättar med hjälp av extern handledare lämpliga litteraturlistor. Momentet kan delas upp i två separata kurser om vardera 5 poäng. Redovisning sker i form av seminarier samt kortare skriftliga rapporter.

4.1.5 Högskolepedagogisk utbildning, 2 poäng

4.2 Doktorsavhandling, 120 poäng

Huvudvikten i forskarutbildningen läggs vid avhandlingen, i vilken doktoranden skall demonstrera sin förmåga till kritisk, innovativ och teoretiskt stringent behandling av väsentliga humanekologiska problem. Avhandlingen kan utföras som ett enhetligt arbete eller som en s.k. sammanläggningsavhandling, bestående av publicerade vetenskapliga uppsatser med en kort sammanfattning av dessa, som den studerande har författat ensam eller gemensamt med annan person. Vetenskaplig avhandling som författas av två eller flera examinander gemensamt, får godkännas som doktorsavhandling för varje examinand vars insats kan särskiljas.

Avhandlingen skall skrivas på svenska, danska, norska, engelska, franska eller tyska. Avhandling som ej har skrivits på engelska, franska eller tyska skall innehålla en sammanfattning på något av dessa språk.

Avhandlingens olika avsnitt skall redovisas vid seminarier, varvid doktorandens insatser räknas som ett obligatoriskt led i utbildningen. Avhandlingen skall försvaras vid en offentlig disputation. Den bedöms med betyget Godkänd eller Underkänd av en betygsnämnd som historisk-filosofiska fakultetsrådet utser. Vid bedömningen tas hänsyn såväl till avhandlingens vetenskapliga kvalitet som till försvaret vid disputationen.

4.3 Individuell studieplan

En individuell studieplan upprättas av handledaren och doktoranden gemensamt. Den fastställs av institutionsstyrelsen på delegation från fakultetsrådet. Studieplanen upprättas i enlighet med ett av fakultetsrådet fastställt formulär. Den skall innehålla en tidsplan för hela studietiden, såväl för kursdelen som för avhandlingsarbetet. Den skall årligen revideras. Doktorand eller handledare som anser att den andra parten brustit vad gäller de i tidsplanen aktualiserade specifika handlednings- resp. studieåtagandena kan vända sig till institutionsstyrelsen, med överklaganderätt till fakultetsrådet.

5 UNDERVISNING

Doktoranden har rätt till undervisning i form av handledning, seminarier och i förekommande fall lärarledda kurser. Institutionen har rätt att kräva att doktoranden deltar aktivt i den erbjudna undervisningen.

Undervisningens omfattning och organisation är beroende dels av de resurser som avdelningen har till sitt förfogande, dels av de studerandes antal, studietakt och inriktning.

Kurserna 4.1.1 och 4.1.2 kan baseras på schemalagda föreläsningsserier, liksom i

förekommande fall de olika moment inom kurs 4.1.4 som förläggs vid andra institutioner. Kursen 4.1.3 bygger i första hand på självständiga litteraturstudier, men liksom i övriga kurser ingår ett obligatoriskt, aktivt deltagande i de seminarier och föreläsningar som hålls av övriga kursdeltagare. Aktivt deltagande i seminarier innebär förberedelse i form av inläsning av anvisat material och deltagande i diskussioner i anslutning till detta, och vidare skyldighet att minst två gånger under utbildningen fungera som opponenter vid uppsattsseminarium.

6 HANDEDNING

Den som antagits till forskarutbildning äger rätt till handledning motsvarande 200 klocktimmar/4 års heltidsstudier.

Sedan avhandlingsämne fastställts i samråd med handledarkollegiet, tilldelas doktoranden en huvudhandledare och i förekommande fall en biträdande handledare.

Huvudhandledare är professor eller docentkompetent lärare vid avdelningen. Som biträdande handledare kan även anlitas andra disputerade forskare och lärare verksamma inom eller utanför avdelningen.

Doktorand har rätt att byta handledare, om annan kvalificerad handledare finns på institutionen.

7 EXAMINATION

Samtliga kurser skall vara tenderade före disputationen, om inte särskilda omständigheter föreligger.

Avhandlingen bedöms med något av betygen Godkänd eller Underkänd.

För examen fordras att den studerande har fått betyget Godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt för den vetenskapliga avhandlingen.

Högskolan utfärdar på begäran bevis om examen för den som har uppfyllt samtliga fordringar för denna.

8 LICENTIATEXAMEN

Licentiatexamen är en möjlig etapp inom forskarutbildningen.

8.1 Mål för utbildningen

Utbildningen avser att ge fördjupade ämneskunskaper, ökade insikter i teori och metod samt förmåga att självständigt genomföra en forskningsuppgift, redovisad i ett vetenskapligt, skriftligt arbete (licentiatavhandling).

8.2 Behörighetsvillkor och antagningsbestämmelser

Licentiatexamen är en etapp inom forskarutbildningen, varför samma antagningsbestämmelser och behörighetskrav gäller som för forskarutbildningen. Någon separat antagning förekommer således inte.

8.3 Utbildningens uppläggning

Utbildningen omfattar fyra terminers heltidsstudier eller deltidstudier i motsvarande omfattning (80 poäng). Utbildningen består av en kursdel om 20 poäng och en vetenskaplig avhandling om 60 poäng.

8.3.1 Kurser, 20 poäng

Utbildningens kursdel omfattar kurserna 4.1.2 och 4.1.3 i forskarutbildningen. Vad gäller undervisning och seminariedeltagande gäller motsvarande bestämmelser som för doktorsexamen.

8.3.2 Licentiatavhandling, 60 poäng

Den vetenskapliga avhandlingen skall försvaras muntligen vid ett offentligt forskarseminarium i ämnet och skall dessförinnan finnas tillgänglig minst tre veckor på institutionen. Meddelande om att avhandlingen utläggs skall vara anslaget vid institutionen under motsvarande tid samt utsändas till övriga humanekologiska avdelningar i landet.

Opponent skall utses av institutionsstyrelsen på förslag av avdelningens handledarkollegium. Avhandlingen bedöms med något av betygen Godkänd eller Underkänd. Betyg sätts av en nämnd, bestående av tre disputerade lärare, som utsetts av institutionsstyrelsen på förslag av handledarkollegiet. I nämnden skall om möjligt en professor inom ämnesområdet ingå.

Avhandlingen skall arkiveras och finnas tillgänglig på institutionen. Två exemplar av den skall överlämnas till universitetsbiblioteket.

9 ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

Studerande som antagits enligt äldre studieplan äger rätt att övergå till denna nya studieplan. Byte av studieplan skall dock göras i samråd med handledare och godkännas av institutionsstyrelsen.

BILAGA 32

Publications

The following publications have been issued by the Human Ecology Division at Lund University. To order publications, please contact the Human Ecology Division for information on current prices.

For information about Minor Field Study (MFS) Reports written at the Human Ecology Division, see:
<http://www.humecol.lu.se/mfsuppsatser.html>

Humaneologiska essäer

1. Hornborg, Alf (1997), **Människans försörjning: Teknologi, ekologi och ekonomi i ett globalt och historiskt perspektiv**. ISSN 1402-6899. Humaneologiska avdelningen, Lunds universitet.
2. Hansson, Carina B. (1998), **Det naturliga steget - ett steg åt rätt håll?**. ISSN 1402-6899. Humaneologiska avdelningen, Lunds universitet.
3. Dekker Linnros, Hannah (1998), **Ekokommuner och Lokal Agenda 21**. ISSN 1402-6899. Humaneologiska avdelningen, Lunds universitet.
4. Lagerroth, Erland (1998), **Nya tankar, nya världar**. ISSN 1402-6899. Humaneologiska avdelningen, Lunds universitet.
5. Hornborg, Alf (1999), **Miljöhistoria, humaneologi och ekologisk antropologi; skillnader och konvergenser**. ISSN 1402-6899. Humaneologiska avdelningen, Lunds universitet.
6. Nordlund, Carl (1999), **Teknik och kultur; Behovet av tvärvetenskapliga teknologer**. ISSN 1402-6899. Humaneologiska avdelningen, Lunds universitet.
7. Novén, Linda (2001), **Alrik Jönssongården, 1930: En historisk fallstudie av en sydsvensk gård i ljuset av nutida idéer om hållbar försörjning**. ISSN 1402-6899. Humaneologiska avdelningen, Lunds universitet.

Lund Dissertations in Human Ecology

1. Gössling, Stefan (2000), **Tourism, Ecosystem functions, and Human-Environmental Relations**. ISSN 1650-206X, ISBN 91-628-4572-1. Human Ecology Division, Lund University.
2. Sjölander Lindqvist, Annelie (2004), **Local Environment at Stake: The Hallandsås Railway Tunnel in a Social and Cultural Context**. ISSN 1650-206X, ISBN 91-628-6159-X. Human Ecology Division, Lund University.

Lund Studies in Human Ecology

1. Hornborg, Alf & Kurkiala, Mikael (eds.) (1998), **Voices of the Land: Identity and Ecology in the Margins**. ISSN 1403-5022, ISBN 91-7966-539-X. Lund University Press.
2. Hornborg, Alf & Pálsson, Gísli (eds.) (2000), **Negotiating Nature: Culture, Power, and Environmental Argument**.

ISSN 1403-5022, ISBN 91-7966-582-9. Lund University Press.

3. Lisberg Jensen, Ebba (2002), **Som man ropar i skogen: Modernitet, makt och mångfald i kampen om Njakaffäll och i den svenska skogsbruksdebatten 1970-2000.** ISSN 1403-5022, ISBN 91-628-5100-4. Human Ecology Division, Lund University.
4. Ouis, Pernilla (2002), **Power, Person, and Place: Tradition, Modernity, and Environment in the United Arab Emirates.** ISSN 1403-5022, ISBN 91.628-5352-X Human Ecology Division, Lund University.
5. Johansson, Per (2003), **The Lure of Origins: An Inquiry into Human-Environmental Relations, Focused on the "Neolithization" of Sweden,** ISSN 1403-5022. ISBN 91-973674-7-8. Human Ecology Division, Lund University.
6. Singh, Simron Jit (2003), **In the Sea of Influence: A World System Perspective of the Nicobar Islands,** ISBN 91-628-5854-8. Human Ecology Division, Lund University.
7. Borgström Hansson, Carina (2003), **Misplaced Concrete and Concrete Places: Critical Analyses of Divergent Discourses on Sustainability,** ISBN 91-631-4610-X. Human Ecology Division, Lund University.
8. Falkengren, Jutta (2005), **Djurens skepnader: närhet och distans i diskurs och livsvärld,** ISBN 91-628-6564-1-. Human Ecology Division, Lund University.

Working Papers in Human Ecology

1. Hornborg, Alf (1996), **Ecology as Semiotics: Outlines of a Contextualist Paradigm for Human Ecology.** ISSN 1402-6902. Human Ecology Division, Lund University.
2. Johansson, Per (1997), **Evolution, Ecology, and Society: A Heuristic Ontological Framework.** ISSN 1402-6902. Human Ecology Division, Lund University.
3. Kurkiala, Mikael (1997), **Cosmology, Social change, and Human-Environmental relations among the Lakota in the 18th and 19th centuries.** ISSN 1402-6902. Human Ecology Division, Lund University.

Humanekologiska Rapporter

1. Alf Hornborg (red.), Pernille Gooch, Folke Günther, Lennart Peterson, Susanne Velander, Esbjörn Wandt (2002), **Östarpprojektet - Lokala kunskapsprocesser för självbärande kretsloppssystem: experimentell agrarhistoria och 'ekologisk produktion'.** ISSN 1650-0364. Human Ecology Division, Lund University.
2. Thomas Malm (red.). Alf Hornborg, Thomas Malm & Magnus Wikdahl (2006), **Grund- och forskarutbildningen i humanekologi vid Lunds universitet: En självvärdering.** ISSN 1650-0364. Human Ecology Division, Lund University.
Available at:
http://www.humecol.lu.se/docs/sjalvvardering_06.doc
http://www.humecol.lu.se/docs/sjalvvardering_06.pdf

Books recently published elsewhere

- Hornborg, A., J.R. McNeill & J. Martinez-Alier (eds.) (2006), **Rethinking Environmental History: World-System History and Global Environmental Change**. AltaMira Press.
- Hornborg, A. & C. Crumley (eds.) (2006), **The World System and the Earth System: Global Socio-Environmental Change and Sustainability since the Neolithic**. Left Coast Press.
- Andrén, Sabina (2005), **Hållbar tillväxt - möjlighet eller motsägelse? En granskning av aktörer och strategier inom EU och Lissabonprocessen**. Forskningsrapport 2005:1 vid Ekonomihögskolan, Mälardalens högskola, Västerås.
- Hornborg, Alf (ed.) with Sabina Andrén & Madeleine Arderup (2004), **Humanekologiska perspektiv på hållbar produktion och konsumtion: Helhetssyn på integrerad produktpolicy (IPP)**. Stockholm: Naturvårdsverket. Rapport 5354. ISBN 91-620-5354-X. ISSN 0282-7298.
- Nimuendajú, Curt (2004), **In Pursuit of a Past Amazon: Archaeological Researches in the Brazilian Guyana and in the Amazon Region. A posthumous work compiled and translated by Stig Rydén and Per Stenborg, edited by Per Stenborg**. Göteborg (Gothenburg): Världskulturmuseet (Etnologiska Studier 45). ISBN 0374-7530.
- Malm, Thomas (2003), **De svarta pärlornas ö: Tahiti i centrum och periferi**. Lund: Arkiv Förlag. ISBN 91 7924 157 3.
- Djurfeldt, Göran & Gooch, Pernille (2001), **Bondkärningar - kvinnoliv i en manlig värld**. Lund: Lund Studies in Sociology, 3.
- Hornborg, Alf (2001), **The Power of the Machine: Global Inequalities of Economy, Technology, and Environment**. AltaMira Press, Lanham.
- Hornborg, Anne-Christine (2001), **A Landscape of Left-Overs: Changing Conceptions of Place and Environment among Mi'kmaq Indians of Eastern Canada**. Lund: Lund Studies in History of Religions, Vol. 14.

HUMANEKOLOGISKA RAPPORTER 2

HUMANEKOLOGISKA RAPPORTER är en serie skrifter utgivna av Humanekologiska avdelningen vid Lunds universitet. Skrifterna utkommer med oregelbundna intervaller. Denna rapport finns tillgänglig via Humanekologiska avdelningens hemsida.

**Humanekologiska avdelningen
Lunds universitet
Finngatan 16, SE-223 62 Lund, Sweden
Tel 046 – 222 36 96. Fax 046 – 222 36 95.
E-post: humecol@humecol.lu.se
www.humecol.lu.se**

ISSN 1650-0364